

Oppimista edistävä arviointi

Bedömning som stöder lärande

Toim. Heli Lepistö ja Tuija Saarivirta

eNORSSI

Oppimista edistävä arviointi - Bedömning som stöder lärande

Toim. Heli Lepistö ja Tuija Saarivirta

Taitto Tuomo Tammi

ISBN: 978-952-61-2938-9 (sähköinen)

ISBN: 978-952-61-2937-2 (painettu)

eNorssi - opettajankouluttajien yhteistyöverkosto 2018

eNorssi - övningsskolornas samarbetsnätverk inom lärarutbildningen 2018

SISÄLLYS

1. Vuorovaikutuksessa tapahtuva arviointi.	1
Bedömning i växelverkan	
2. Arvioinnin vuosisuunnitelma	33
Bedömningsplan	
2.1 Alkuopetuksen arvioinnin tiekartta	34
Väggkarta för bedömning inom nybörjarundervisning	
2.2 Alakoulun formatiivinen arviointi	38
Formativ bedömning i Viikin normaalikoulu	
2.3 Arviointisuunnitelma	52
Bedömningsplan	
3. Oppimisen ja työskentelyn arviointi	65
Bedömning av lärande och arbete	
3.1 Kriteeripohjaisen arvioinnin soveltamista	66
Tillämpning av en kriteriebaserad bedömning	
3.2 Kasvun puu -arviointimalli	69
Tillväxtens träd – en bedömningsmodell	
3.3 Työskentelyn portaat - itsearviointi	72
Trappsteg för progression i arbete - självvärdering	
4. Käyttäytymisen arviointi	75
Bedömning av uppförande	
4.1 Käyttäytymisen arviointitiedote ja arviointi	76
Bedömning och kommunikation av uppförande	
4.2 Käyttäytymisen portaat – itsearviointi	78
Trappsteg för progression i uppförande – självvärdering	
5. Keskustelu arvioinnin välineenä	81
Samtal som bedömningsverktyg	
5.1 Arviointikeskustelu – Kehityskeskustelu	82
Utvärderingssamtal – Utvecklingssamtal	
5.2 Arviointikeskustelu	88
6. Arviointi nivelkohdissa	93
Bedömning vid etappmål	

SISÄLLYS Innehåll

6.1	Nivelvaihe 2. vuosiluokan lopussa - ohjaavan palautteen keskustelu Handledande responssamtal i slutet av årskurs 2	94
6.2	Nivelkohdan arviointi 2. luokka Bedömning vid etappmålen i slutet av årskurs 2	102
6.3	Palikat 2. luokan nivelkohdan arvioinnin apuna Klossar som stöd vid bedömning av etappmålen i slutet av årskurs 2	104
7.	Monialaisten oppimiskokonaisuuksien arviointi Bedömning av mångvetenskapliga lärområden	107
7.1	Arviointipassi Bedömningspass	108
7.2	MOK 2017 Turun normaalikoulussa: laaja-alainen osaaminen Mångvetenskapligt lärområde med mångsidiga kompetenser som mål	132
7.3	MOK 2016 Turun normaalikoulussa, tavoitteena projektiosaaminen Mångvetenskapligt lärområde, med projektkompetens som mål	140
8.	Esimerkkejä tavoitteellistamisesta Exempel på synliggörande av mål	145
8.1.	Ohjaava palaute: suomen kieli ja kirjallisuus Handledande respons: suomen kieli ja kirjallisuus	146
8.2	Oppimista tukeva arviointi Bedömning som stöder för lärandet	148
8.3	Opetussuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden konkretisoiminen ymmärrettäväksi oppilaalle Att konkretisera och förtydliga läroplanens mål för eleverna	152
8.4	Tekstien ymmärtämisen ja kirjoittamisen arviointi Andersonin ja Krathwohlin muokkaamaa Bloomin ajattelun taksonomiaa soveltaen Bedömning av textförståelse och uppsatsskrivning med tillämpning av Blooms reviderade kunskapstaxonomier enligt Anderson och Krathwohl	158
9.	Julkaisun materiaalien tuottajat Produktion av publikationsmaterial	161

ESIPUHE

Uuden perusopetuksen opetussuunnitelman myötä peruskoulun toimintakulttuuri elää ja rakentuu muutoksessa. Koulun arvioinnin uudistaminen on edellyttänyt opettajien arviointiosaamisen päivittämistä ja lisäämistä. Koulun arviointikulttuuria ja sen käytänteitä rakennettaessa on pidettävä kirkkaana mielessä arvioinnin peruslähtökohdat: Miksi, miten ja ketä varten arvioimme? Samalla on pidettävä mielessä arvioinnin lainsäädäntöön ja normeihin perustuvat lähtökohdat, jotka ohjaavat oppimisen arvioinnin toteutusta.

Suomen harjoittelukoulujen eNorssi-verkoston OPS-tiimi on toiminut opetussuunnitelmatyön edelläkävijänä. Opetussuunnitelmien kehittäminen ja siihen liittyvä opettajien täydennyskoulutus ovat olleet keskeisiä yhteistyömuotoja. Parin viimeisen vuoden ajan on käyty syvälle luotaavaa pedagogista keskustelua arviointiajattelun muutoksesta, oppimista edistävän arvioinnin toimintatavoista, muodoista ja työkaluista. Eri harjoittelukoulujen arvioinnin suunnitelmia, käytänteitä ja dokumentteja on jaettu. Työseminaareissa on laadittu arvioinnin tukimateriaaleja. Tässä yhteydessä esiin nousi ajatus tuottaa, kehittää ja jakaa arviointiaineistoa laajemminkin yhteisessä sähköisessä julkaisussa.

Tämä koottu aineisto sisältää pohdintaa arvioinnin perusteista ja peruskäsitteistä, lomakkeita opettajalle ja oppilaiden käytettäväksi, tukimateriaalia erilaisten arviointikeskustelujen, nivelvaiheiden sekä monialaisten oppimiskokonaisuuksien arvioitiin. Tarkoituksena on tuottaa myös jatkoa tälle Oppimista edistävä arviointi - julkaisulle.

Tässä esiteltävät materiaalit ovat vapaasti muokattavissa tai käytettävissä sellaisenaan.

FÖRORD

Grundskolans nya läroplan innebär att verksamhetskulturen i grundskolan utformas och utvecklas i en tid som präglas av förändring. Förnyandet av skolans bedömningskultur har krävt en uppfräschning och uppdatering av lärarnas bedömningskunnande. Då vi formar skolans bedömningskultur och dess praxis behöver vi hålla i minnet en bild av bedömningens utgångspunkter: Varför, hur och för vem bedömer vi? Samtidigt behöver vi tydligt känna till grunden i den lagstiftning och i de normer som styr förverkligandet av bedömningen av lärande.

De finländska övningsskolornas läroplansarbetsgrupp inom närverket eNorssi har gått i bräsch för det lokala läroplansarbetet. De centrala samarbetsformerna har varit att implementera läroplanen och att ordna fortbildningar för lärare. Under de senaste åren har det förts djupgående diskussioner om förändringar i bedömningstänket och om tillvägagångssätt, former och redskap som främjar lärande. Man har delat med sig av de olika övningsskolornas bedömningsplaner, praxis och dokument. Under arbetsseminarierna har det skapats stödmaterial för bedömningen. I det sammanhanget föddes idén om att vidare producera, utveckla och dela bedömningsmaterial i en gemensam elektronisk publikation.

Detta sammanställda material innehåller diskussioner om bedömningsgrunder och grundläggande begrepp, utarbetade blanketter för lärare och elever, stödmaterial till bedömningsdiskussioner av olika karaktär samt bedömningsmaterial vid etappmål och för mångvetenskapliga lärområden. Publikationen är till delar tvåspråkig. Alla bidrag inleds med en kort beskrivning på finska och svenska, medan själva materialen är skrivna på författarnas modersmål. Syftet är att ytterligare producera material som fortsättning till publikationen.

Det material som presenteras nu kan bearbetas eller användas fritt.

VUOROVAIKUTUS
Växelverkan

1. Vuorovaikutuksessa tapahtuva arviointi

Bedömning i växelverkan

Anja Huurinainen-Kosunen ja Elina Törmä

1 VUOROVAIKUTUKSESSA TAPAHTUVA ARVIOINTI

Tässä artikkelissa avataan vuorovaikutteisen arvioinnin käsitettä ja sitä, miksi vuorovaikutteisen arvioinnin kehittäminen on tärkeää. Artikkelin toimii avaavana tekstinä julkaisussa esitettyihin seuraaviin vuorovaikutteisen arvioinnin menetelmiin ja muotoihin: opettajan palaute, opettajan ja oppilaan väliset keskustelut, oppilaan itsearviointi, vertaisarviointi ja arviointikeskustelu/oppimiskeskustelu/kehityskeskustelu.

Artikkelin alussa on määritelty vuorovaikutteisen arvioinnin kehittämiseen liittyviä keskeisiä käsitteitä. Käsitteitä määritellään sekä edellä kuvattuihin arviointimuotoihin että laaja-alaisen osaamisen, nivelkohdan, käyttäytymisen ja työskentelyn arviointiin liittyen.

Artikkelin punaisena lankana kulkee vuorovaikutteisen arvioinnin tärkeys oppilaan opintojen aikaisessa jatkuvassa arvioinnissa, jonka tavoitteena edistää oppilaan oppimista ja myönteisen oppijaminäkäsityksen kehittymistä.

I denna artikel synliggörs begrepp i anslutning till bedömning i växelverkan samt varför det är av betydelse att utveckla den. Artikeln fungerar som vägvisare till publikationens exempel på metoder och former för bedömning i växelverkan: lärarens respons, samtal mellan lärare och elev, elevens självvärdering, kamratrespons och utvärderingssamtal/lärandesamtal/utvecklingssamtal.

Inledningsvis definieras centrala begrepp som används inom bedömning i växelverkan. Begreppen definieras i relation till ovannämnda bedömningsformer och i relation till de mångsidiga kompetenserna, etappmål, uppförande och arbete.

Som en röd tråd i artikeln fungerar vikten av en fortlöpande bedömning av elevens lärande under studierna med syfte att sporra elevens lärande och en positiv utveckling av elevens uppfattning om sig själv som en lärande individ.

MIKSI VUOROVAIKUTTEISEN ARVIOINNIN KEHITTÄMINEN ON TÄRKEÄÄ?

Oppimisen arvioinnin käsitteitä perusopetuksen OPS:n perusteiden (2014) mukaan

Oppimisen arviointi

Nykyisissä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) aiemmin käytetyn oppilaan arvioinnin käsitteen on korvannut käsite oppimisen arviointi. Oppimisen arviointi on olennainen osa oppilaan oppimisprosessin ohjausta, oppilaan kannustamista ja palautteen antamista siitä, kuinka oppiminen sujuu. Arvioinnilla on myös keskeinen sija siinä, minkälainen kuva oppilaalle muodostuu itsestään oppijana.

Arvioinnin kohteet ovat oppiminen, työskentely ja käyttäytyminen.

Oppimisen arviointi

= opinnoissa edistymisen arviointi + osaamisen tason arviointi + edellisistä palautteen antaminen

Edistyminen

= oppilaan aiempi osaaminen + asetetut tavoitteet

Osaamisen taso

= oppilaan eri tavoin osoittama osaaminen suhteessa asetettuihin tavoitteisiin + oppilaan suoritusten monipuolinen arviointi

(Ouakrim-Soivio 2016, 38.)

Arviointi opintojen aikana

Arvioinnin tehtävä opintojen aikana on ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kuvata, miten hyvin oppilas on saavuttanut kasvulle ja oppimiselle asetetut tavoitteet. Pääosa opintojen aikaisesta arvioinnista on luonteeltaan formatiivista.

Arviointi opintojen aikana pyrkii a) olemaan totuudenmukaista ja perustuu monipuoliseen näyttöön, b) kohdistuu oppilaan oppimiseen ja edistymiseen oppimisen eri osa-alueilla, c) ottaa huomioon arvioinnin merkityksen oppimisprosessissa, d) muodostaa kokonaisuuden, jossa tärkeää on opettajan antama jatkuva palaute, e) on keino, jolla opettaja ohjaa oppilasta tiedostamaan omaa ajattelua ja toimintaansa sekä auttaa oppilasta ymmärtämään omaa oppimistaan, ottaa huomioon oppilaan edistymisen, työskentelyn ja käyttäytymisen suhteessa opetussuunnitelman tavoitteisiin ja kuvauksiin oppilaan hyvästä osaamisesta ja päättöarvioinnin kriteereistä, f) ottaa huomioon opetussuunnitelmassa määritellyt yleiset ja oppiainekohtaiset arvioinnin periaatteet ja oppiaineille asetetut tavoitteet, g) antaa oppilaalle ja hänen huoltajalleen etukäteen tietoa arvioinnin perusteista. (Ouakrim-Soivio 2016, 33.)

Jatkuva arviointi

Lukuvuoden aikana tapahtuva arviointi jaetaan opetussuunnitelman perusteissa lukuvuosiarviointiin ja jatkuvaan arviointiin. Jatkuva arviointi on koko oppimisprosessin aikana tapahtuvaa arviointia, jonka tavoitteena on edistää oppilaan oppimista. Tällöin puhutaan formatiivisesta arvioinnista tai oppimista edistävästä arvioinnista. Koko julkaisun sisältö keskittyy jatkuvan, oppimista edistävän arvioinnin menetelmiin ja muotoihin.

Vuorovaikutteinen arviointi

Jatkuva, oppimista edistävä arviointi on pääasiassa vuorovaikutteista arviointia. Arviointi tapahtuu opettajan ja oppilaan välisessä, vertaisten välisessä sekä opettajan, oppilaan ja huoltajien välisessä vuorovaikutuksessa. Tässä kaikessa on mukana itsearvioinnin ulottuvuus. Kun itsearviointia tehdään yksin, käydään vuoropuhelua oman itsensä kanssa.

Vuorovaikutteisen arvioinnin muotoja ja menetelmiä ovat esimerkiksi palaute, arviointia sisältävät keskustelut yhdessä opettajan ja oppilaan kanssa tai opettajan, oppilaan ja huoltajien kanssa sekä itsearviointi, vertaisarviointi ja ryhmässä tapahtuva arviointi. Ryhmä voi tehdä itsearviointia esimerkiksi omasta työskentelystään tai ryhmä voi tehdä vertaisarviointia. Syvällisen arviointinäkömyksen mukaan koko oppilaan ja opettajan välinen vuorovaikutus voidaan nähdä arviointina.

Työskentelyn arviointi

Työskentelyn arviointi on aina osa oppiaineen arviointia. Työskentelyä ei arvioida erikseen, vaan aina osana oppiainetta/projektia. Tässä on tapahtunut muutos verrattuna edelliseen opetussuunnitelmaan. Työskentelyn arvioinnin tukena voidaan käyttää itsearvioinnin pohjia – kuitenkin niin, että työskentely sidotaan aina oppiaineeseen tai projektiin esimerkiksi seuraavalla tavalla: ”Itsenäinen työskentely matematiikassa”.

Käyttäytymisen arviointi

Käyttäytymisen arviointi kohdistuu siihen, miten oppilas ottaa huomioon toiset ihmiset ja ympäristön. Jatkuvan arvioinnin näkökulmasta käyttäytymisen arvioinnissa korostuu vuorovaikutteinen arviointi: keskustelut ja palautteet sekä itsearviointi. Käyttäytymisen arvioinnin tavoitteet ja kriteerit määritellään koulukohtaisesti. Lukuvuositodistuksessa käyttäytyminen arvioidaan erikseen sanallisesti tai numeerisesti.

Keskustelu arvioinnin välineenä

Eri yksiköissä käytetään erilaisia käsitteitä, kun tarkoitetaan keskusteluja, joihin osallistuvat opettaja ja oppilas tai opettaja, oppilas ja huoltajat. Keskustelujen nimityksiä ovat esimerkiksi arviointikeskustelu, kehityskeskustelu ja oppimiskeskustelu. Arviointikeskustelu on opetussuunnitelman käsite. Olipa käsite keskustelulle mikä tahansa edellä kuvatuista, tavoitteena on oppilaan osallisuus, itsearviointi ja tavoitteiden asettaminen yhdessä opettajan/opettajan ja huoltajien kanssa. Keskustelu on vuorovaikutteista arviointia, jonka tavoitteena on edistää oppilaan

oppimista, tavoitteenasettelua ja itsearviointia. Keskustelun tavoitteesta riippuen kysymys on myös arviointitiedon antamisesta ja saamisesta.

Arviointikeskustelu, kehityskeskustelu tai oppimiskeskustelu korvaa usein lukukauden tai jaksojen vaihtumisen yhteydessä annettavan kirjallisen oppimisen arvioinnin tai todistuksen. Tällöin käytetään usein käsitettä väliarviointi.

Arviointiyhteistyö kotien kanssa

Yhteistyö kotien kanssa on osa hyvää arviointikulttuuria. Huoltajien kanssa keskustellaan ja annetaan tietoa riittävän usein a) koulun tavoitteista, b) koulun arviointikäytänteistä, c) oppilaan opintojen edistymisestä, d) oppilaan työskentelystä ja käyttäytymisestä ja e) arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta. (Ouakrim-Soivio 2016, 39.) Jotta arviointi tukee oppilaan oppimisprosessia, oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee antaa arviointipalautetta riittävästi, monipuolisesti ja totuudenmukaisesti. Arviointitietoa annetaan oppilaan edistymisen lisäksi hänen vahvuuksistaan ja kehittämisalueistaan. (Ouakrim-Soivio 2016, 34.)

Arviointi nivelkohdissa

Nivelkohdan arviointi toteutetaan toisen ja kuudennen luokan lopussa. Oppilaalle annetaan lukuvuositodistuksen lisäksi myös muuta ohjaavaa palautetta opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Nivelvaiheen arvioinnissa korostuu opettajan, oppilaan ja huoltajien välinen vuorovaikutus. Erityisesti nivelkohdan arvioinnissa on tärkeää saada palautetta laaja-alaisesta osaamisesta.

Toisen vuosiluokan päätteeksi arvioinnin pääpaino on edistymisen arvioinnissa. Tavoitteena on tuoda esille oppilaan vahvuuksia oppijana ja vahvistaa itsetuntoa ja oppimismotivaatiota. Tarvittaessa suunnitellaan oppilaan tarvitsemaa lisätukea ja ohjausta. Kuudennen luokan päätteeksi oppilas tarvitsee tietoa edistymisestään oppiaineissa ja laaja-alaisessa osaamisessa. Palautteessa kiinnitetään huomiota erityisesti työskentelytaitojen ja oppimisen taitojen kehittymiseen sekä opiskelumotivaation tukemiseen.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden arvioinnista

Laaja-alaista osaamista ei arvioida erillisenä, vaan laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa oppiaineiden arviointia. Tavoitteet on huomioitu oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöalueiden määrittelyssä. Opetussuunnitelma ohjaa opettajaa avaamaan yhdessä oppilaiden kanssa tavoitteita ja niiden yhteyttä laaja-alaiseen osaamiseen. Monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa painotetaan laaja-alaisen osaamisen kehittymistä.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien arvioinnista

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien arvioinnissa tulevat keskiöön laaja-alaisen osaamisen tavoitteet. Monialaiset oppimiskokonaisuudet arvioidaan oppiainekohtaisesti. Oppilas saa palautetta työskentelystään oppimiskokonaisuuden aikana ja hänen osoittamansa osaaminen otetaan huomioon oppiaineissa annettavaa sanallista arviota tai arvosanaa muodostettaessa.

1 Johdantoa

Uusi opetussuunnitelma haastaa meidät jälleen kerran arvioinnin kehittämistyöhön. Tärkeää on kysyä, miksi arvioidaan, mitä arvioidaan ja miten arvioidaan. Muita arviointiin liittyviä tärkeitä kysymyksiä ovat, keitä varten arvioidaan ja kuka arvioi (Ouakrim-Soivio 2016, 27). Arviointi ei saisi koskaan olla itsetarkoitus vaan hyvä apuväline oppilaan oppimisen, kasvun ja kehityksen tukemiseen. Tällöin ydinasiaa on oppilaan terveen ja myönteisen minäkäsityksen tukeminen arvioinnin kautta. Tässä tavoitteessa keskiöön nousevat oppilaan oppimista kehittävä (ks. Atjonen 2015) ja oppilasta voimaannuttava arviointi, jossa oppilas osallistuu itse aktiivisesti arviointiprosessiin. Voimaannuttavaa, osallistavaa ja kehittävää arviointia yhdistää vuorovaikutteisuus (Atjonen 2007, 15).

Tältä pohjalta tässä julkaisussa ja artikkelissa keskitytään jatkuvaan, vuorovaikutteiseen arviointiin ja sen menetelmiin ja muotoihin. Kun kasvatuksen ja opetuksen tärkeimpänä tavoitteena nähdään oppilaan oppimisen sekä terveen ja myönteisen minäkäsityksen kehityksen tukeminen, on tärkeää tunnistaa vuorovaikutteisen arvioinnin merkitys, sillä oppiminen on vuorovaikutteinen prosessi ja minäkäsitys kehittyy vuorovaikutuksessa ympäristön tärkeiden ihmisten kanssa (ks. esim. Mead 1962; Cooley 1902/1967; Burns 1982; Korpinen 2000).

Myös perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2014) nostaa keskiöön vuorovaikutteisen arvioinnin, jonka tavoitteena on edistää oppilaan oppimista. Opetussuunnitelmassa vuorovaikutteisesta arvioinnista käytetään käsitettä formatiivinen arviointi. Puhutaan myös oppimista edistävästä arvioinnista. Tässä julkaisussa on esimerkkejä seuraavista vuorovaikutteisen arvioinnin muodoista: opettajan palaute, opettajan ja oppilaan väliset keskustelut, oppilaan itsearviointi, vertaisarviointi ja arviointikeskustelu/oppimiskeskustelu/kehityskeskustelu. Lisäksi julkaisussa on esimerkkejä laaja-alaisen osaamisen arvioinnista, laaja-alaisen tavoitteiden avaamisesta, nivelkohtien arvioinnista sekä käyttäytymisen ja työskentelyn arvioinnista.

Tässä julkaisussa esiteltujen arviointiesimerkkien kehittämisen ja käyttöön ottamisen taustalla on ajatus siitä, että opettajalla on merkitys sekä arvioinnin toteuttajana että kehittäjänä. Arviointiajattelumme ja arviointitoimintamme kehittymiseen on voimakkaimmin yhteydessä arvoperustaamme, joka sisältää ihmiskäsityksemme. Sekä arviointiajattelun että -toiminnan uudistuminen ja kehittyminen on vuosien tulosta. Valtakunnallinen opetussuunnitelma ohjaa opettajan ajattelua ja toimintaa. Kuitenkin viime kädessä opettajan itsensä sisäistämä ajattelu on voimakkaimmin yhteydessä siihen, millaiseksi vuorovaikutteinen arviointi käytännön tilanteissa muotoutuu ja millaisia menetelmiä käytetään. Opettajan omakohtainen kehittämistyö yhdessä toisten opettajien kanssa on mahdollisuus kehityksen aikaansaamiseksi sekä arviointiajattelussa että arviointikäytänteissä. Tämän julkaisun esimerkit voivat toimia sellaisinaan tai pohjana arviointikäytänteiden kehittämiseksi.

2 Vuorovaikutteisen arvioinnin määrittelyä

Pääosa opintojen aikaisesta arvioinnista on luonteeltaan formatiivista. Tällöin arviointi ja siihen perustuva palautteen antaminen toteutetaan lukuvuoden aikana osana päivittäistä opetusta ja työskentelyä. Se edellyttää opettajilta oppimisprosessiin liittyvää havainnointia ja vuorovaikutusta oppilaiden kanssa. Opintojen aikaisessa arvioinnissa tärkeitä on myös oppilaiden toimijuutta kehittävä vertaisarviointi ja itsearviointi. Opettajan tehtävänä on luoda tilanteita, joissa yhdessä pohtien annetaan ja saadaan oppimista edistävää ja motivoivaa palautetta. Oppimista edistävä palaute on luonteeltaan laadullista ja kuvailevaa, oppimisen solmukohtia analysoivaa ja ratkovaa vuorovaikutusta. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014.)

Opetussuunnitelman perusteissa (2014) edellä kuvattu arvioinnin luonne ja periaatteet korostavat opintojen aikaisen arvioinnin vuorovaikutteisuuutta ja tähän liittyen arvioinnin menetelminä palautetta, itsearviointia ja vertaisarviointia. Lisäksi painotetaan keskusteluja, joihin opettaja, oppilas ja huoltajat osallistuvat yhdessä. Tässä luvussa määritellään näitä vuorovaikutteisen arvioinnin muotoja.

Palaute

Perusopetuksessa arvioinnin keskeisiin tehtäviin kuuluu ohjata oppilasta hänen oppimisprosessissaan ja antaa kannustavaa palautetta edistymisestä (ks. myös Ouakrim-Soivio 2016, 146).

Opettajan antaman, oppimisprosessia näkyväksi tekevän ja oppimista edistävän palautteen tulee auttaa oppilaita hahmottamaan ja ymmärtämään a) mitä heidän on tarkoitus oppia, b) mitä he ovat jo oppineet, c) miten he voivat edistää omaa oppimistaan ja d) miten he voivat edistää omaa oppimistaan ja parantaa suoriutumistaan.

Opettajat huolehtivat siitä, että oppilaat saavat alusta lähtien oppimista ohjaavaa ja kannustavaa palautetta sekä tietoa edistymisestään ja osaamisestaan. Onnistumisen kokemukset kannustavat oppimaan lisää, mutta myös epäonnistumiset tai virheelliset ratkaisut ovat osa oppimisprosessia. Niitä hyödynnetään opetuksessa oppimista edistävällä ja oppilaita kunnioittavalla tavalla. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014.)

Humanistiseen ihmiskäsitykseen perustuva opettajan rooli nähdään ohjaajana, auttajana, tukijana ja kannustajana (Koppinen ym. 1994). Tässä näkemyksessä korostuu juuri vuorovaikutus ja sellainen palaute ja keskustelu, joka sisältää ohjausta, kannustusta, keskustelua oppilaan tilanteesta ja hänen ajatuksistaan sekä oppilaan itsearviointia.

Tuntitilanteessa opettajan ja oppilaan väliseen vuorovaikutukseen sisältyvä suullinen arviointi voi olla hyvinkin lyhyt palautekommentti: kiitos, kannustava palaute, hyväksyvä palaute tai hylkäävä

palaute. Oppilaat kokevat opettajan lyhyenkin palautteen tai keskustelun hyvin tärkeäksi: kiitos, kehuminen ja kannustus, hyväksyminen, rohkaisu ja tunnustus ovat oppilaille tärkeitä. Lisäksi tärkeää arviointia ovat opettajan tekemät korkeamman tason kysymykset ja vihjeet, joiden tavoitteena on tukea oppilaan omaa ajattelua ja auttaa oppilasta ratkaisemaan tehtävä tai ongelma. Tällainen ongelma voi olla myös sosiaalinen, esimerkiksi oppilaiden välisiin suhteisiin liittyvä. (ks. esim. Törmä 2011.) Usein oppilaalle riittää opettajan nonverbaalinen palaute: hymy, nyökkäys, katsekontakti tai kosketus. Onhan nonverbaalinen viesti usein voimakkaampi kuin verbaalinen. Opettajina meidän on hyvä tiedostaa oman sanomisemme sisällön tärkeys ja merkitys oppilaan kannalta. Samalla meidän tulisi kiinnittää huomiota lyhyenkin arviointipalautteen informatiiviseen sisältöön. (Törmä 2011.)

Työtavoilla on yhteyttä sekä opettajan ja oppilaan väliseen vuorovaikutukseen että oppimisprosessin aikana tapahtuvaa arviointiin. Kun käytämme oppilaskeskeisiä työtapoja, voi suullinen arviointipalaute tai arvioiva keskustelu olla hyvin lyhyt, koska meillä voi olla yhden oppitunnin aikana kymmeniä vuorovaikutustilanteita.

Oppilaat kokevat opettajan lyhyenkin palautteen tai keskustelun hyvin tärkeäksi. Toiset kaipaavat enemmän kannustusta. Toisille taas riittää lyhyt tieto siitä, että tehtävät ovat oikein, ja he jaksavat tämän tiedon varassa jatkaa työskentelyä. Monta kertaa oppilaalle riittää myös opettajan nonverbaalinen viesti: hymy, nyökkäys, katsekontakti tai kosketus. Onhan nonverbaalinen viesti usein voimakkaampi kuin verbaalinen. Ilmeet, eleet ja äänenpainot joko vahvistavat tai neutraloivat suullista arviointia. Opettajina meidän on hyvä tiedostaa oman sanomisemme sisällön tärkeys ja merkitys oppilaan kannalta. Samalla meidän tulisi kiinnittää huomiota lyhyenkin arviointipalautteen informatiiviseen sisältöön. (Törmä 2011.)

Myös Atjonen (2007) korostaa palautteen kohdalla sen edellä kuvattua voimaannuttavaa ja kehittävää tehtävää. Samalla, kun palautteen tärkeä tehtävä on kannustaa oppimaan, sen tulee haastaa oppilas itse miettimään ja toimimaan. Palautteen tulisi sisältää sekä kommentteja tehdystä työstä että neuvoja siitä, miten edetä. Atjonen nostaa esiin tätä kaksisuuntaisuutta kuvaavat englanninkieliset sanat: *feedback* ja *feedforward*. *Feedback*-merkityksessä osaamista katsellaan taaksepäin – sitä ”ruokitaan ja ravitaan”. *Feedforward*-merkityksessä palautteen avulla suuntaudutaan eteenpäin. Tämä on oleellista nimenomaan formatiivisessa arvioinnissa. (Atjonen 2007, 91.)

Usein keskustelu rakentuu opettajan kysymyksistä ja vastauksista, joita seuraa opettajan antama palaute. Oppimista ja ajattelua kehittävä palaute on kuitenkin vastavuoroista. Opettaja ohjaa kysymyksiin ja vihjein oppilaita kehittelemään ajatuksiaan eteenpäin. (Halinen, Hotulainen, Kauppinen, Nilivaara & Vainikainen 215-217.) Halinen ym. (2016, 220-221) esittelevät hyviä kysymyksiä, joiden kautta opettaja voi tukea oppilaiden ajattelua. Seuraavaan on lainattu tiivistetysti Halisen ym. (2016, 288-291) kuvaamat palautteen neljä tasoa liittyen oppilaan oppimaan oppimisen ja ajattelun kehittämiseen.

Tehtävän taso

Palaute kohdistuu oppimistehtävään tai suoritteeseen. Se on useimmiten opettajan kysymyksillään ohjaamaa ja keskittyy muistamiseen, tietämiseen ja suorittamiseen. Tällainen palaute ei välttämättä tue ajattelun taitojen kehittymistä.

Prosessin taso

Palaute keskittyy prosessiin, jolla oppilas pyrkii tavoitteeseensa ja tehtävänsä suorittamiseen. Prosessiin kohdistuva palaute on pääsääntöisesti hyödyllisempää kuin tehtävistä suoriutumiseen kohdistettu palaute. Ajattelun ja oppimaan oppimisen näkökulmasta tällainen formatiivinen arviointi on hyödyllistä, sillä se johtaa yleensä syvällisempään oppimiseen ja ymmärrykseen. Palaute on tehokkainta silloin, kun se on henkilökohtaista.

Itsesäätelyn taso

Oleellista on, miten oppilas havainnoi ja säätelee oppimistaan. Erityisesti kehitetään oppilaan kykyä ottaa vastaan ja hyödyntää palautetta omien oppimisen taitojensa edistämiseksi. Tällaisella palautteella tuetaan erityisesti oppilaan itseluottamusta ja halua ponnistella oppimisensa eteen.

Persoona taso

Persoonaan kohdistuva palaute, esimerkiksi oletpa taitava tai hyvä oppilas, voi hyvää tarkoittavana myönteisenä palautteena johtaa ei-toivottuihin seurauksiin. Persoonatason palaute ei juurikaan tarjoa oppilaalle vastauksia edellä esitettyihin kolmeen keskeiseen arvioinnin kysymykseen. Oppilas tarvitsee positiivista vahvistamista, ja hänelle tulee osoittaa hyväksyntää ainutkertaisena ihmisenä, mutta persoonatason palautetta ei ole syytä liittää muiden tasojen palautteeseen. Opetussuunnitelman perusteissa korostetaankin, että arvioinnin ja palautteen annon ei tule kohdistua oppilaan persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. (Halinen ym. 288-291).

Tehokkainta palaute on silloin, kun opettajat ja oppilaat etsivät yhdessä vastauksia hyvää palautetta koskeviin kysymyksiin (Halinen ym. 2016, 291). Mikäli haluamme toteuttaa opetustapahtuman aikana laajempaa ja yksityiskohtaisempaa arviointia, johon oppilas osallistuu aktiivisena arvioijana, vaatii tämä meiltä opettajina tietoisia opetusjärjestelyjä niin, että voimme keskustella joko yhdessä oppilaan kanssa tai ryhmässä useampien oppilaiden kanssa. Tavoitteiden asettaminen ja selkiyttäminen yhdessä oppilaiden kanssa antavat hyvän pohjan arvioinnille kehittymisen tavoittelussa. Itse- ja vertaisarviointi edistävät puolestaan oppilaiden vastuuta ja autonomiaa. (Atjonen 2007, 98.)

Itsearviointi

Oppilaan itsearvioinnin osuus kasvaa, kun hänellä on mahdollisuus kuvailla tuotoksiansa pohjalta oppimistaan ja edistymistään. Oppilaan itsearviointitaitoja tarvitaan esimerkiksi osana portfoliotyöskentelyn arviointia, arviointikeskusteluja ja suullista arviointia (Ouakrim-Soivio 2016, 86). Yhdessä opettajan / opettajan ja vanhempien kanssa suoritetun arvioinnin ja itsearvioinnin kautta oppilaalla on mahdollisuus kehittää minäkäsityksensä selkeyttä ja syvyyttä (Korpinen 1996, 26).

Alemmilla vuosiluokilla itsearviointitaitoja kehitetään auttamalla oppilaita tunnistamaan onnistumisiaan ja vahvuuksiaan koulutyössä sekä tulemaan tietoisiksi työlle soveltavista tavoitteista. Ylemmillä luokilla itsearvioinnissa kiinnitetään huomiota onnistumisiin ja vahvuuksiin sekä oman oppimisen ja opintojen edistymisen analyttiseen tarkasteluun. (Ouakrim-Soivio 2016, 171.)

Oppilaan itsearviointi sisältää arviointia esimerkiksi omasta oppimisesta, opiskelutekniikasta ja vastuullisuudesta itseä ja muita kohtaan. Oppilas voi kertoa konkreettisesti asioista, jotka ovat hänen mielestään onnistuneet, olleet haastavia, vaikeita tai muuten merkityksellisiä. Olipa luokassa käytetty itsearvioinnin väline päiväkirja, portfolio (ks. esim. Kankaanranta 2002), arviointilomake tai esimerkiksi tietokonepohjainen arviointi, on tärkeää, että oppilaalle tarjotaan tilaisuuksia myös kertoa vapaasti omasta oppimisestaan ja opiskeluun liittyvistä ajatuksista (ks. esim. Jokiahho 2002). Luonteeltaan avoin suoritusten arviointi on tärkeää, sillä näin voimme ottaa huomioon yksilön ja hänen erityispiirteensä (Eisner 1999, 659). Tällä tavoin sekä opettaja että vanhemmat saavat myös tärkeää tietoa. Lisäksi opettajan oppilaantuntemus lisääntyy ja tätä kautta opettajan ja oppilaan välinen persoonallinen suhde syvenee. (Törmä 2011, 74; Törmä 2014, 49.)

Vertaisarviointi

Vertaisarvioinnin ajatuksena on, että arvioitsija ja arvioitava ovat yhdenvertaisessa asemassa, ja arviointipalautetta annetaan osana oppimisprosessia. Vertaisarvioinnin ja ryhmäarvioinnin merkitys on kasvanut viime aikoina, kun kouluissa alettu toteuttaa ryhmätyöskentelyn arviointia ja työskentelylle asetettujen tavoitteiden arviointia erilaisin tavoin. (Ouakrim-Soivio 2016, 171.)

Alemmilla vuosiluokilla vertaisarvioinnissa korostuu myönteinen palaute ja sen antamisen harjoittelu. Oppilaille osoitetaan, miten monenlaisin tavoin jokainen voi onnistua työssään. Ylemmillä vuosiluokilla vertaisarviointi on osa ryhmän työskentelyä. Oppilaita ohjataan antamaan ja saamaan rakentavaa palautetta, tulemaan tietoisiksi omasta edistymisestään sekä ymmärtämään, miten voi itse vaikuttaa oppimiseensa (Ouakrim-Soivio 2016, 39.)

Arviointikeskustelu /kehityskeskustelu /oppimiskeskustelu

Opettajan, oppilaan ja huoltajan yhteiset keskustelut edistävät keskinäistä luottamusta ja välittävät tietoa oppilaan tilanteesta. Tukea tarvitsevien oppilaiden huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö on erityisen tärkeää. (Peruskoulun opetussuunnitelman perusteet 2014.)

Keskusteluiden ytimessä ovat kumppanuus ja kommunikatiivisuus – elementit, jotka kuuluvat Atjosen (2015) mukaan kehittävän arvioinnin ytimeen. Arviointiin osallistuvat oppivat vastavuoroisesti toisiltaan jotakin sellaista, mikä auttaa ymmärtämään arvioinnin kohteena olevia asioita (Atjonen (2015, 146).

Kun keskustelu, itsearviointi ja yhdessä töiden katsominen tapahtuvat kiitoksen, kannustuksen ja hyväksynnän ilmapiirissä, kaikki keskusteluun osallistuvat voivat saada tukea omalle toiminnalleen. Vuorovaikutus keskustelutilanteessa voi saada parhaimmillaan aikaan sellaisen voimaantumisen kehän, jossa kaikki osapuolet saavat voimia oman tehtävänsä toteuttamiseen ja tätä kautta omaan kasvuunsa. (Törmä 2011, 234.) Pohjalla on kokemus hyväksytyksi ja arvostetuksi kokemisen tarpeesta – arvioinnin syvimmästä olemuksesta ja arvosta (Törmä 2011, 248).

Vuorovaikutteinen arviointi ja etiikka

Eettiseltä kannalta katsoen on oleellista, että kaikilla oppilailla olisi mahdollisuus menestyä, näyttää osaamistaan ja saada mahdollisuuksia itseluottamuksen lisääntymiseen. Atjonen (2007) kysyykin: ”Onko arvioinnissa sellaisia käytännön toteutusmuotoja, jotka lisääisivät itseluottamusta ja voimaannuttaisivat arvioitavaa oppilasta?” Hän nostaa tässä yhteydessä esiin osallistamisen, aktivoinnin ja vastuun etiikan pohjalta juuri edellä kuvatut vuorovaikutteisen arvioinnin muodot. (Atjonen 2007, 81.) Koko vuorovaikutteisen arvioinnin punaisena lankana kulkee arvioinnin ja oppilaan minäkäsityksen välinen yhteys, joka sisältää tavoitteen tukea Atjosenkin peräänkuuluttamaa oppilaan itseluottamusta ja voimaantumista (ks. myös Pollari 2017). Seuraavassa tarkastellaan tätä tavoitetta vielä yksityiskohtaisemmin.

3 Miten tuen oppilaan oppimista ja minäkäsityksen myönteistä kehittymistä?

Opetussuunnitelmien arviointiohjeissa on korostettu pitkään oppilaan minäkäsityksen ja oppimisen tukemista arvioinnin kautta. Vuoden 1994 Peruskoulun opetussuunnitelman perusteissa todettiin, että arvioinnin tehtävänä on ”tukea oppilaan terveen itsetunnon kehittymistä ja realistisen käsityksen muotoutumista hänen omista tiedoistaan ja taidoistaan sekä jatkuvan oppimisen merkityksestä”. Myös edelliset opetussuunnitelmat (2004) ja perusopetuksen oppilaan arvioinnin perusteet (1999) kehottivat opettajaa tukemaan lapsen terveen itsetunnon kehittymistä (ks. myös Korpinen ym. 2003). Tällä hetkellä voimassa oleva Opetussuunnitelman perusteet (2014) jatkaa samaa linjaa. Keskiössä on oppimisen ja minäkäsityksen tukeminen vuorovaikutteisen arvioinnin kautta: ”Koulu vaikuttaa merkittävästi siihen, minkälaisen käsityksen oppilaat muodostavat itsestään

oppijana ja ihmisenä. Erityisen suuri merkitys on opettajien antamalla palautteella. Monipuolinen arviointi ja siihen perustuvan ohjaavan palautteen antaminen ovat opettajien keskeisiä pedagogisia keinoja oppilaiden koko kehityksen ja oppimisen tukemiseen.”

Ensimmäiset kouluvuosien kokemukset ovat merkittäviä oppilaan käsitykselle itsestä oppivana ja osaavana koululaisena (Aro ym. 2014, 17.) Jos oppilaalla on vahva minäpystyvyys, niin hän asettaa koulussa itselleen korkeampia tavoitteita ja on sitoutunut niihin (Bandura 1997, 11.)

Korpinen (Korpinen & Seppänen 1988, Korpinen 1989, Korpinen 1998a) on kehittänyt periaatteellisen mallin arviointijärjestelmästä, joka tukee oppilaan minäkäsityksen eri puolia: itsetuntemusta, itseluottamusta ja itsearvostusta. Malli on edelleen ajankohtainen, ja sitä voidaan käyttää pohjana, kun tavoitteena on tukea oppilaan oppimista ja myönteisen oppijaminäkäsityksen kehittymistä. Vuorovaikutteisen arvioinnin näkökulmasta tämä voi tapahtua koko luokan vuorovaikutuksen, palautteen, keskusteluiden tai arviointikeskusteluiden/kehityskeskusteluiden/oppimiskeskusteluiden kautta.

Miten tuen oppilaan itsetuntemusta arvioinnin avulla?

Itsetuntemuksella tarkoitetaan käsitystämme siitä, millaisia olemme. Oppimisessa keskeisiä itsetuntemuksen liittyviä kysymyksiä ovat, mitä osaamme ja mitkä ovat omat heikot ja vahvat puolemmme.

Oppilaan itsetuntemusta voidaan kehittää seuraavanlaisen arvioinnin ja palautteen avulla:

- Oppilaan tulee saada mahdollisimman täsmällistä ja yksityiskohtaista palautetta edistymisestään eli siitä, mitä hän osaa ja mitkä ovat hänen heikot ja vahvat kohtansa.
- Oppilaan tulee tietää mahdollisimman tarkoin, mitä häneltä odotetaan, mitä tavoitteita oppimiselle asetetaan.
- Palautteen tulee olla mahdollisimman yksilöllistä.
- Oppilasta tulee rohkaista omien tavoitteiden asettamiseen, itsenäiseen opiskeluun, oman edistymisen arviointiin ja kuvailuun.
- Oppilaalle tulee suoda mahdollisuus keskustella omasta edistymisestään ja saada välitöntä palautetta suorituksistaan.

Tällainen arviointi ohjaa oppilasta tunnistamaan omia vahvoja ja heikkoja puoliaan sekä luo pohjaa itseohjautuvalle opiskelulle ja omien tavoitteiden asettamiselle. Realistinen tavoitteenasettelu on pohja oppilaan onnistumisen kokemuksille. Onnistuminen auttaa puolestaan oppilasta luottamaan itseensä ja suuntaa jälleen uusien tavoitteiden asettamista. Onnistumisen kokemukset ovat erityisen merkityksellisiä oppilaan itsearvostuksen kehittymisen kannalta. (Korpinen ym. 1994, 117.)

Miten tuen oppilaan itsearvostusta arvioinnin avulla?

Itsearvostuksella tarkoitetaan myönteistä, kielteistä tai neutraalia asennoitumista omaan itseemme ja niihin piirteisiin, ominaisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotka liitämme itseemme. Korpisen mukaan itsearvostus syntyy sekä ulkoisen palautteen että sisäisen vertailun tuloksena, kun vertaamme todellisia ominaisuuksiamme ihanneminään sisällyttämiimme kokemuksiin (ks. myös Rauste von Wright ym. 2003).

Itsearvostuksen kehittyminen edellyttää arvioinnilta seuraavaa:

- Oppilaan tulee saada myönteistä ja yksilöllistä palautetta omasta edistymisestään, jotta hän kokee olevansa arvostettu.
- Oppilaan tulee saada palautetta erityisesti sellaiselta alueelta, jota oppilas itse arvostaa ja jonka hän kokee merkitykselliseksi.
- Kielteisen palautteen tulee olla mahdollisimman yksityiskohtaista ja koskea vain suorituksia, ei oppilaan persoonallisuutta.
- Koulussa heikosti menestyvän oppilaan itsearvostukseen on kiinnitettävä erityistä huomiota: hänelle on tärkeää, että hänet hyväksytään riippumatta siitä, miten hän menestyy koulussa. Toisaalta oppilaan on tärkeää nähdä oma edistymisensä ja saada siitä selkeää palautetta.

Oppilaan itsearvostuksen eli itsetunnon tukemista voidaan pitää oppilaan oppimista ja kasvua edistävän arvioinnin ytimenä ja opetuksen ja siihen liittyvän arvioinnin tärkeimpänä tavoitteena. Oppilaan myönteinen itsearvostus ilmenee oppilaan tyytyväisyytenä itseensä ja itsehyväksyntänä (Korpinen & Seppänen 1988; Korpinen 1998b).

Miten tuen oppilaan itseluottamusta arvioinnin avulla?

Itseluottamus on yhteydessä odotuksiimme siitä, että pystymme suoriutumaan tulevaisuuden tehtävistämme onnistuneesti. Itseluottamus vahvistuu onnistumisen kokemuksista sekä onnistumiseen liittyvästä myönteisestä palautteesta.

Oppilaan itseluottamuksen vahvistuminen edellyttää arvioinnilta ja arviointipalautteelta seuraavia asioita:

- Oppilaan tulee saada edellytyksiään vastaavia yksilöllisiä tehtäviä, joissa hänellä on mahdollisuus onnistua, mutta jotka ovat kuitenkin tarpeeksi haastavia niin, että niissä menestyminen merkitsee jatkuvaa minäkäsityksen vahvistumista ja monipuolistumista.
- Oppilasta tulee rohkaista itsenäisiin valintoihin ja valintavaihtoehtojen ennakointiin.
- Päätösten seurauksia on myös arvioitava.
- Epäonnistumisen jälkeen on tärkeää selvittää kokonaistilanne: mitkä ovat epäonnistumiseen johtaneet syyt ja suorituksen (tms.) heikot ja vahvat puolet. Oppilaalle annetaan näistä täsmällistä palautetta.

- Opettajan tulee kiinnittää erityistä huomiota arkoihin oppilaisiin ja alisuoriutujiin, jotka asettavat tavoitteensa selvästi oppimisedellytystensä alapuolelle. (Korpinen & Seppänen 1988, 12–16; Korpinen 1989.)

Korpinen mukaan peruskoulun arvioinnin uudistamiseen liittyvissä kokeiluissa on pystytty osoittamaan, että oppilaan kehittyminen on ollut myönteistä silloin, kun arvioinnin aluetta on laajennettu oppiaineissa edistymisen ulkopuolelle ja samalla on painotettu itsearviointitaitojen merkitystä. Merkittävimmin on parantunut sellainen itseluottamus ja itsehyväksyntä, joka perustuu opettajan ja oppilaiden välisiin suhteisiin. (Korpinen ym. 1994, 118–119.)

Miten tuen oppilaan oppimista ja myönteistä minäkäsitystä luokan ilmapiiriin kautta?

Edellä kuvatut oppilaan oppimista, edistymistä ja myönteisen minäkäsityksen kehittymistä tukevat arvioinnin periaatteet ovat yhteydessä kaikkeen vuorovaikutteiseen arviointiin ja myös luokan ilmapiiriin, joka voidaan itsessään nähdä arviointipalautteena oppilaalle. Luokan myönteisellä ilmapiirillä on tärkeä merkitys oppilaan oppimiselle ja samalla minäkäsityksen kehittymiselle. Oppilaiden kannustus, oppilaiden hyväksyminen ja heidän huomioon ottamisensa yksilöinä luovat luokkaan myönteistä ilmapiiriä. Samalla myönteiset suhteet, empatia, lämpö sekä rohkaisu ajattelemaan ja oppimaan ovat keskeisiä asioita oppilaan oppimista ja minäkäsitystä tukevassa vuorovaikutuksessa (Cornelius-White 2007, 113–143). Opettajan ja oppilaan vuorovaikutuksen laatu on tärkein tekijä oppilaan minäkäsityksen kehitykselle (Korpinen 1993, 22). Opettajan oppilaisiinsa kohdistamat odotukset ilmenevät opettajan arviointipalautteessa ja tätä kautta luokan ilmapiirissä. (Törmä 2011, 74; Törmä 2014, 50–51.)

Tällainen myönteinen oppimisilmapiiri sallii myös erehdykset ja rohkaisee uusien ratkaisujen etsimiseen (Törmä 2011, 74; Törmä 2014). Näin oppilaan on mahdollista saada ilman onnistumisen painetta moniulotteista palautetta, joka tukee hänen itsearvostustaan (Rauste von Wright ym. 2003, 47). Tärkeää on, että oppimisilmapiiri on sellainen, että oppilas voi vapaasti ilmaista avun tarpeensa tai sen, että kaipaa esimerkiksi enemmän haasteita.

Miten tuen oppilaan minäkäsitystä tulevaisuuden taitojen ja laaja-alaisen osaamisen kautta?

Nykyisessä opetussuunnitelmassa korostuvat laaja-alainen osaaminen ja tähän liittyen monialaiset oppimiskokonaisuudet. Nämä ovat oivallisia tilaisuuksia elämän kohtaamiseen, haasteista selviämisen kokemuksiin ja tätä kautta minäkäsityksen rakentumiseen. Vuorovaikutteisen arvioinnin avulla on mahdollisuus tukea oppilaan tulevaisuuden taitoja ja laaja-alaista osaamista. (ks. myös Korpinen 1996, 19; 2007, 38.) Vuorovaikutteinen arviointi on keskiössä, kun laaja-alaisen osaamisen ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien arviointia suunnitellaan ja toteutetaan. Keskeistä on suunnitella ja avata tavoitteita yhdessä lasten kanssa oppimisprosessien aikana. Oppilaat ottavat enemmän vastuuta oppimisestaan, kun heidän kanssaan jaetaan oppimisen tavoitteita ja niiden toteutumista (Hargreaves & Moore 2000.)

4 Opettaja ja vuorovaikutteisen arvioinnin kehittäminen

- Miksi vuorovaikutteisen arvioinnin kehittäminen on tärkeää?

Tässä artikkelissa on tarkasteltu vuorovaikutteisen arvioinnin muotoja, mahdollisuuksia ja merkitystä oppilaan oppimisen ja minäkäsityksen tukemisessa. Vuorovaikutteinen arviointi on jatkuvaa arviointia. Sanalliset arvioinnit tai numerotodistukset ja usein myös arviointiin liittyvät keskustelut sijoittuvat lukukausien loppuun. Opiskelu ja oppiminen tapahtuvat kuitenkin pääosin lukukauden aikana oppitunneilla, erilaisissa projekteissa, tapahtumissa ja juhlissa. Vuorovaikutteisen arvioinnin avulla voidaan tukea oppilaan oppimista sekä oppiaineisiin liittyvissä tavoitteissa, niihin yhteydessä olevissa laaja-alaisen osaamisen tavoitteissa että monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa läpi lukuvuoden. Kun arvioinnin avulla tuetaan oppilaan oppimista esimerkiksi jonkin tietyn oppiaineen tavoitteisiin liittyvissä tiedoissa ja taidoissa, tuetaan samalla oppilaan minäkäsityksen kehittymistä: samalla, kun oppilas oppii jonkin tiedon tai taidon, hän oppii jotakin itsestään (Törmä 2011, 73; Törmä 2014, 49).

Nyt uusien opetussuunnitelman perusteiden (2014) aikaan opettaja on jälleen kerran avainasemassa arvioinnin kehittämisessä. Vaikka opetussuunnitelmat ohjaavat arviointitoimintaa, opettajan omasta ajattelusta ja toiminnasta riippuu viime kädessä se, millaista arviointi on käytännössä arjen vuorovaikutustilanteissa oppilaiden, vanhempien ja muiden tukiverkostoon kuuluvien ihmisten kanssa. Siksi opettaja tulee nähdä aktiivisesti arvioinnin kehittämistyöhön osallistuvana osapuolena.

Keskeistä arvioinnin kehittämisessä on arvioinnin arvopohjan tiedostaminen sekä opetussuunnitelmassa, opettajan omassa käyttöteoriassa, että laajemmin kunkin aikakauden kasvatustilanteissa (ks. myös Korpinen & Törmä 2009, 213). Koulun tasolla tärkeää on opettajien yhdessä toteuttama kehittämis- ja tutkimustyö, jota opettajien täydennyskoulutus tukee. Näin kehitetään yhdessä koulun arviointikulttuuria, jonka keskeisiä periaatteita ovat Opetussuunnitelman perusteiden (2014) mukaan

- a) rohkaiseva ja yrittämään kannustava ilmapiiri
- b) oppilaiden osallisuutta edistävä, keskusteleva ja vuorovaikutteinen toimintatapa
- c) oppilaan tukeminen oman oppimisprosessinsa ymmärtämisessä sekä oppilaan edistymisen näkyväksi tekeminen koko oppimisprosessin ajan
- d) arvioinnin oikeudenmukaisuus ja eettisyys
- e) arvioinnin monipuolisuus.
- f) yhteistyö kotien kanssa

Nämä periaatteet ovat jo itsessään vuorovaikutteista arviointia tai periaatteisiin yhdistyy vuorovaikutteisen arvioinnin toteuttaminen. Vuorovaikutteisen arvioinnin muodot ovat yhteydessä myös arvioinnin viidenteen sukupolveen, kommunikatiiviseen arviointiin, jossa on Atjosen (2015, 239) mukaan paljon samaa kuin kehittävässä arvioinnissa. Kommunikatiivisessa arvioinnissa painottuvat yhteistyö, dialogi ja vuorovaikutus (Atjonen 2015, 240). Yhdessä tarkastellaan, mitä on

saavutettu ja pyritään saamaan selville myös tulevaisuuden tarpeet. Oleellista on kommunikatiivisen tilan avaaminen: arviointiin osallistuvat kaikki ne, joita arviointi koskettaa (Kemmis 2000; Törmä 2011).

Kun tavoitteena koulun arviointikulttuurissa on arvioinnin monipuolisuus sekä oppilaiden, huoltajien ja muiden tukiverkostoon kuuluvien osallisuus, koulun tasolla on tärkeää kehittää arvioinnin vuosisuunnitelma tai vuosikello. Vaikka vuorovaikutteinen arviointi onkin luontevasti läsnä arjen vuorovaikutustilanteissa opettajan oman käyttöteorian pohjalta, tarvitaan silti suunnitelmaa, jotta vuorovaikutteisen arvioinnin erilaiset muodot voivat olla tukemassa monipuolisesti oppilaiden oppimista ja kasvua yhteistyössä huoltajien muiden tukiverkostoon kuuluvien ihmisten kanssa.

Arvioinnin monipuolisuus liittyy vahvasti myös arvioinnin etiikkaan. Atjosen (2007, 65) sanoin ”eettisesti hyvää on arvioinnin monipuolisuus. Jos opettaja haluaa lapsen monipuolisen kasvun ja oppimisen tarpeiden tulevan ravituiksi, hän pyrkii arvioinnissakin valitsemaan monipuolisia menetelmiä” (Atjonen 2007, 71). Tämän julkaisun materiaali on syntynyt sekä normaalikoulujen oman kehittämistyön tuloksena että e-Norssiverkoston opetussuunnitelmatyöryhmän työseminaareissa. Materiaali on omalta osaltaan pohja kehittää monipuolista, vuorovaikutteista ja yhteistyöhön perustuvaa arviointia eteenpäin kouluissa.

VIKTEN AV ATT UTVECKLA EN INTERAKTIV BEDÖMNINGSKULTUR

Läroplansbegrepp i anslutning till bedömning av lärande (LP 2014)

Bedömning av lärande

I nuvarande Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014 används begreppet bedömning av lärande framom elevbedömning. Bedömning av lärande är en väsentlig del av handledningen under elevens lärprocess, uppmuntran och responsgivning om hur lärandet framskrider. Bedömningen har också en central roll i hurudan uppfattning eleven bildar om sig själv som en lärande individ.

Föremål för bedömning: elevens lärande, arbete och uppförande

Bedömning av lärande

= bedömning av studieframsteg + bedömning av kunskapsnivå + responsgivning

Framsteg

= elevens tidigare kunskaper + uppställda mål

Kunskapsnivå

= eleven visar sitt kunnande på olika sätt i relation till uppställda mål + en mångsidig bedömning av elevens prestationer (Ouakrim-Soivio 2016, 38).

Bedömning under studierna

Syftet med bedömningen under studierna är att handleda och sporra eleverna i studierna samt att beskriva hur väl eleven uppnått målen för elevens växande och lärande. Huvudparten av bedömningen under studierna är till sin karaktär formativ.

Bedömning under studierna strävar efter att

- a) vara sanningsenlig och mångsidig
- b) ta fasta på elevens lärande och framsteg inom olika delområden
- c) beakta bedömningens betydelse i lärprocessen
- d) forma en helhet där lärarens kontinuerliga responsgivning är betydelsefull
- e) vara ett arbetssätt som hjälper eleven att bli medveten om sitt tänkande och handlande samt hjälper eleven att förstå sin egen lärprocess, beaktar elevens framsteg, arbete och uppförande i relation till läroplanens mål, beskrivning av goda kunskaper och kriterierna för slutbedömningen
- f) beakta läroplanens allmänna och ämnesvisa bedömningsprinciper och mål för läroämnena
- g) på förhand ge information om bedömningsprinciper till elever och vårdnadshavare och vid behov i efterhand påvisa hur de tillämpats i bedömningen. (Ouakrim-Soivio 2016, 33)

Fortlöpande bedömning

I Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014 sker bedömningen läsårsvis och fortlöpande. Den fortlöpande bedömningen sker under hela lärprocessen med syfte att sporra och främja elevens lärande. Därmed talar man om formativ bedömning eller bedömning som stöder lärandet. Publikationens innehåll belyser metoder och former för den fortlöpande bedömningen som stöder lärandet.

Bedömning som sker i växelverkan

Den fortlöpande bedömningen och responsen som stöder lärandet sker huvudsakligen i växelverkan mellan lärare och elever, mellan eleverna sinsemellan (kamratrespons) samt mellan lärare, elev och vårdnadshavare. Olika dimensioner av självvärderingar ingår i detta. En självvärdering som genomförs individuellt bygger på en personlig reflektion över det egna lärandet.

Former och sätt att genomföra en bedömning i växelverkan är t ex respons, samtal mellan lärare och elev eller samtal mellan lärare, elev och vårdnadshavare samt självvärdering, kamratrespons och bedömning som sker i grupp. I grupp kan eleverna självvärdera till exempel sitt arbete eller så kan eleverna ge kamratrespons till varandra. Utgående från en djupare syn på bedömning kan dialogen lärare och elev emellan ses som en bedömning.

Arbete som föremål för bedömning

Bedömning av arbetet ingår alltid som en del av bedömningen av läroämnena. Arbetet bedöms inte separat, utan alltid som en del av läroämnet/projekt. Här kan man således notera en skillnad i jämförelse med de föregående läroplansgrunderna. Som stöd för bedömning av arbetet kan man utnyttja modeller för självvärdering på så sätt att arbetet alltid anknyts till läroämnet eller projektet till exempel på följande sätt: "självständigt arbete i matematik".

Uppförande som föremål för bedömning

Utgångspunkten för bedömning av elevers uppförande är hur de visar hänsyn till andra människor och omgivningen. Interaktiv bedömning betonas särskilt då uppförande bedöms: samtal och respons samt självvärdering. Elevernas uppförande bedöms utgående från de skolvisa målen och kriterierna. I läsårsbetyget bedöms uppförandet skilt verbalt eller numeriskt.

Samtal som en form av bedömning

Inom skolvärlden används olika begrepp och termer då man avser samtal mellan lärare och elev eller samtal mellan lärare, elev och vårdnadshavare. Benämningar för dessa samtal är t ex utvärderingssamtal, utvecklingssamtal och lärandesamtal. I grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen används termen utvärderingssamtal. Oberoende av vilket begrepp av ovanstående man väljer att använda är målet med samtalet elevens delaktighet, självvärdering och målformulering tillsammans med lärare eller tillsammans med lärare och vårdnadshavare. Samtalet är en interaktiv bedömning, med syfte att stöda elevens lärande, målformulering och självvärdering. Oberoende av syftet med samtalet handlar det även om att ge och få information om bedömningen.

Utvärderingssamtal, utvecklingssamtal eller lärandesamtal ersätter ofta betyget i slutet av höstterminen. Då används ofta termen mellanbedömning.

Samarbete med hemmen kring bedömning

Samarbete med hemmen är en viktig del av en god bedömningskultur. Man diskuterar med vårdnadshavarna och ger tillräckligt ofta information om a) skolans mål, b) skolans bedömningspraxis, c) elevens framsteg i studierna, d) elevens arbete och uppförande, e) bedömningsgrunderna och hur de tillämpas vid bedömning av elevens lärande. (Ouakrim-Soivio 2016, 39) För att bedömningen skall stöda elevens läroprocess behöver eleven och vårdnadshavarna erhålla en tillräcklig, mångsidig och sanningsenlig bedömningsinformation. (Ouakrim-Soivio 2016, 34)

Bedömning vid etappmålen

Bedömning vid etappmålen sker i slutet av årskurs två och sex. Förutom läsårsbetyget erhåller eleven även handledande respons i enlighet med utbildningsanordnarens anvisningar. Samverkan mellan lärare, elev och vårdnadshavare uppmärksammas särskilt vid bedömning vid etappmålen. De mångsidiga kompetenserna uppmärksammas också vid övergångarna i relation till etappmålen.

I slutet av årskurs två ligger tyngdpunkten på bedömning av framsteg. Målet är att föra fram elevens styrkor som en lärande individ och att stärka självkännedom och motivationen för lärande. Vid behov planeras tilläggshandledning och stöd utgående från elevens behov. I slutet av årskurs sex erhåller eleven information om framsteg i läroämnena och kompetenser. Responsens tyngdpunkt ligger på utveckling av färdigheter i arbete och lärande samt att stöda motivation för lärande.

Bedömning av de mångsidiga kompetenserna

De mångsidiga kompetenserna bedöms inte separat utan som en del av bedömningen i de enskilda läroämnena; målen för kompetenserna är synliga i varje läroämne. Läroplanen handleder läraren att tillsammans med eleverna synliggöra målen för de mångsidiga kompetenserna. I mångvetenskapliga lärområden betonas de mångsidiga kompetenserna.

Bedömning av mångvetenskapliga lärområden

Målen för de mångsidiga kompetenserna är centrala då de mångvetenskapliga lärområdena bedöms. Mångvetenskapliga lärområden bedöms läroämnesvis (= innehållet i de mångvetenskapliga lärområdena beaktas i bedömningen av läroämnena). Vid bedömningen av de mångvetenskapliga lärområdena ligger fokus på bedömning av arbetet.

1 Inledning

Den nya läroplanen utmanar oss än en gång att utveckla bedömningskulturen. Det är viktigt att reflektera över *varför* man bedömer, *vad* som bedöms och *hur* man bedömer. Andra viktiga frågeställningar kopplade till bedömning är för vem vi bedömer och vem som bedömer (Ouakrim-Soivio 2016, 27). Bedömningen borde aldrig vara ett självändamål, utan ett gott redskap som befämjar elevens lärande, tillväxt och utveckling. Kärnan för detta mål blir att stöda elevens sunda och positiva självuppfattning via bedömning. Det centrala blir en bedömning som utvecklar och stärker elevens lärande (se Atjonen 2015), där eleven själv deltar aktivt i bedömningsprocessen. En stärkande, delaktighetsbaserad och utvecklande bedömning förenas av växelverkan (Atjonen 2007, 15).

Med detta som utgångspunkt koncentrerar man sig i denna publikation och artikel på former och metoder för fortlöpande bedömning, som sker i växelverkan. Då de centrala målen för fostran och undervisning är att stöda elevens lärande och främja en positiv självuppfattning behöver man känna till betydelsen av bedömning i växelverkan. Lärandet ses som en process där självuppfattningen utvecklas i växelverkan med miljön och med betydelsefulla människor (se t ex Mead 1962, Cooley 1902/1967; Burns 1982; Korpinen 2000).

Även i Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014 betonas bedömningen som sker i växelverkan med syfte att sporra elevens lärande. Denna form av bedömning benämns formativ, man talar också om bedömning som stöder lärandet. I denna publikation finns följande exempel på bedömning som sker i växelverkan: lärarens respons, samtal som sker mellan läraren och eleven, elevens självvärdering, kamratrespons och utvärderingssamtal/lärandesamtal/utvecklingssamtal. Ytterligare finns exempel på bedömning av de mångsidiga kompetenserna och synliggörande av målen för dem, bedömning vid etappmål samt bedömning av uppförande och arbete.

Som bakgrundstanke till utvecklande och ibruktagande av de exempel som presenteras i publikationen finns läraren som förverkligare och utvecklare av bedömning. Vårt tänkande och handlande i relation till bedömning är starkt sammankopplat med vår värdegrund som också omfattar vår människosyn. Att förnya och utveckla tankesätten kring bedömning är resultatet av ett mångårigt arbete. Den nationella läroplanen vägleder läraren i tanke och handling. I sista hand är det lärarens internaliserade tankemönster som starkast korrelerar med hur bedömning i växelverkan utformas och genomförs i praktiken. Lärarens personliga utvecklingsarbete tillsammans med andra lärare ger en möjlighet att åstadkomma utveckling både gällande tänket kring bedömning och i själva förfaringssätten. Exempelen i denna publikation kan fungera som sådana eller som grund för utveckling av bedömningskulturen i den egna skolan eller kommunen.

2 Definition av interaktiv bedömning

Huvudparten av bedömningen under studierna är till sin karaktär formativ. Då ges bedömningen och responsen under läsåret som en del av den dagliga undervisningen och det dagliga arbetet. Det förutsätter att lärarna observerar lärprocessen och kommunicerar med eleverna. Kamratbedömning och självbedömning, som utvecklar elevernas aktivitet i lärprocessen, är också en viktig del av bedömningen under studierna. Det är lärarens uppgift att skapa tillfällen, där man tillsammans ger och får respons som främjar och motiverar lärandet. Respons som främjar lärandet ska vara kvalitativ och beskrivande och bestå av växelverkan där man analyserar och löser utmaningar i lärandet. (Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014.)

Den ovanstående beskrivningen av bedömningens karaktär och principer i Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014 betonar växelverkan i bedömning under studierna och som metoder respons, självvärdering och kamratrespons. Därtill betonas samtal som sker i växelverkan med lärare, elev och vårdnadshavare. I detta avsnitt beskrivs de metoder som sker i växelverkan.

Respons

Till de centrala uppgifterna för bedömningen i grundutbildningen hör att handleda elevens lärprocess och ge sporrande respons om framsteg (se även Ouakrim-Soivio 2016, 146).

Den respons läraren ger eleverna under lärprocessen ska hjälpa eleverna att uppfatta och förstå

- *vad de ska lära sig*
- *vad de redan lärt sig*
- *hur de kan främja sitt lärande och*
- *hur de kan förbättra sin prestation.*

Lärarna ska se till att eleverna redan från början får respons som handleder och uppmuntrar dem i lärandet samt information om sina framsteg och sina kunskaper och färdigheter. Upplevelser av att lyckas sporrar eleverna att lära sig mera, men också misslyckanden eller felaktiga lösningar är en del av lärprocessen och de ska utnyttjas på ett hänsynsfullt sätt i undervisningen för att främja lärandet. (Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014.)

Enligt den humanistiska människosynen ses läraren som handledare, hjälpare, stöttare och uppmuntrare (se Koppinen et al 1994). Enligt detta synsätt betonas växelverkan och sådan respons och samtal som består av handledning, uppmuntran, diskussion om elevens situation och tankar samt av elevens självvärdering.

Den muntliga bedömningen under lektionstid som sker i växelverkan mellan lärare och elev är ofta en kort respons: ett tack, en uppmuntran, ett godkännande eller ett avvisande. Utöver denna respons kan läraren upprepa elevens svar eller be hen upprepa det. Läraren kan även vända sig till andra. Också lärarens tystnad tolkas som en respons av eleven. För eleven är det ofta viktigt att få respons i form av ett tack, ett beröm, en uppmuntran, ett godkännande, ett förstärkande eller ett erkännande. Andra former av muntlig bedömning är då läraren ställer frågor av mera utmanande

karaktär med avseende att stöda elevens tänkande. Frågor av utmanande karaktär hjälper också eleven med att forma och utveckla egna tankar samt att med stöd av ledtrådar klara av att lösa uppgifter och problem. Utmaningarna kan också vara av social karaktär, t e x tangera relationer elever emellan. (se t ex Törmä 2011.)

Arbetsmetoderna har ett samband med interaktionen mellan elev och lärare och med bedömningen under studierna. Den muntliga bedömningen eller utvärderingssamtalet kan även här vara kort trots att vi använder oss av olika elevcentrerade arbetssätt eftersom vi under en lektion kan ha tiotals olika interaktionssituationer.

Eleverna upplever även ett kort samtal eller en kort respons som värdefull. Någon elev behöver mera uppmuntran, medan någon annan klarar sig med en kort information om att uppgifterna är rätt utförda för att orka fortsätta arbeta. I många situationer nöjer sig eleven med lärarens non verbala gest: leende, en huvudnickning, ögonkontakt eller beröring. Det nonverbala budskapet är ofta starkare än det verbala. Miner, gester och röst användning stärker eller neutraliserar den verbala bedömningen. Som lärare är det bra att vara medveten om vikten av det vi säger och dess betydelse ur elevperspektiv. Samtidigt borde vi även fästa uppmärksamhet vid innehållet i den korta bedömningsresponsen. (Törmä 2011.)

Även Atjonen (2007) betonar responsens uppgift som stärkande och utvecklande. Samtidigt som responsen viktiga uppgift är att sporra till lärande ska den också utmana eleven att själv tänka och handla. Responsen borde innehålla både kommentarer om utfört arbete och råd om hur man går vidare. Atjonen beskriver denna tvåvägsrespons med de engelska begreppen: *feedback* och *feed forward*. Med begreppet *feedback* avses att blicka bakåt – att ”mata och ge näring” till det förgångna. Med begreppet *feed forward* avses att man blickar framåt med hjälp av responsen. Detta är det centrala speciellt i den formativa bedömningen. (Atjonen 2007, 91.)

Ofta består samtal av lärarens frågor och svar som följs av lärarens respons. Respons som utmanar lärandet och tänkandet är dock interaktivt. Läraren handleder med frågeställningar och ledtrådar eleven att vidareutveckla sina tankar. (Halinen, Hotulainen, Kauppinen, Niilivaara & Vainikainen 215–217.) Halinen m fl (2016, 220–221) presenterar goda frågor som kan användas av läraren för att stöda elevens tänkande och reflektion.

I det följande sammanfattas de beskrivningar av responsens fyra olika nivåer som utvecklar elevens lärande och tänkande enligt Halinen mfl (2016, 288–291):

Uppgiftsnivå

Responsen fokuserar på uppgiften eller prestationen. Den leds oftast av lärarens frågor och koncentrerar sig kring att minnas, kunna och prestera. Denna typ av respons främjar inte nödvändigtvis utvecklandet av tänkandet.

Processnivå

Responsen fokuserar på processen med vilken eleven strävar efter att uppnå sina mål eller till att utföra uppgiften. Att fokusera på processen framom på att utföra uppgiften är huvudsakligen en mer användbar respons. Om man ser på utvecklingen av tänkande och lärande är en dylik formativ bedömning gynnsammare för den leder oftast till djupare lärande och förståelse. Responsen är mest effektiv då den ges individuellt.

Självregleringsnivå

Det är väsentligt hur eleven observerar och reglerar sitt lärande. Speciellt utvecklas elevens förmåga att ta emot och utnyttja erhållen respons för att förbättra sina färdigheter att lära sig. Med denna typ av respons stöder man speciellt elevens självförtroende och vilja att kämpa för sitt lärande.

Personnivå

Respons som tar fasta på personlighet, som en skicklig eller god elev kan få, har ibland icke önskvärda följder, trots att responsen gavs i bästa välmening. Respons på personnivå ger inte eleven svar på de tre tidigare framställda centrala bedömningsfrågorna. Eleven behöver positiv förstärkning och acceptans som en unik individ, men det finns inte skäl att koppla respons på personnivå till de övriga nivåerna. I Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen betonas att bedömningen inte får riktas mot elevens person, temperament eller andra personliga egenskaper. (Halinen & al 288-291).

Responsen är som effektivast då läraren och eleven tillsammans söker svar på frågor som fokuserar på positiv respons (Halinen & al 2016, 291). Ifall vi önskar förverkliga bedömningen som sker under lektionstid till en vidare och exaktare bedömning där eleven deltar som en aktiv bedömare krävs det medvetna undervisningsarrangemang av oss lärare så att vi kan diskutera antingen med eleverna enskilt eller i grupp. Elevens utveckling gynnas av att man tillsammans ställer upp och synliggör målen. Självvärdering och kamratrespons i sin tur befrämjar elevernas ansvar och autonomi. (Atjonen 2007, 98.)

Självvärdering

Elevens självvärdering utvecklas genom möjligheten att på basen av sina alster beskriva sitt lärande och sina framsteg. Elevens förmåga till självvärdering syns till exempel som en del av bedömningen i en portfolio, vid lärandesamtal och vid en muntlig bedömning (Ouakrim-Soivio 2016, 86). Genom bedömning som sker tillsammans med läraren eller med läraren och vårdnadshavarna och via självvärdering får eleven möjlighet att klargöra och fördjupa sin självuppfattning (Korpinen 1996a, 26).

I de lägre årskurserna utvecklas färdigheter i självvärdering genom att hjälpa eleverna att känna igen sina framsteg och styrkor i skolarbetet och då de blir medvetna om de överenskomna målen för arbetet. I de högre årskurserna fäster man vikt vid framsteg och styrkor samt vid en analytisk observation av framsteg i det egna lärandet och i studierna. (Ouakrim-Soivio 2016, 171.)

Elevens självvärdering består av en värdering av det egna lärandet, studietekniker och ansvar gentemot sig själv och andra. Eleven kan konkret berätta om situationer som upplevts som lyckade, utmanande, svåra eller på annat sätt betydelsefulla. Oberoende av vilket medel som används för

självvärderingen i klassen som dagbok, portfolio (se t ex Kankaanranta 2002), utvärderingsformulär eller till exempel en databaserad bedömning är det viktigt att eleven erbjuds tillfällen att fritt berätta om sitt lärande eller om sina tankar förknippade med studier (se t ex Jokiahho 2002). Det är viktigt att bedömningen är klar till sin karaktär vid bedömning av prestationerna så att det är möjligt att beakta individen och sina särdrag (Eisner, 1999, 659). På så sätt får läraren och vårdnadshavaren också värdefull information. Lärarens elevkännedom ökar och sålunda fördjupas den personliga relationen mellan läraren och eleven. (Törmä 2011, 74; Törmä 2014, 49.)

Kamratrespons

Avsikten med kamratrespons är att bedömaren och den bedömda har samma status och att bedömningsresponsen ges som en del av lärprocessen. Betydelsen av kamratrespons och grupprespons har ökat på senare tid, då man börjat förverkliga bedömning av grupparbete och bedömning av uppställda mål på olika sätt i skolorna. (Ouakrim-Soivio 2016, 171.)

I de lägre årskurserna betonas positiv respons och övande av responsgivning vid kamratrespons. Åt eleverna visar man på hur många olika sätt var och en kan lyckas i sitt arbete. I de högre årskurserna ingår kamratrespons som en del av gruppens arbete. Eleven handleds i att ge och få konstruktiv respons, att bli medveten om sina framsteg och att förstå hur man själv kan påverka sitt lärande (Ouakrim-Soivio 2016, 93.)

Utvärderingssamtal/utvecklingssamtal/lärandesamtal

Gemensamma samtal mellan läraren, eleven och vårdnadshavaren ökar det ömsesidiga förtroendet och förmedlar information om elevens situation. Särskilt viktigt är samarbetet med vårdnadshavare till elever som är i behov av särskilt stöd. (Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014, 48.)

I kärnan av utvärderingssamtal/utvecklingssamtal/lärandesamtal finns partnerskap och kommunikation – element som enligt Atjonen (2015) hör till kärnan i en utvecklande bedömning. De elever som deltar i bedömningen lär sig i växelverkan med andra sådant som hjälper dem att förstå det som är i fokus för bedömningen (Atjonen 2015, 146).

Då samtal, självvärdering och betraktande av alster sker i en atmosfär av erkänsla, uppskattning och acceptans kan alla som deltar i diskussionen få stöd för sin verksamhet. Växelverkan i samtalssituationen kan som bäst åstadkomma ett så uppbyggande klimat att alla deltagare får kraft att förverkliga sitt arbete och därigenom sin egen tillväxt. (Törmä 2011, 234.) I grunden finns behovet av erfarenheter av att bli accepterad och uppskattad – bedömningens djupaste väsen och värde (Törmä 2011, 248).

Interaktiv bedömning och etik

Ur ett etiskt perspektiv är det väsentligt att alla elever har möjlighet att lyckas, att visa sitt kunnande och få chanser att stärka sitt självförtroende. Därför frågar Atjonen (2007): "Ingår det i bedömningen modeller för genomförande som stärker eleven och ökar hans självförtroende?" I detta sammanhang uppmärksammar hon delaktighet, aktivitet och ansvar ur ett etiskt perspektiv enligt tidigare nämnda former för bedömning i växelverkan. (Atjonen 2007, 81.) Som en röd tråd inom interaktiv bedömning löper sambandet mellan bedömning och elevens självuppfattning, som

innehåller målet att stärka och stöda elevens självförtroende som även Atjonen efterfrågar (se även Pollari 2017). I det följande belyses detta mål ännu mer detaljerat.

3 Hur stöder jag elevens lärande och en positiv utveckling av elevens självuppfattning?

I de nationella läroplanernas bedömningsanvisningar har man länge betonat vikten av att via bedömning stöda elevens självuppfattning och lärande. Grunderna för grundskolans läroplan från år 1994 beskrev bedömningens uppgift som ”att stöda en sund utveckling av elevens självkänsla och formandet av en realistisk självuppfattning om egna kunskaper och färdigheter samt betydelsen av det livslånga lärandet”. Även i de tidigare läroplanerna från 2004 och i Grunderna för elevbedömningen 1999 uppmanades lärarna att stöda en sund utveckling av elevens självkänsla (se också Korpinen et al 2003). De nu gällande Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014 är inne på samma linje. Det centrala är att stöda elevens lärande och självuppfattning med hjälp av bedömning som sker i växelverkan: ”Skolan påverkar i hög grad hurdan uppfattning eleverna bildar om sig själva som lärande individer och människor. Särskilt stor roll, spelar den respons som lärarna ger. Mångsidig bedömning och handledande respons är lärarens centrala pedagogiska verktyg för att stödja elevens helhetsmässiga utveckling och lärande.”

Korpinen (Korpinen & Seppänen 1988, Korpinen 1989, Korpinen 1998a) har utvecklat en schematisk modell för ett bedömningssystem som stöder elevens självuppfattning ur flera perspektiv; självkänedom, självförtroende och självuppskattning. Denna modell är fortfarande aktuell och kan användas som utgångspunkt då målet är att stöda elevens lärande och en positiv uppfattning om sig själv som lärande individer. Ur ett interaktivt perspektiv kan detta ske via diskussioner, respons, samtal eller utvärderingssamtal/utvecklingssamtal/lärandesamtal i hela klassen.

Hur stöder jag elevens självkänedom med hjälp av bedömning?

Med självkänedom avses våra egna uppfattningar om hurdana vi är. Viktiga frågeställningar i lärprocessen relaterade till självkänedom är frågor som vad vi kan och vilka är våra svaga och starka sidor.

Elevens självkänedom utvecklas genom följande typ av bedömning och respons:

- Eleven borde få en så noggrann och detaljerad respons som möjligt om sina framsteg, vad hen kan och vilka som är hens svagheter och styrkor.
- Eleven borde så exakt som möjligt få veta vad som förväntas, hurdana mål som uppställts för lärande.
- Responsen borde vara så individuell som möjligt.
- Eleven uppmuntras att ställa upp egna mål, till självständiga studier samt till att värdera och beskriva sina egna framsteg.
- Eleven behöver ges möjlighet att diskutera sina framsteg och erhålla en direkt respons om sina prestationer.

En dylik bedömning handleder eleven i att känna igen sina svagheter och styrkor samt ger grund för självstyrda studier och för att ställa upp egna mål. Realistiskt uppställda mål ger grunden för elevens upplevelser av att lyckas. Att få lyckas hjälper eleven att lita på sig själv och stöder då nya mål ska uppställas. Erfarenheter av framgång är speciellt betydelsefulla med tanke på elevens utveckling och självuppskattning. (Koppinen et al 1994, 117.)

Hur stöder jag elevens självuppskattning med hjälp av bedömning?

Med självuppskattning avses ett positivt, negativt eller neutralt förhållningssätt gentemot oss själva och till de karaktärsdrag, egenskaper, kunskaper och färdigheter som vi sammankopplar med oss själva. Enligt Koppinen formas vår självuppskattning som ett resultat av både yttre respons och en inre jämförelse, då vi jämför våra verkliga egenskaper med de erfarenheter vi kopplar samman med vårt ideala jag (se också Rauste von Wright et al 2003).

För att en utveckling av självuppskattning ska ske förutsätts följande av bedömningen:

- Eleven behöver få positiv och individuell respons om sina framsteg för att uppleva sig vara uppskattad.
- Eleven behöver speciellt få respons inom det område som eleven själv uppskattar och upplever meningsfullt.
- Negativ respons ska vara så detaljerad som möjligt och endast ta fasta på prestationer, inte på elevens personlighet.
- Elever med svaga prestationer behöver få särskild uppmärksamhet med tanke på självuppskattningen: det är viktigt att accepteras oberoende av hur man klarar sig i skolan. Å andra sidan behöver eleven se sina framsteg och erhålla tydlig respons på det.

Att stöda elevens självuppskattning eller självförtroende kan anses vara kärnan i en bedömning som stöder elevens lärande och tillväxt, det viktigaste målet inom undervisning och bedömning. Elevens positiva självuppskattning framträder i elevens tillfredsställelse och erkännande av sig själv (Koppinen & Seppänen 1988; Koppinen 1998b).

Hur stöder jag elevens självförtroende med hjälp av bedömning?

Självförtroendet är kopplat till vår egen förväntan om att prestera och att lyckas med våra framtida uppgifter. Självförtroendet stärks genom upplevelser av att lyckas och den positiva respons som man kopplar till dessa.

För att elevens självförtroende ska stärkas behövs följande av bedömning och respons:

- Eleven behöver få individuella uppgifter enligt egna förutsättningar med möjlighet att lyckas. De behöver dock vara tillräckligt utmanande så att en framgång i utförande av dem betyder att självuppfattningen kontinuerligt stärks och blir mångsidigare.
- Man behöver uppmuntra eleven till självständiga val och förmåga att förutse valmöjligheter.
- Bedömning av konsekvenser av besluten.

- Efter ett misslyckande är det av vikt att bedöma och utreda helhetssituationen: orsaker till misslyckandet, analys av prestationens (el dyl) svaga och starka sidor. Eleven erhåller en noggrann respons på dessa.
- Läraren behöver fästa särskild uppmärksamhet vid känsliga elever och underpresterare som ställer upp mål som ligger under deras kapacitet. (Korpinen & Seppänen 1988, 12–16; Korpinen 1989.)

Enligt Korpinen har man, i de försök som gjorts för att förnya bedömningen i grundskolan, kunnat påvisa, att elevens utveckling varit positiv då mål för bedömning utvidgats till att inte enbart ta fasta på framsteg i läroämnet och då man samtidigt betonat betydelsen av färdigheter i självvärdering. Den märkbaraste förbättringen var i sådant självförtroende och självverkännande som baserade sig på relationer mellan lärare och elev. (Koppinen et al 1994, 118–119.)

Hur stöder jag elevens lärande och en positiv självuppfattning via atmosfären i klassen?

De ovan beskrivna formerna av bedömningsprinciper som stöder utvecklingen av elevens lärande, framsteg och en positiv självuppfattning har ett samband med all bedömning i växelverkan samt även med atmosfären i klassen, som i sig själv kan ses som en bedömningsrespons till eleven. Den positiva atmosfären och stämningen i klassen har en viktig betydelse för elevens lärande och utvecklandet av självuppfattningen. Den positiva atmosfären i klassen skapas av att uppmuntra, acceptera och ta hänsyn till eleverna som enskilda individer. Samtidigt är positiva relationer, empati, värme samt uppmuntran till tänkande och lärande centrala faktorer som stöder elevens lärande och självuppfattning i växelverkan (Cornelius-White 2007, 113–143). Kvaliteten i lärarens och elevens kommunikation är den viktigaste faktorn i elevens utveckling av självuppfattningen (Korpinen 1993, 22). Förväntningar läraren ställer på eleverna framgår i lärarens bedömningsrespons och på så sätt i klassens atmosfär. (Törmä 2001, 74; Törmä 2014, 50–51.)

Positiv stämning tillåter också misstag och uppmuntrar till att finna nya lösningar. (Törmä 2011, 74; Törmä 2014.) Detta i sin tur ger eleven möjlighet att få mångsidig respons utan att känna press för sina prestationer, vilket stöder elevens självrespekt (Rauste von Wright et al 2003, 47). Det är viktigt att inlärningsatmosfären är sådan att eleven fritt kan ge uttryck för sitt behov av hjälp eller av fler utmaningar.

Hur stöder jag eleven självuppfattning via framtida färdigheter och mångsidiga kompetenser?

I gällande läroplan betonas de mångsidiga kompetenserna och hithörande mångvetenskapliga lärområden. De ger ypperliga möjligheter att möta livet, erfarenheter av att klara utmaningar och på så sätt forma självuppfattningen. Via en bedömning i växelverkan finns det möjlighet att stöda elevens framtida färdigheter och mångsidiga kompetenser. (se även Korpinen 1996, 19; 2007, 38.) Interaktiv bedömning är central då man planerar och förverkligar bedömning av mångsidiga kompetenser och mångvetenskapliga lärområden. Det är centralt att planera och synliggöra målen tillsammans med eleverna under lärprocessen. Eleverna tar mera ansvar över sitt lärande då man delar mål för lärande och deras förverkligande med eleverna. (Hargreaves & Moore 2000.)

4 Läraren och utveckling av interaktiv bedömning

- varför är det viktigt att utveckla en interaktiv bedömning?

I denna artikel har man betraktat former förbedömning i växelverkan, möjlighet och betydelse för att stöda elevens lärande och självuppfattning. Bedömning i växelverkan är en fortlöpande process. Verbala bedömningar eller sifferbetyg och ibland också utvärderingssamtal/utvecklingssamtal/lärandesamtal sker i slutet av terminer. Studier och lärande sker emellertid huvudsakligen under terminens lektioner, olika projekt, evenemang och fester. Med hjälp av interaktiv bedömning kan man stöda elevens lärande samt i målen för läroämnena, samt i de anknutna målen för de mångsidiga kompetenserna och i de mångvetenskapliga lärområdena under hela läsåret. Då man via bedömning stöder elevens lärande, till exempel med kunskaper och färdigheter anknutna till mål för specifikt läroämne så stöder man samtidigt också utvecklingen av elevens självuppfattning; samtidigt som eleven får ny kunskap eller utvecklar nya färdigheter, så lär hen något om sig själv (Törmä 2011, 73; Törmä 2014, 49.)

Nu då nya läroplanen (2014) tagits i bruk har läraren en nyckelposition vad gäller utveckling av bedömningen. Trots att läroplanen styr vår bedömningsverksamhet, beror bedömningens genomförande i praktiken i sista hand på lärarens egna tänkande och handlande. Utfallet syns i vardagens interaktiva situationer med elever, föräldrar och med andra personer inom stödnätverket. Läraren behöver därför ses som en aktiv part i utvecklingsarbetet gällande bedömning.

Då man utvecklar bedömningen är det centralt att medvetandegöra bedömningens värdegrund i läroplanen, i lärarens praxisteori och i större utsträckning enligt tidens pedagogiska filosofi (se även Korpinen & Törmä 2009, 213). På skolnivå är det viktigt att det utvecklings- och forskningsarbete som lärarna tillsammans utför får understöd av lärarnas fortbildning. På detta sätt utvecklar vi tillsammans skolans bedömningskultur som betonar centrala principer i enlighet med läroplanen (2014)

- a. en uppmuntrande atmosfär som sporrar eleverna
- b. arbetssätt som främjar kommunikation, interaktion och elevernas delaktighet
- c. arbetssätt som hjälper eleven att förstå sin egen lärprocess och synliggör elevens framsteg under hela lärprocessen
- d. rättvis och etisk bedömning
- e. mångsidig bedömning
- f. användning av bedömningsinformation vid planering av undervisningen och det övriga skolarbetet
- g. samarbete med hemmen.

Dessa principer är i sig själva redan bedömning i växelverkan då de beskriver den interaktion som alltid skall ingå i förverkligandet av bedömningen. Formerna för den interaktiva bedömningen har också ett samband med bedömningens femte generation, kommunikativ bedömning, som enligt Atjonen (2015, 39) påminner om utvecklande bedömning. I den kommunikativa bedömningen ligger fokus på samarbete, dialog och växelverkan (Atjonen 2015, 240). Man granskar tillsammans vad som uppnåtts och försöker tillsammans komma underfund med framtida behov. Det väsentliga är att

öppna upp det kommunikativa rummet: alla som berörs av bedömningen deltar i bedömningen (Kemmis 2000; Törmä 2011).

Då målet för skolans bedömningskultur är en mångsidig bedömning och elevernas, vårdnadshavarnas och stödnätverkets delaktighet, är det viktigt att på skolnivå utarbeta en bedömningsplan/årsklocka för läsåret. Trots att en bedömning i växelverkan baserad på lärarens praxisteori är naturligt närvarande i skolvardagen behövs ändå en plan så att bedömningens olika former på ett mångsidigt sätt kan stöda elevens lärande och tillväxt i samarbete med vårdnadshavarna och tillsammans med andra personer inom stödnätverket.

En mångsidig bedömning är knuten till bedömningens etik. Atjonen (2007, 65) säger ”en mångsidig bedömning är etiskt god. Ifall läraren önskar ge näring åt barnets behov av mångsidig tillväxt och lärande, strävar hon även efter att välja mångsidiga bedömningsmetoder” (Atjonen, 2007, 71).

Publikationens material har dels skapats som en produkt av utvecklingsarbete inom respektive övningsskola, dels i samband med fortbildningstillfällen ordnade av nätverket eNorssi. Materialet är i sin tur tänkt som grund för att i skolorna vidare utveckla en mångsidig, interaktiv bedömningskultur som baserar sig på samarbete.

Lähteet / Källor

- Atjonen, P. 2007. Hyvä, paha arviointi. Helsinki: Tammi.
- Atjonen, P. 2015. Kehittävä arviointi kasvatusalalla. Tampere: Suomen yliopistopaino Oy. Juvenes Print.
- Burns, R. B. 1982. Self-concept development and education. Analyzing alternative theories. New York: Teachers College Press.
- Cooley, C. H. 1902/1967. Human nature and the social order. 2. painos. New York: Schocken Books.
- Cornelius-White, J. 2007. Learner-centered teacher-student relationships are effective: a meta analysis. *Review of Educational Research* 77 (1), 113–143.
- Eisner, E. W. 1999. The uses and limits of performance assessment. *Phi Delta Kappan* 80 (9), 658–660.
- Ediger, M. 2000. Purposes in learner assessment. *Journal of Instructional Psychology* 27 (4), 244–249.
- Halinen, I., Hotulainen, R., Kauppinen, E., Niinivaara P., Raami, A., & Vainikainen, M.–P. 2016. *Ajattelun taidot*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Hargreaves, A. & Moore, S. 2000. Educational outcomes, modern and postmodern interpretations: response to Smyth and Dow. *British Journal of Sociology of Education* 21 (1), 27–42.
- Jokiahio, E. 2002. Esi- ja alkuopetusikäisten minäkuvia. Päämääränä hyvä itsetunto: lapset arvioivat itseään, opettaja tukee arviointia. Jyväskylä: TUOPE. Tutkiva opettaja 1.
- Koppinen, M.-L., Korpinen, E. & Pollari, J. 1994. Arviointi oppimisen tukena. Helsinki: WSOY.
- Korpinen, E. 1989. Minäkäsitys kasvatuksellisenä käsitteenä ja koulun merkitys sen kehittämisessä. *Kasvatus* 20 (3), 193–200.
- Korpinen, E. 1996. Opettajuutta etsimässä. Kunnallissalan kehittämissäatiö. *Polemia-sarja* 18. Vammala: Vammalan Kirjapaino.
- Korpinen, E. 1998a. Peruskoulun oppilasarviointia kehittämässä. Teoksessa E. Törmä (toim.) *Aina ajankohtainen arviointi – opettajan avain arvioinnin kehittämisessä*. Jyväskylä: TUOPE. Tutkiva opettaja 3, 8–33.
- Korpinen, E. 1998b. Student teachers' self, self-concept and self-esteem: promoting the development on student teachers' self-image during teaching practice. Teoksessa R. Erkkilä, A. Willman & L. Syrjälä (toim.) *Promoting teachers' personal and professional growth*. Oulun yliopisto. *Acta Universitatis Ouluensis* E 32, 70–82.
- Korpinen, E. 2000. Finnish and Estonian adolescents' self-concept and self-esteem at the end of comprehensive schooling. *Scandinavian Journal of Educational Research* 44 (1), 27–47.
- Korpinen, E. & Seppänen, A. 1988. Tietokonepohjainen arviointi. Kokeilun pedagoginen tausta ja vaikutukset oppilaiden minäkäsitykseen. Jyväskylän yliopisto. *Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen julkaisusarja A. Tutkimuksia* 16.
- Mead, G. H. 1934/1962. *Mind, self and society*. 18. painos. Chicago: The University of Chicago Press.
- Ouakrim-Soivio, N. 2015. *Oppimisen ja osaamisen arviointi*. Helsinki: Otava.
- Peruskoulun opetussuunnitelman perusteet 1994. Helsinki: Opetushallitus.

- Peruskoulun oppilaan arvioinnin perusteet 1999. Helsinki: Opetushallitus.
- Peruskoulun opetussuunnitelman perusteet 2004. Helsinki: Opetushallitus.
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Helsinki: Opetushallitus.
- Pollari, P. 2017. (Dis)empowering assessment?: assessment as experienced by students in their upper secondary school EFL studies. Jyväskylän yliopisto. Studies in Humanities 329.
- Rauste von Wright, M.-L., von Wright, J. & Soini, T. 2003. Oppiminen ja koulutus. 9. uudistettu painos. Helsinki: WSOY.
- Törmä, E. 2011. Tutkivana opettajana arvioinnin olemusta etsimässä. Kertomus oppilaan kasvua tukevan arvioinnin kehittämisestä yksilöllisenä ja yhteistoiminnallisena prosessina. Jyväskylä: TUOPE. Tutkiva opettaja 1.
- Törmä, E. 2014. Tutkivana opettajana oppilaan minäkäsitystä tukevaa arviointia kehittämässä. Teoksessa P. Tikkanen ja E. Törmä (toim.) Lahja yhteiseksi hyväksi. Professori Eira Korpiselle omistettu juhlakirja. Jyväskylä: TUOPE. Tutkiva opettaja 1, 44–58.

VUOSI-
SUUNNITELMA
Bedömningsplan

2 Arvioinnin vuosisuunnitelma Bedömningsplan

2.1 ALKUOPETUKSEN ARVIOINNIN TIEKARTTA

Joensuun normaalikoulu

Tämän tiekartan avulla voidaan ajoittaa alkuopetuksen tietyt arviointikerrat lukuvuoden varrelle. Taulukosta ilmenevät myös tiedot yhteisesti sovituista arviointivälineistä sekä siitä, kuka tai ketkä arviointia suorittavat.

2.1 VÄGKARTA FÖR BEDÖMNING INOM NYBÖRJARUNDERVISNING

Joensuun normaalikoulu

Med hjälp av följande vägkarta kan man schemalägga givna bedömningstillfällen under läsåret. Av tabellen framgår även gemensamt överenskomna bedömningsverktyg samt vem eller vilka som bedömer.

Joensuun normaalikoulu / UEF

AOP:n ARVIOINTIPROSESSI

Mitä?	väline	1 LK	2 LK	Kuka? Ketkä?
Itse- ja vertaisarviointi-taitojen harjoittelu	Arviointimaa sekä muut opettajan valitsevat välineet	Sopivissa kohdissa pitkin lukuvuotta		oppilas, oppilasryhmä
Lapsen ja kotiväen tapaaminen Tavoitteiden asettaminen / tuen tarpeen arviointi	päiväkodin ”Terveiset koululle” – lomake ja koulun oma lomake	elo-syyskuu	Tarvittaessa elo-lokakuun aikana	oppilas, opettaja(t) ja huoltajat
Lukutaidon ja matematiikan lähtötaso sekä tavoitteiden asettaminen	opettajan valitsema Lukimat-testit	elo-syyskuu	elo-syyskuu	opettaja ja erityisopettaja
Käyttäytymisen arviointi ja tavoitteiden asettaminen: - Huolehdi omista ja koulun tavaroista sekä tiloista - Noudata yhteisiä sääntöjä	Qridi		syys-lokakuu joulu-tammikuu	oppilas opettaja

Mitä?	väline	1 LK	2 LK	Kuka? Ketkä?
Ohjaavan palautteen keskustelu: SUK, MA ja käyttäytymisen arviointi	SUKin ja matematiikan ohjaavan palautteen lomake	joulu-helmikuu - Omista ja koulun tavaroista huolehtiminen - Yhteisten sääntöjen noudattaminen - Puhun, kuuntelen ja toimin toisia kohtaan kohteliaasti		oppilas, opettaja(t) ja huoltajat
Käyttäytymisen arviointi ja tavoitteiden asettaminen: -	qridi		helmi-maaliskuu - Omista ja koulun tavaroista huolehtiminen - Yhteisten sääntöjen noudattaminen - Puhun, kuuntelen ja toimin toisia kohtaan kohteliaasti - Kykenen ratkaisemaan ristiriitatilanteita	oppilas
Nivelkohdan ohjaavan palautteen keskustelu: SUK, MA ja käyttäytyminen			maalis-toukokuu - Omista ja koulun tavaroista huolehtiminen - Yhteisten sääntöjen noudattaminen - Puhun, kuuntelen ja toimin toisia kohtaan kohteliaasti - Kykenen ratkaisemaan ristiriitatilanteita	oppilas, opettaja(t) ja huoltajat
lukuvuositodistus				opettajat

2.2. ALAKOULUN FORMATIIVINEN ARVIOINTI

Viikin normaalikoulun alakoulun formatiivinen arviointi, joka perustuu koulun yhteisesti sovittuun arvioinnin vuosisuunnitelmaan

Syyslukukauden alussa

- Oppilaiden huoltajille on selvitetty vanhempainillassa kunkin vuosiluokan tavoitteet ja sisällöt.
- Oppilaille selvitetty, mitä tänä lukuvuonna opiskellaan ja mitä tänä lukuvuonna on keskeistä oppia. Oppilaiden kanssa on pohdittu käyttäytymiseen liittyvät yhteiset sopimukset: koulun järjestyssäännöt, oppilaiden yhdessä laatimat luokan toimintaohjeet ja säännöt.
- Oppilaiden kanssa käydään läpi millaisia työtapoja ja toimintamuotoja luokassa käytetään.
- Oppilaiden kanssa käydään läpi, millaisia arvioinnin muotoja luokassa käytetään ja miten ne dokumentoidaan.
- Pohditaan oppilaiden kanssa, millä tavalla oppilas saa parhaiten tietoa oppimisestaan ja miten tieto menee parhaiten huoltajille.
- Oppilas asettaa itselleen tavoitteita omalle opiskelulleen. Muodosta ja tavasta kukin opettaja päättää itse.

Pitkin lukuvuotta

- Oppilaalle ja huoltajalle annetaan monipuolisesti ja riittävästi tietoa oppilaan oppimisesta, työskentelystä ja käyttäytymisestä.
- Kukin opettaja dokumentoi oppilaan oppimisen edistymistä, työskentelyä ja käyttäytymistä.
- Oppilaalle annetaan sanallista palautetta suullisesti tai kirjallisesti.

Syyslukukauden lopussa tai heti kevätlukukauden alussa oppilas tekee kirjallisen itsearvioinnin. Alimpien luokkien oppilaat haastatellaan ja aikuinen kirjaa asiat lomakkeeseen. Huoltaja täyttää oman lomakkeensa.

Arviointikeskustelu tammikuussa viikolla 4: oppilas, opettaja, huoltaja

- Keskustelun pohjana oppilaan itsearviointi, huoltajan osuus sekä erilaisia dokumentteja oppilaan suorituksista ja työskentelystä.
- Tarkastellaan edistymistä ja suorituksia eri oppiaineissa, työskentelyä eri oppiaineissa sekä käyttäytymistä.
- Asetetaan tavoitteita kevätlukukaudelle.

Huhtikuussa 2. ja 6. luokkien oppilaille nivelvaihearviointi oppilaan kanssa ja tarvittaessa huoltajan kanssa.

2.2. FORMATIV BEDÖMNING I VIIKIN NORMAALIKOULU

I början av höstterminen

- Elevernas vårdnadshavare informeras om mål och innehåll för årskursen under föräldramöten.
- Eleverna har informerats om studier under läsåret och vad som är centralt att lära sig under pågående läsår. Tillsammans med eleverna har man reflekterat kring gemensamma överenskommelser gällande uppförande: skolans ordningsregler, de anvisningar och regler för verksamheten som skapats tillsammans med eleverna.
- Tillsammans med eleverna går man igenom de arbetssätt och verksamhetsformer som används i klassen.
- Tillsammans med eleverna går man igenom olika bedömningsformer som tillämpas och dokumenteras i klassen.
- Tillsammans med eleverna funderar man på hur de bäst får information om sitt lärande och hur denna information bäst når vårdnadshavarna.
- Eleverna ställer upp mål för sitt eget lärande. Varje lärare avgör hur det förverkligas.

Under läsåret

- Eleverna och vårdnadshavarna ges mångsidig och tillräcklig information om elevens lärande, arbete och uppförande.
- Varje lärare dokumenterar elevens framsteg, arbete och uppförande.

Eleven får både muntlig och skriftlig respons.

Eleven gör en skriftlig självvärdering i slutet av höstterminen eller genast i början av vårterminen. De yngre eleverna intervjuas och svaren skrivs ner i blanketten av en vuxen. Vårdnadshavaren fyller i en egen blankett.

Utvärderingssamtal i januari vecka 4: elev, lärare, vårdnadshavare

- Som underlag för samtalet används elevens självvärdering, vårdnadshavarens del samt olika dokument som beskriver elevens prestationer och arbete.
- Framsteg och prestationer i olika läroämnen, arbete i olika läroämnen samt uppförande behandlas under samtalet.
- Man ställer upp mål för vårterminen.

I april i åk 2 och åk 6 sker en bedömning vid etappmålen tillsammans med eleven och vid behov med vårdnadshavarna.

Itsearviointi ja väliarviointi 1.lk

Helsingin yliopiston Viikin normaalikoulu

Päiväys _____

Nimi _____

Luokka _____

Kerro tai kirjoita asioista, joissa olet onnistunut koulutyössäsi.**Arvioi käyttäytymistäsi. Merkitse rasti janalle siihen kohtaan, joka sopii sinuun parhaiten.****Käyttäytyminen**

Onnistun

Harjoittelen

Noudatan yhteisesti sovittuja sääntöjä.

|-----|

Edistän työrauhaa.

|-----|

Käyttäydyn ja puhun ystävällisesti.

|-----|

Sovimme yhdessä tavoitteeksi

Tämä osio täytetään yhdessä oppilaan, huoltajan ja opettajan kanssa väliarviointikeskustelun yhteydessä.

Arvioi työskentelyäsi. Merkitse rasti janalle siihen kohtaan, joka sopii sinuun parhaiten.

Työskentely	Onnistun	Harjoittelen
Kuuntelen ohjeita ja osaan toimia niiden mukaan.	-----	
Keskityn työskentelyyni.	-----	
Työskentelen yhdessä muiden kanssa.	-----	
Huolehdin tavaroistani ja tehtävistäni.	-----	

Sovimme yhdessä tavoitteeksi

Osaaminen oppiaineissa

Arvioi osaamistasi. Merkitse rasti janalle siihen kohtaan, joka sopii sinuun parhaiten.

Äidinkieli ja kirjallisuus	Onnistun	Harjoittelen
Luen tavuja / sanoja / virkkeitä.	-----	
Ymmärrän lukemani tekstin.	-----	
Kirjoitan tavuja / sanoja / virkkeitä.	-----	
Kirjoitukseni on sujuvaa ja luettavaa.	-----	
Osaan kertoa ajatuksistani ja kokemuksistani.	-----	
Matematiikka	Onnistun	Harjoittelen
Osaan laskea lukualueella 0-10.	-----	
Osaan kertoa, miten ratkaisin tehtävän.	-----	

Olen opiskellut myös seuraavia oppiaineita:

ympäristöoppi, uskonto/elämäkatsomustieto, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta

Sovimme yhdessä tavoitteeksi

Tämä osio täytetään yhdessä oppilaan, huoltajan ja opettajan kanssa väliarviointikeskustelun yhteydessä.

Arvioi koulutyötäsi eri oppiaineissa

Ympyröi vihreällä oppiaineiden kuvat, joissa koet olevasi vahva osaaja tai taitaja.

Ympyröi keltaisella ne, joissa koet tarvitsevasi apua tai tukea.

Helsingissä _____

oppilas

huoltaja

opettaja

Itsearviointi ja väliarviointi 4.lk

Helsingin yliopiston Viikin normaalikoulu

Päiväys _____

Nimi _____

Luokka _____

Kerro tai kirjoita asioista, joissa olet onnistunut koulutyössäsi.**Arvioi käyttäytymistäsi. Merkitse rasti janalle siihen kohtaan, joka sopii sinuun parhaiten.****Käyttäytyminen**

Onnistun

Harjoittelen

Noudatan yhteisesti sovittuja sääntöjä.

|-----|

Edistän työrauhaa.

|-----|

Käyttäydyn ja puhun ystävällisesti.

|-----|

Sovimme yhdessä tavoitteeksi

Arvioi työskentelyäsi. Merkitse rasti janalle siihen kohtaan, joka sopii sinuun parhaiten.

Työskentely	Onnistun	Harjoittelen
Kuuntelen ohjeita ja osaan toimia niiden mukaan.	-----	-----
Keskityn työskentelyyni.	-----	-----
Työskentelen yhdessä muiden kanssa.	-----	-----
Huolehdin tavaroistani ja tehtävistäni.	-----	-----

Työskentely eri oppiaineissa	Onnistun	Harjoittelen
Äidinkieli ja kirjallisuus	-----	-----
A1-kieli	-----	-----
B1-kieli	-----	-----
Matematiikka	-----	-----
Ympäristöoppi	-----	-----
Uskonto/Elämäkatsomustieto	-----	-----
Yhteiskuntaoppi	-----	-----
Musiikki	-----	-----
Kuvataide	-----	-----
Käsityö	-----	-----
Liikunta	-----	-----

Sovimme yhdessä tavoitteeksi

Osaaminen oppiaineissa

Arvioi osaamistasi. Merkitse rasti janalle siihen kohtaan, joka sopii sinuun parhaiten.

Äidinkieli ja kirjallisuus	Onnistun	Harjoittelen
Luen sujuvasti tekstiä.	-----	
Luen erilaisia tekstejä.	-----	
Ymmärrän lukemani tekstin.	-----	
Kirjoitan erilaisia tekstejä.	-----	
Kirjoitukseni on sujuvaa ja luettavaa.	-----	
Hallitsen oikeinkirjoituksen perusasiat.	-----	
Osallistun vuorovaikutusharjoituksiin.	-----	
Osaan kertoa ajatuksistani ja kokemuksistani.	-----	

Matematiikka	Onnistun	Harjoittelen
Osaan peruslaskutoimitukset.	-----	
Ratkaisen päässälaskuja.	-----	
Ratkaisen soveltavia tehtäviä.	-----	
Ratkaisen ongelmatehtäviä.	-----	

Muut oppiaineet:

vieraat kielet, ympäristöoppi, uskonto/elämänkatsomustieto, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta

Sovimme yhdessä tavoitteeksi

Arvioin koulutyötäni muissa oppiaineissa

Kirjoita omasta osaamisestasi.

Mitkä ovat vahvuuksiasi eri oppiaineissa?

Millaiset asiat ovat sinulle haasteellisia ja millaista apua tarvitset?

Helsingissä _____

oppilas

opettaja

Itsearviointi ja väliarviointi 5.lk

Helsingin yliopiston Viikin normaalikoulu

Päiväys _____

Nimi _____

Luokka _____

Kerro tai kirjoita asioista, joissa olet onnistunut koulutyössäsi.**Arvioi käyttäytymistäsi. Merkitse rasti janalle siihen kohtaan, joka sopii sinuun parhaiten.****Käyttäytyminen**

Onnistun

Harjoittelen

Noudatan yhteisesti sovittuja sääntöjä.

|-----|

Edistän työrauhaa.

|-----|

Käyttäydyn ja puhun ystävällisesti.

|-----|

Sovimme yhdessä tavoitteeksi

Arvioi työskentelyäsi. Merkitse rasti janalle siihen kohtaan, joka sopii sinuun parhaiten.

Työskentely	Onnistun	Harjoittelen
Kuuntelen ja luen ohjeita ja osaan toimia niiden mukaan.	-----	-----
Keskityn työskentelyyni.	-----	-----
Työskentelen yhdessä muiden kanssa.	-----	-----
Huolehdin tavaroistani ja tehtävistäni.	-----	-----

Työskentely eri oppiaineissa	Onnistun	Harjoittelen
Äidinkieli ja kirjallisuus	-----	-----
A1-kieli	-----	-----
A2-kieli	-----	-----
B1-kieli	-----	-----
Matematiikka	-----	-----
Ympäristöoppi	-----	-----
Uskonto/Elämäkatsomustieto	-----	-----
Historia	-----	-----
Yhteiskuntaoppi	-----	-----
Musiikki	-----	-----
Kuvataide	-----	-----
Käsityö	-----	-----
Liikunta	-----	-----

Sovimme yhdessä tavoitteeksi

Osaaminen oppiaineissa

Arvioi osaamistasi. Merkitse rasti janalle siihen kohtaan, joka sopii sinuun parhaiten.

Äidinkieli ja kirjallisuus

Onnistun

Harjoittelen

Luen sujuvasti tekstiä.

|-----|

Luen erilaisia tekstejä.

|-----|

Ymmärrän lukemani tekstin.

|-----|

Kirjoitan erilaisia tekstejä.

|-----|

Kirjoitukseni on sujuvaa ja luettavaa.

|-----|

Hallitsen oikeinkirjoituksen perusasiat.

|-----|

Osallistun vuorovaikutusharjoituksiin.

|-----|

Matematiikka

Onnistun

Harjoittelen

Osaan peruslaskutoimitukset.

|-----|

Ratkaisen päässälaskuja.

|-----|

Ratkaisen soveltavia tehtäviä.

|-----|

Ratkaisen ongelmatehtäviä.

|-----|

Muut oppiaineet:

vieraat kielet, ympäristöoppi, uskonto/elämänkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta

Sovimme yhdessä tavoitteeksi

Arvioin koulutyötäni muissa oppiaineissa

Kirjoita omasta osaamisestasi.

Mitkä ovat vahvuuksiasi eri oppiaineissa?

Millaiset asiat ovat sinulle haasteellisia ja millaista apua tarvitset?

Helsingissä _____

oppilas

opettaja

Huoltaja täyttää.

Pohdi lapsen vahvuuksia ja toimintaa seuraavien näkökulmien kautta.

Hyvinvointi ja elämäntilanne Esim. nukkuminen, ruokailu- ja liikuntatottumukset, harrastukset, kaverisuhteet, halu käydä koulua	Vuorovaikutustaidot Esim. tunteiden ilmaisu ja hallinta, omista asioista kertominen ja toisten kuunteleminen, toisen asemaan asettuminen
Opiskelutaidot, oppimaan oppiminen Esim. halu oppia, omien vahvuuksien sekä kehittämiskohteiden tunnistaminen, avun pyytäminen	Työskentelytaidot Esim. tavaroista ja annetuista tehtävistä huolehtiminen, keskittyminen, sinnikkyys, ohjeiden noudattaminen

2.3. ARVIOINTISUUNNITELMA

Vasa övningsskola

Nykyisissä Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) annetaan velvoittavia ohjeistuksia arvioinnista ja kouluja pyydetään kehittämään arviointikulttuuria. Vasa övningsskolan peruskoulun arviointisuunnitelmaa on lukuvuonna 2017–18 päivitetty ja yhdenmukaistettu. Hyvä arviointikulttuuri luo pohjan lukuvuoden aikana tapahtuvalle arvioinnille ja tarjoaa edellytykset luoda kokonaisuus jokaisen oppilaan koko peruskoulun aikaiselle arviointipolulle. Tämä tarjoaa hyvän perustan opettajan, oppilaan ja huoltajan väliselle vuorovaikutukselle.

Arviointisuunnitelmasta löytyy kuvaus peruskoulun monipuolisesta arvioinnista, arvioinnin tavoitteet, ajankohdat arviointi- ja oppimiskeskusteluille sekä muutama hyvä neuvo hyvälle, vuorovaikutteiselle keskustelulle. Tästä julkaisusta löytyy esimerkki oppilaan itsearviointilomakkeesta. Itsearviointilomakkeet perustuvat laaja-alaisen osaamisen vuosiluokittain asetettuihin tavoitteisiin luokilla 1–9. Oppiaineet äidinkieli ja kirjallisuus sekä matematiikka huomioidaan myös vuosiluokilla 1–6. Itsearviointimateriaali on rakennettu siten, että oppilaan oppiminen ja kehittyminen on selkeästi nähtävissä laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin liittyen. Viimeistään luokalla 9 oppilas toimii itse oman oppimiskeskustelunsa puheenjohtajana. Yhdeksäsluokkalaiset valmistelevat itse omat oppimiskeskustelunsa ja dokumentoivat itsearviointinsa käyttämällä digitaalisia ohjelmia kuten esim. Powerpointia, Preziä tai Keynotea.

Itsearvioinnit ovat vuosiluokittain nähtävissä osoitteessa

https://issuu.com/vasaovningsskola/docs/sjalvvardering_grundskolan

2.2. BEDÖMNINGSPLAN

Vasa övningsskola

I grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014 ges förpliktigande anvisningar om bedömningsförfarandet och skolorna uppmanas utveckla bedömningskulturen. Vid Vasa övningsskola har man under läsåret 2017 - 18 uppdaterat och förenhetligat skolans bedömningsplan i hela grundskolan. En god bedömningskultur ger struktur på bedömningen som sker under skolåret och ger förutsättningar för att skapa en helhet av elevens bedömningsstig genom grundskolan. Detta ger ett gott underlag för växelverkan mellan lärare, elever och vårdnadshavare.

I bedömningsplanen ingår en beskrivning av skolans mångsidiga bedömning, syfte med bedömningen, tidpunkter/årscykel för både utvecklingssamtal och lärandesamtal i hela grundskolan samt några goda råd för ett gott samtal. I denna publikation finns ett exempel på hur elevernas självvärdering ser ut. Självvärderingarna bygger på mål för de mångsidiga kompetenserna årskursvis från årskurs 1 till 9. Läroämnena modersmål och litteratur samt matematik uppmärksammas även i årskurserna 1 - 6. Självvärderingsmaterialet är uppbyggt så att man ska kunna skönja en tydlig progression i elevens lärande och utveckling utifrån målen för de mångsidiga kompetenserna. Senast i årskurs 9 fungerar eleverna själva som ordförande för sina lärandesamtal. Niorna förbereder sina lärandesamtal genom att dokumentera i t ex Powerpoint, Prezi eller Keynote.

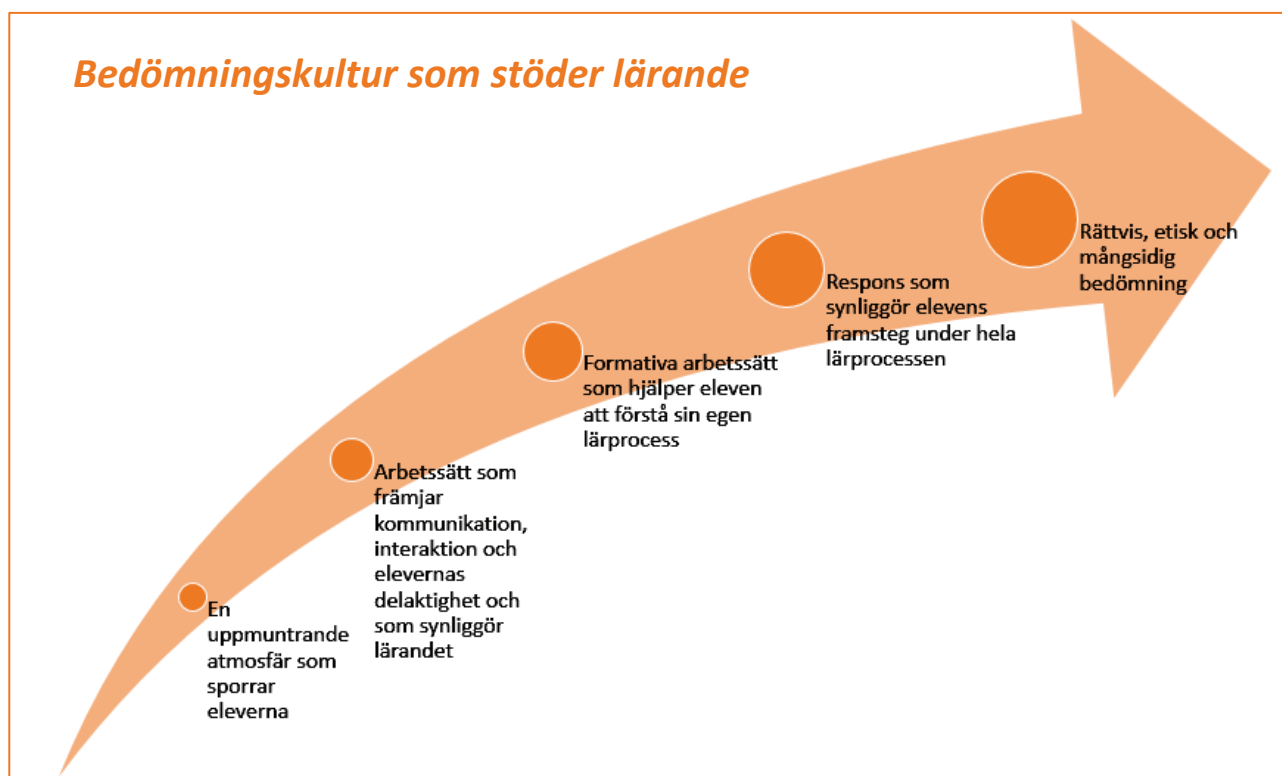
Alla självvärderingar årskursvis kan hittas genom att följa länken

https://issuu.com/vasaovningsskola/docs/sjalvvardering_grundskolan

Plan för bedömning av lärande

Vasa övningsskola

Bedömningskulturen vid Vasa övningsskola kännetecknas av en mångsidig bedömning som främjar lärande. Bedömningen sker i växelverkan mellan lärare och elever.

Bedömning under läsåret

Bedömningen under läsåret består i alla årskurser av handledning i lärandet med hjälp av respons. Det centrala syftet med formativa arbetssätt är att handleda och uppmuntra eleven i studierna, stödja lärandet, främja färdigheterna i *självbedömning* och *kamratrespons*. I bedömning under läsåret beskrivs elevernas studieframgång och kunskapsnivå under samtal och genom annan bedömningsinformation. Eleven och vårdnadshavaren informeras om *hur studierna framskrider, om elevens arbete och uppförande*.

Årskurs	Lärandesamtal	Respons vid etappmålen	Respons under läsåret	Betyg
1	februari		Utvärderingssamtal	Verbalt läsårsbetyg
2	januari-februari	vårterminen	Utvärderingssamtal	Verbalt läsårsbetyg
3	oktober-januari		Utvärderingssamtal	Verbalt läsårsbetyg
4	januari-februari		Utvärderingssamtal	Verbalt läsårsbetyg
5	december-februari		Utvärderingssamtal	Läsårsbetyg
6	januari-februari	vårterminen	Utvärderingssamtal	Läsårsbetyg
7	januari-februari		Utvärderingssamtal	Läsårsbetyg
8	oktober-december		Utvärderingssamtal	Läsårsbetyg
9	januari		Utvärderingssamtal	Avgångsbetyg

1. **Utvärderingssamtal** är då läraren och eleven tillsammans samtalar om elevens *lärande, arbete och uppförande*. Målet med samtalet är att eleven skall förstå, utvärdera och se sitt ansvar för sin egen lärandeprocess i enskilda läroämnen och att eleven skall ställa upp mål för sitt lärande. För utvärderingssamtal finns en flik i Wilma.

2. **Lärandesamtal** är då eleven, vårdnadshavaren och klassläraren / klassföreståndaren träffas och samtalar om elevens *lärande, arbete och uppförande*. Målet med samtalet är att synliggöra elevens lärande och skolgång och identifiera hur eleven, vårdnadshavaren och läraren tillsammans kan stöda varandra i elevens lärande. Lärandesamtal hålls minst en gång per läsår.

Under lärandesamtalet uppmärksammas de mångsidiga kompetenserna, elevens självvärdering, arbete och uppförande.

De mångsidiga kompetenserna

"Att växa som människa och medborgare"

Kännetecken för samtalen

- Samtalet är en ärlig och ömsesidig dialog som sker i god anda.
- Ett samtal i god anda stärker relationen mellan hem och skola vilket gynnar elevens lärande. Under dessa tillfällen gör man överenskommelser rörande elevens lärande och skolgång.
- I samtalet bemöts alla likvärdigt och lyssnar in varandra för att greppa helheten.
- Elevens självvärdering fungerar som utgångspunkt för samtalet och då nya mål ställs upp.
- De självvärderingsformulär som används utgår från skolans läroplan.
- Eleven värderar sina egna framsteg och lär sig förstå sina egna läroprocesser. Således lär sig eleven identifiera sina styrkor och utmaningar.
- Ju äldre eleverna blir desto större ansvar tar de över att leda samtalen. Målet är att eleverna i årskurs 9 fungerar som ordförande under samtal för sitt lärande.

Övergångar i grundskolan

Övergången från förskoleundervisningen till ettan

Barnets övergång till skolan förbereds på olika sätt under förskoleåret. Nyckelpersoner från skolan och daghemspersonal träffas för informationsöverföring i samband med inskrivningen. Denna information är viktig med tanke på klassbildningen och för att beakta barnens behov. Under vårterminen i förskolan ordnas besöksdagar för att underlätta skolstarten. Vårdnadshavarna inbjuds till skolan i maj.

Övergången från tvåan till trean

Vid övergången till trean är en informationsöverföring mellan lärarna viktig för att möjliggöra en smidig övergång för eleverna. Lärarna i trean informerar vårdnadshavarna om nya läroämnen, förväntningar, rutiner och krav som ställs på treor. Speciallärarna delger i sin tur information till nya lärare som är nödvändig för att elevens behov kan beaktas.

Beslut om särskilt stöd granskas före årskurs 3.

Övergången från sexan till sjuan

Övergången till årskurs 7 innebär att eleverna anpassar sig till nya grupper, nya lärare och ny miljö. Elevhandledare och speciallärare är nyckelpersoner då klassbildningen sker. Informationsövergången från sexans lärare till elevhandledare görs för att möjliggöra en god läsårsstart. Speciallärarna i åk 7 deltar med fördel i utvärderingssamtal gällande trestegsstödet. Övrig information ges speciallärarna emellan och delges berörda ämneslärare. Vårdnadshavarna inbjuds till skolan i maj för att ta del av väsentlig information gällande studier i årskurs 7.

Beslut om särskilt stöd granskas i slutet av årskurs 6.

Bedömning vid etappmålen

Den grundläggande utbildningen är uppdelad i helheter som består av årskurserna 1–2, 3–6 och 7–9 med fastställda etappmål. I slutet av årskurs 2 uppmärksammas centrala aspekter som är viktiga för elevens läroprocess. Den handledande responsen som ges till elever i slutet av åk 2 fokuserar speciellt på framsteg i språkliga färdigheter, förmåga att uttrycka sig, framsteg i förmåga att arbeta självständigt och i grupp samt ansvar för givna uppgifter.

I slutet av årskurs 6 uppmärksammas *nationella kriterier* för goda kunskaper, framsteg i läroämnena och mångsidig kompetens.

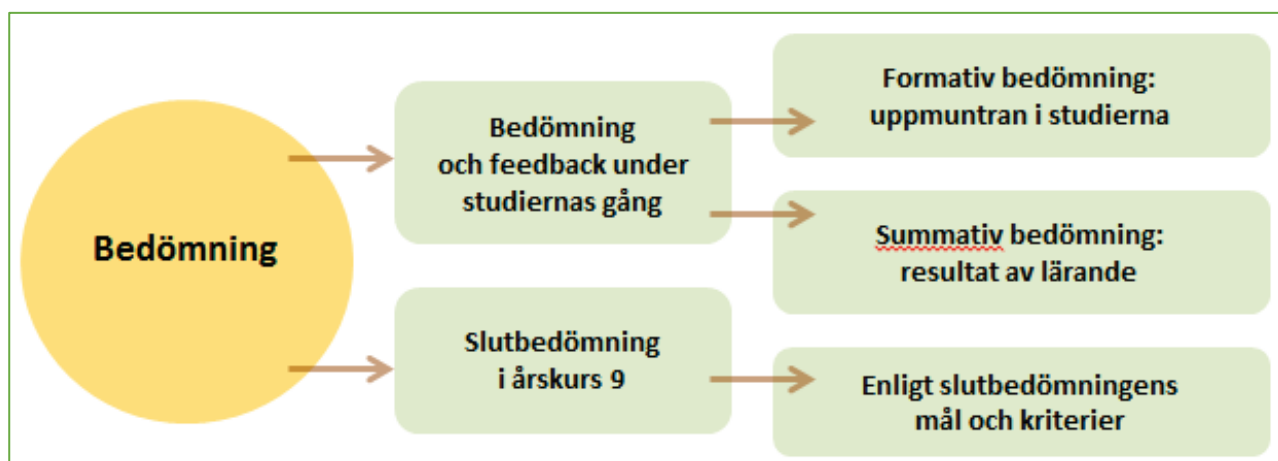
Bedömning vid läsårets slut

- I årskurserna 1–4 används verbal bedömning enligt femgradig skala. För läroämnena är bedömningsskalan *berömlig, god, nöjaktig, svag, icke godkänd*. För uppförandevitsordet är bedömningsskalan *berömligt, mycket bra, bra, nöjaktigt, borde förbättras*. Tillvalet i årskurserna 3 och 4 bedöms enligt skalan *godkänd, icke godkänd*.
- I betygen i årskurserna 5–9 används sifferbedömning enligt skalan 4 - 10 i både läroämnena och uppförande.
- I årskurserna 6 och 9 bedöms eleverna utgående från omdömet goda kunskaper, vitsordet 8 i alla läroämnena (etappmål).

Slutbedömning i årskurs 9

Slutvitsordet i den grundläggande utbildningen bildas inte direkt på basis av medeltalet av elevens vitsord i tidigare läsårsbetyg utan på basen av nationella kriterier. Slutvitsordet grundar sig på elevens kunskapsnivå i relation till kriterierna för slutbedömningen.

Allmänna principer för bedömningen

Bästa elev

I skolan sker en mångsidig bedömning. En del av den formativa bedömningen är att du ges möjlighet till självvärdering. I självvärderingen får du ta ställning till dina framsteg, kunskaper och färdigheter. Självvärderingen gynnar ditt lärande och synliggör din lärostig. Då du läser igenom den värdering som du har gjort så är det lättare för dig att planera dina studier och ställa upp realistiska mål.

Två gånger under året får du fylla i självvärderingen genom att färglägga alternativ i en femgradig skala.

höstterminen

vårterminen

Ta väl hand om din självvärderingsmapp. Du kommer att ha glädje av den.

Bästa vårdnadshavare

Bedömningen under läsåret består i alla årskurser av handledning i lärandet med hjälp av respons. Det centrala syftet är att handleda och uppmuntra eleven i studierna, stödja lärandet, främja färdigheter i självvärdering och kamratrespons. De självvärderingsformulär som används utgår från skolans läroplan. Eleven värderar sina egna framsteg och lär sig att förstå sina egna läroprocesser. Således lär sig eleven att identifiera sina styrkor och utmaningar. Självvärderingen är underlag för lärandesamtalet då eleven, vårdnadshavaren och klassläraren träffas och samtalar om elevens lärande, arbete och uppförande.

Ta del av ditt barns självvärdering. Uppmuntra barnet till att berätta och reflektera kring sin egen lärostig. Fundera kring styrkor och utmaningar som ni vill lyfta fram och ta med självvärderingen till samtalet.

Kompetenserna åk 1

Förmåga att tänka och lära sig

Jag tycker om att lära mig genom att

lyssna

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

läsa

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

ställa frågor

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

göra

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Kulturell och kommunikativ kompetens

Jag förstår att mina klasskamrater kan tycka olika.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Vardagskompetens

Jag använder ett gott språk.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Jag är artig, vänlig och visar respekt.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Jag håller ordning på mina saker.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Multilitteracitet

Jag kan uttrycka mina tankar.

☐☐☐☐☐**Digital kompetens**

Jag kan använda digitala hjälpmedel för att lära mig.

☐☐☐☐☐**Arbetslivskompetens och entreprenörskap**

Jag tycker om att lära mig nya saker.

☐☐☐☐☐

Jag orkar jobba med mina uppgifter.

☐☐☐☐☐**Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid.**

Jag deltar i diskussioner.

☐☐☐☐☐

Jag förstår vad som är bra för miljön.

☐☐☐☐☐

Arbetsvanor, ansvar och intresse

Jag deltar aktivt under lektionerna.

☐☐☐☐☐

Jag jobbar koncentrerat.

☐☐☐☐☐

Jag gör mina hemuppgifter.

☐☐☐☐☐

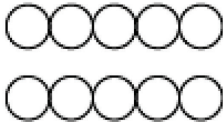
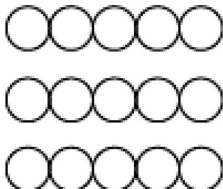
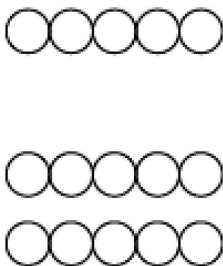
Jag vill lära mig mera om:

Jag vill få hjälp med:

Självvärdering i modersmål och litteratur åk 1

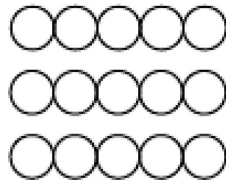
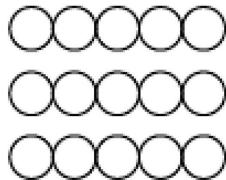
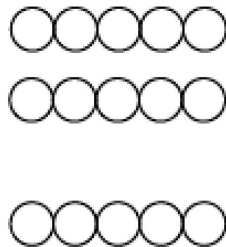
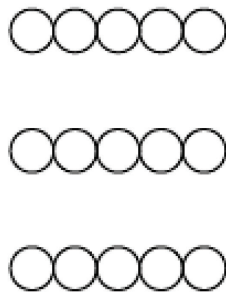
Datum, höst:

Datum, vår:

Kommunikation ▪ Jag kan tala i grupp. ▪ Jag kan lyssna när andra pratar.	
Läsning ▪ Jag kan läsa en kortare text. ▪ Jag förstår vad jag läser. ▪ Jag tycker om att läsa.	
Skrivning ▪ Jag kan skriva meningar med stor bokstav och punkt. ▪ Jag tycker om att skriva texter. ▪ Jag kan skriva texter för hand och på pekplatta/dator.	
Vardagsspråk och ordens betydelse ▪ Jag förstår instruktioner. ▪ Jag är intresserad av att lära mig nya ord.	

Självvärdering i matematik, åk 1

Datum

Talbegrepp och talföljder ▪ Jag kan talramsan 0-10 framåt och bakåt. ▪ Jag kan snabbt räkna upp till 10 föremål. ▪ Jag kan ordningstalen.	
Tiosystemet ▪ Jag kan skillnaden mellan ental och tiotal. ▪ Jag kan addera tal mellan 0 och 10. ▪ Jag kan subtrahera tal mellan 0 och 10.	
Räknestrategier ▪ Jag kan tiokompisarna utantill. ▪ Jag kan lösa huvudräkningsuppgifter 0-10.	
Problemlösning ▪ Jag kan berätta hur jag tänker. ▪ Jag kan välja när jag skall använda addition eller subtraktion ▪ Jag kan tålmodigt pröva olika lösningar.	
Geometri och mätning ▪ Jag kan namnge och känner igen kub, rätblock, klot och kon. ▪ Jag kan känna igen och kan rita kvadrat, rektangel, triangel och cirkel. ▪ Jag kan hela och halva klockslag, kvart över och kvart före.	

Lärarens roll är viktig då eleverna handleds i självvärdering.

*Ju äldre eleverna blir desto större ansvar tar de över att leda samtalen.
Målet är att eleverna i årskurs 9 fungerar som ordförande under samtal
för sitt lärande.*

OPPIMINEN
JA TYÖSKENTELY
Lärande och arbete

3 Oppimisen ja työskentelyn arviointi

Bedömning av lärande och arbete

3.1. KRITEERIPOHJAISEN ARVIOINNIN SOVELTAMISTA

Kriteeripohjaisen arvioinnin soveltamista yläkoulun kemian työskentelytaitojen arviointiin 7.–9. luokilla

Turun normaalikoulu

Turun normaalikoulun 7 – 9 -luokkien kemian opetuksesta on kehitelty kriteeripohjaa kemian työskentelytaitojen arviointiin. Arviointiasteikko on nelitasoinen, ja kriteereitä voi soveltaa moniin kemian töihin.

1. Oppilas on ympäröinyt kustakin kriteeristä lyijykynällä sen kuvauksen, joka vastaa hänen suoritustaan.
2. Oppilas on ottanut paperin mukaan arviointikeskusteluun, ja keskustelun aikana opettaja on värikynällä ympäröinyt oman näkemyksensä.
3. Keskustelun aikana on asetettu työskentelyn tavoitteet tulevalle kurssille.
4. Keskustelusta on tehty lyhyt yhteenveto (Wilman Kokeet-välilehdelle), jolloin myös huoltaja näkee tiedot.

Tillämpning av en kriteriebaserad bedömning av arbetet i kemi i åk 7–9

Turun normaalikoulu

I Turun normaalikoulu har man utvecklat kriterier för hur bedömning av arbetet i kemi i åk 7-9 genomförs. Bedömningsskalan är fyrgradig och kriterierna kan tillämpas i olika arbeten inom kemi.

1. Under varje kriterium har eleven med blyertspenna ringat in den beskrivning som passar in på hans prestation.
2. Eleven tar blanketten med sig till utvärderingssamtalet. Under samtalet ringar läraren in sin uppfattning med en färgpenna.
3. Under samtalet ställer man upp mål för den kommande kursen.
4. Ett kort sammandrag av samtalet görs under fliken Prov i Wilma så att även vårdnadshavarna får ta del av informationen.

MITEN TYÖSKENTELEN KEMIAN TUNNEILLA?

	Arvosana 4	Arvosana 5-6	Arvosana 7-8	Arvosana 9-10
Työskentely- taidot	Oppilaan on vaikea aloittaa työskentelyä. Hänellä on lähes aina läksyt tekemättä ja/tai työvälineet kotona.	Oppilaan on vaikea aloittaa työskentelyä, mutta hän onnistuu siinä, kun häntä muistutetaan asiasta (useasti). Tehtävät jäävät usein tekemättä. Oppilaalla on jonkinlainen käsitys omasta osaamisestaan.	Oppilas aloittaa yleensä työskentelyn, mutta työskentely on välillä tehotonta, eivätkä annetut tehtävät tule tehdyiksi määräajoissa. (Keskittyminen herpaantuu helposti). Hän huolehtii tavarostaan ja tehtävistä pääosin hyvin. Hän osaa arvioida työskentelyään jossain määrin.	Oppilaan työskentely on sujuvaa, ja hän keskittyy tunneilla työskentelyyn. Hän huolehtii välineistään ja tehtävistään esimerkillisesti. Oppilas osaa realistisesti arvioida omaa työskentelyään, vahvuuksiaan ja heikkouksiaan.
Yhteistyö- taidot	Yhteistyö toisten oppilaiden ja opettajien kanssa on haastavaa, ja oppilas joudutaan ajoittain (enemmän kuin kerran) poistamaan toiseen tilaan opiskelemaan.	Oppilas osaa työskennellä toisten kanssa, mutta tarvitsee siihen usein ohjausta.	Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa.	Oppilas työskentelee ryhmässä rakentavasti ja kannustavasti ja edistää omalla käytöksellään luokan hyvinvointia.
Työskentely- taidot laborato- riossa	Opiskelija ei ole osallistunut laboratoriotyöskentelyyn.	Oppilas pystyy työskentelemään turvallisesti ja seuraamaan lyhyitä kirjallisia tai suullisia ohjeita opettajan avustamana. Oppilas tunnistaa joitakin kemian välineitä ja osaa käyttää niitä opettajan ohjauksessa. Oppilas ei huolehdi työskentely-ympäristönsä siisteydestä.	Oppilas työskentelee yleensä turvallisesti ja noudattaa kirjallisia ja/tai suullisia ohjeita. Oppilas tunnistaa kemian välineitä ja osaa käyttää niitä. Oppilas huolehtii työskentely-ympäristönsä siisteydestä.	Oppilas työskentelee itsenäisesti ja turvallisesti noudattaen kirjallisia ja/tai suullisia ohjeita. Oppilas tunnistaa kemian välineet ja osaa käyttää niitä tarkasti ja oikein. Oppilas huolehtii työskentely-ympäristönsä siisteydestä esimerkillisesti. Oppilas huolehtii ajankäytöstä ja tekee annetut tehtävät ja tutkimukset määräajassa.

Työskentelyn arviointi perustuu oppiaineiden tavoitteiden sisältämiin työskentelyn tavoitteisiin.

Kriteerit ovat tavoitteisiin perustuvia arvioinnin välineitä, joiden avulla arvioinnista saadaan läpinäkyvää ja ymmärrettävää.

3.2 KASVUN PUU -ARVIOINTIMALLI

Tampereen yliopiston normaalikoulu

Tampereen yliopiston normaalikoulussa kehitimme alkuopetuksen työskentely- ja vuorovaikutustaitojen arviointiin Kasvun puu -mallin. Tämän mallin avulla on mahdollista seurata oppilaan kehittymistä näissä taidoissa ensimmäisen luokan syyslukukaudelta toisen kouluvuoden kevätlukukaudelle. Mallissa kuvaamme oppilaan taitoja puuhun ”puhjenneina” lehtinä.

Sekä työskentelytaitojen että vuorovaikutustaitojen arviointi jakautuu kolmeen eri pääkohtaan.

Työskentelytaidoissa arvioidaan huolellisuus, oman toiminnan ohjaus ja osallistuminen työskentelyyn. Vuorovaikutustaidoissa arvioidaan tilanteessa toimiminen, oma-aloitteisuus ja toisen huomioiminen. Jokainen pääkohta sisältää kolmesta viiteen arvioitavaa kohtaa.

Vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käytimme lähteenä Vilja Nissisen laatimaa Ohjeita - Lapsen vertaissuhdetaitojen arviointi -työkalupakettia.

Ennen arviointikeskustelua opettaja piirtää puun oksaan lehden jokaisesta saavutetusta taidosta. Keskustelussa käydään jokainen kohta läpi. Keskustellaan myös niistä taidoista, joista oppilas ei ole vielä saanut lehteä omaan puuhunsa. Puun avulla on helppo käydä keskustelua koulunkäynnin keskeisistä asioista ja vaadittavista taidoista.

Arviointikeskustelu käydään sekä ensimmäisen että toisen vuosiluokan joulutammikuussa. Keskustelun pohjalta määritellään kullekin oppilaalle mahdollinen tavoite kevätlukukaudelle. Tavoitteen saavuttamista tarkastellaan kevätlukukaudella huhtikuussa yhdessä oppilaan kanssa. Tilanteesta / tavoitteen laadusta riippuen tavoitteen saavuttamisen tarkasteluun kutsutaan myös huoltaja.

Ensimmäisen vuosiluokan Kasvun puu on mielenkiintoinen vertailukohde toisen vuosiluokan Kasvun puuhun. Tämä malli konkretisoi selkeästi missä taidoissa oppilas on kehittynyt vai onko jokin taito ”taantunut”. Lehtien lukumäärä saattaa olla hyvinkin erilainen verrattuna ensimmäisen luokan Kasvun puuhun.

Tässä mallissa jokainen oppilas saa ainakin muutaman lehden omaan puuhunsa, joka kertoo oppilaalle hänellä olevista taidoista. Huoltajat ovat kommentoineet tätä arviointimenetelmää esteettisesti kauniiksi. Palautetta on tullut myös siitä, että tämä malli mahdollistaa useiden taitojen konkreettisen esille noston.

3.2 TILLVÄXTENS TRÄD – EN BEDÖMNINGSMODELL

Tampereen yliopiston normaalikoulu

I Tampereen yliopiston normaalikoulu har man utarbetat en modell "Tillväxtens träd" för bedömning av arbete och kommunikationsfärdigheter inom nybörjarundervisningen. Med hjälp av modellen är det möjligt att följa med elevens utveckling inom nämnda områden från höstterminen på ettan till vårterminen på tvåan. I modellen beskrivs elevens färdigheter som löv som spricker ut.

Både bedömningen av arbete och bedömning av kommunikationsfärdigheter indelas i tre huvudområden.

Arbete som föremål för bedömning tar fasta på noggrannhet, reglering av den egna verksamheten och deltagande i arbetet. Kommunikationsfärdigheter bedöms enligt situationsbundet agerande, initiativförmåga och visad hänsyn till andra. Varje delområde innehåller tre till fem bedömningspunkter.

Som källa för bedömning av kommunikationsfärdigheter användes Vilja Nissinens utarbetade materialpaket "Ohjeita - lapsen vertaissuhdetaitojen arviointi".

Före själva utvärderingssamtalet ritar läraren ett löv för varje uppnådd färdighet på trädgrenen. Varje punkt behandlas under samtalet. Man talar även om de färdigheter som eleven ännu inte fick ett löv för i sitt träd. Med hjälp av trädet är det lätt att föra ett samtal om de centrala aspekterna och nödvändiga färdigheterna som krävs för skolgången.

Utvärderingssamtalet hålls i december - januari under både årskurs 1 och 2. På basis av samtalet definierar man rimliga mål för eleven för vårterminen. På våren i april diskuterar man tillsammans med eleven hur hen uppnått målen. Beroende av situation och mål kan även vårdnadshavare inbjudas till samtalet om hur eleven uppnått målen.

Det är intressant att göra jämförelser mellan Tillväxtens träd i årskurs 1 och årskurs 2. Modellen konkretiserar tydligt vilka färdigheter eleven utvecklat eller om någon färdighet eventuellt försämrats. Lövens antal kan också vara avsevärt fler i årskurs 2.

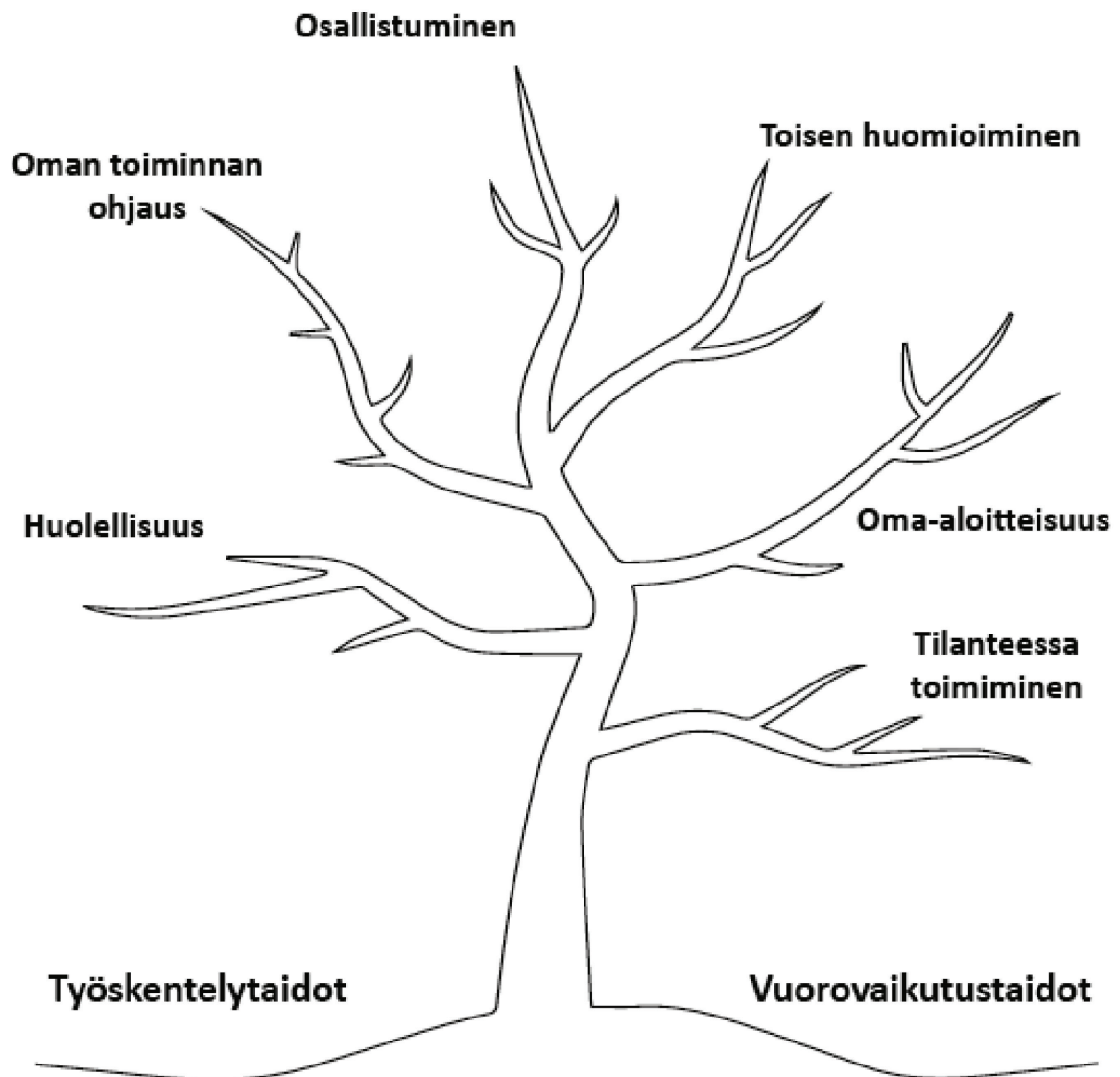
I den här modellen får varje elev åtminstone några löv i sitt eget träd som berättar om de färdigheter hen besitter. Vårdnadshavarna har kommenterat bedömningsmodellen som estetiskt tilltalande. Man har även fått respons om att modellen möjliggör konkret synliggörande av flera olika färdigheter.

1. luokan väliarviointi

Nimi: _____

Luokka: _____

Päiväys: ____ . ____ . ____

Tavoitteet (1. luokka):

©

3.3 TYÖSKENTELYN PORTAAT - ITSEARVIOINTI

Savonlinnan normaalikoulu

Oppimisen ja työskentelyn arvioinnissa on tärkeää muistaa, että työskentelytaitoja arvioidaan aina osana oppiaineen arviointia. Työskentelytaitojen arviointi voidaan kohdistaa tarkennetusti oppiaineisiin. Savonlinnan normaalikoulun itsearviointimallissa oppilas näkee työskentelytaitojensa kehittymisen etenevänä tavoiteportaikkona.

3.3 TRAPPSTEG FÖR PROGRESSION I ARBETE - SJÄLVVÄRDERING

Savonlinnan normaalikoulu

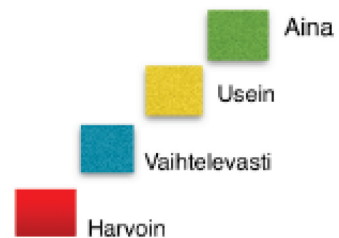
Vid bedömning av elevens lärande och arbete är det viktigt att komma ihåg att bedömning av arbetet alltid ingår som en del i läroämnets bedömning. Bedömningen av elevens arbete kan mer detaljerat beskrivas inom varje läroämne. I bedömningsmodellen från Savonlinnan normaalikoulu kan eleven få syn på sin progression i arbetet i form av en måltrappa.

ITSEARVIOINTIA - TYÖSKENTELYN PORTAAT

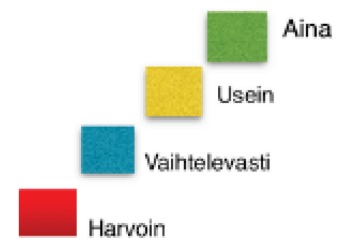
TYÖSKENTELYTAIDOT MATEMATIIKASSA
(valitse haluamasi oppiaine)

Ajankohta:
Nimi:

Toimin annettujen ohjeiden mukaisesti.

Osaan tehdä oman oppimisen suunnitelmia ja
työskennellä omien suunnitelmien mukaisesti.

Työskentelen omatoimisesti.

Työskentelen vastuullisesti ja yritän parhaani.

Työskentelen ryhmätöissä toisia kuunnellen ja
keskustellen.

Arviointi ohjaa opiskelua ja oppimista enemmän kuin mikään muu tekijä oppimistilanteessa.

KÄYTTÄYTYMINEN

Uppförande

4 Käyttäytymisen arviointi

Bedömning av uppförande

4.1 KÄYTTÄYTYMISEN ARVIOINTITIEDOTE JA ARVIOINTI

Rauman normaalikoulu

Käyttäytymisen arviointitiedote on tarkoitettu lukuvuoden aikana tapahtuvaan käyttäytymisen arviointiin, jonka avulla myös huoltajat saavat tietoa käyttäytymisestä. Käyttäytymistä arvioidaan itsearviointina ja opettajien arviointina. Arviointitiedote toimii pohjana keskustelulle, jossa asetetaan tavoitteet käyttäytymisen parantamiselle.

Käyttäytymisen itsearvioinneissa opettajat käyttävät oppilaiden ikätasolle sopivia itsearviointitapoja, jotka on suunniteltu tavoitteiden mukaisesti.

Väliarviointi noudattaa samaa periaatetta kuin arviointitiedote eli arvioinnin tavoitteet ovat nähtävissä. Oppilaiden osallisuus näkyy tavoitteiden asettelussa mm. erityisesti sääntöjen noudattamatta jättämisen vaikutuksessa arviointiin ja muistutuksessa, että oppilaan persoonallisuutta ei saa arvioida.

Tavoitteiston esilläolo on helpottanut niin oppilaan kuin huoltajankin ymmärrystä käyttäytymisen arvioinnissa.

4.1 BEDÖMNING OCH KOMMUNIKATION AV UPPFÖRANDE

Rauman normaalikoulu

I ett meddelande till hemmen beskrivs den bedömning av uppförande som sker under läsåret för att ge vårdnadshavarna information om elevens uppförande. Uppförandet bedöms genom självvärdering och lärarbedömning. Meddelandet fungerar som grund för samtal där man tillsammans med eleven ställer upp mål för uppförandet.

Lärarna väljer för åldern lämpliga självvärderingsmetoder rörande uppförande utgående från uppställda mål.

Mellanbedömningen följer samma principer som bedömningsmeddelandet så att tydligt beskrivna mål finns för bedömningen. Elevernas delaktighet i målformuleringen syns bland annat i skrivningen om, att bedömningen påverkas då man inte följer skolans regler och i påminnelsen om att elevens personliga egenskaper inte skall bedömas.

Genom att synliggöra mål för bedömning av uppförande har man underlättat förståelsen hos eleverna och vårdnadshavarna.

Arviointitiedote käyttäytymisestä/Rauman normaalikoulu																													
Oppilas:	Huoltaja/huoltajat:		Luokanopettaja/luokanohjaaja:		Arvioinnin vuosisuunnitelman mukainen arviointitiedote syksy/kevät																								
allekirjoitus			allekirjoitus			Päivämäärä																							
Arviointitiedote on lähetetty tutustuttavaksi ja allekirjoitettavaksi kotiin			Arviointitiedote on käsitelty keskustelussa oppilaan, huoltajan ja luokanopettajan/luokanohjaajan kanssa			Keskustelussa läsnä olleet:																							
Käyttäytymisen tavoitteet 1. Itseään ja toisia arvostava oppilas *toimii rehellisesti *ei ole epäoikeudenmukainen *ei kiusaa, syrji tai vähättele ketään *tekee yhteistyötä ja kannustaa muita *käyttää asiallista kieltä *edistää toiminnallaan hyvää ilmapiiriä *ei kiistele eikä riitele muiden kanssa 2. Omaa ja muiden työtä arvostava oppilas *arvostaa opiskelutilannetta käyttäytymällä asiallisesti *pitää omia töitään tärkeinä *ei revi tai heittele omia tai toisen työtä *työskentelee muita häiritsemättä 3. Yhteistä ympäristöä kunnioittava oppilas *arvostaa luontoa *ei vahingoita luonnon kasveja tai eläimiä *edistää ympäristön pitämistä siistinä *ei roskaa, riko tai jätä tavaroita laittamatta paikalleen *käyttäytyy yhteisissä tiloissa rauhallisesti, että ei edes vahingossa turmelisi mitään 4. Yhteisiä sääntöjä ja hyviä tapoja noudattava oppilas *hyväksyy sääntöjen tarpeellisuuden *noudattaa sääntöjä, eikä riko niitä tahallaan *noudattaa hyviä tapoja: tervehtii, puhuu kohteliaasti, kiittää ja auttaa tarvittaessa																													
Käyttäytyminen <table border="1"> <thead> <tr> <th>Käyttäytyy moitteettomasti</th> <th>Hallitsee hyvän käyttäytymisen</th> <th>Käyttäytyminen on vaihtelevaa</th> <th>Käyttäytymisessä huomautettavaa</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>										Käyttäytyy moitteettomasti	Hallitsee hyvän käyttäytymisen	Käyttäytyminen on vaihtelevaa	Käyttäytymisessä huomautettavaa																
Käyttäytyy moitteettomasti	Hallitsee hyvän käyttäytymisen	Käyttäytyminen on vaihtelevaa	Käyttäytymisessä huomautettavaa																										
				Oppilaan/huoltajan mielipiteet:																									

4.2 KÄYTTÄYTYMISEN PORTAAT -ITSEARVIOINTI

Savonlinnan normaalikoulu

Käyttäytymisen portaiden itsearviointilauseet ovat perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 mukaiset. Oppilaat alkuopetuksesta yläluokille ovat arvioineet lauseiden mukaisia tavoitteita kaksi kertaa lukuvuodessa. Ensimmäinen itsearviointikaavake on täytetty yhteisesti marras-joulukuussa. Oppilas esittelee omat arviointinsa oppimiskeskustelussa (koulun käyttämä nimitys arviointikeskustelulle) jouluihelmikuussa. Opettaja on kirjannut ennen joulua samaansa lomakkeeseen lauseilla kannustavat palautteet ja kehityshaasteet. Lomakkeet ovat käyneet kodin nähtävillä ennen oppimiskeskusteluja. Oppimiskeskustelussa yhdessä oppilaan ja huoltajien kanssa täsmennetään tavoitteita. Lomaketta täyttäessä on tärkeää antaa niin pienille kuin isoillekin oppilaille jokaisesta lausekohdasta käytännön esimerkki. Näin arvioitavat kohdat ymmärretään varmasti oikein ja samalla tavoin. Keväällä tehdään uusi itsearviointi, jossa pohditaan edistymistä ja verrataan niitä asetettuihin tavoitteisiin.

Itsearviointilomaketta on koekäytetty kaksi lukuvuotta. Kokemukset ja saatu palaute on ollut positiivista.

4.2 RAPPSTEG FÖR PROGRESSION I UPPFÖRANDE – SJÄLVVÄRDERING

Savonlinnan normaalikoulu

Meningarna i självvärderingsmaterialet för uppförande är uppbyggda enligt trappsteg och följer Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014. Allt från nybörjarelever till elever i årskurserna 7–9 har fyllt i självvärderingar utgående från givna meningar två gånger per läsår. I november-december fyller man i den första självvärderingsblanketten tillsammans. Eleven presenterar sin självvärdering under lärandesamtalet (skolans benämning för ett utvärderingssamtal) i december-februari. På blanketten har läraren skrivit in sporrande respons och utvecklingsförslag då blanketten returnerats före jul. Blanketten sänds till hemmen för påseende innan lärandesamtalen hålls. Under lärandesamtalet preciseras målen tillsammans med elev och vårdnadshavare. Både små och stora behöver få konkreta exempel till varje mening i samband med att man fyller i blanketten. På så sätt tolkas utvärderingen rätt och på samma sätt av alla. På våren görs en ny självvärdering och då reflekterar man över framsteg och jämför dem med uppställda mål.

Självvärderingsblanketten har prövats nu i två läsår. Erfarenheter och erhållen respons har varit positiva.

ITSEARVIOINTI – KÄYTTÄYTYMISEN PORTAAT

KÄYTTÄYTYMINEN

Ajankohta:
Nimi:

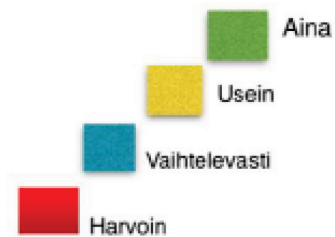
Otan toiset huomioon.

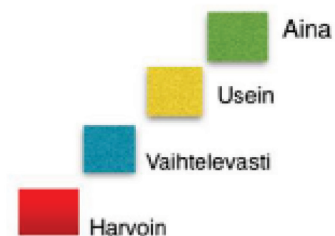
Toimin myönteisesti oppimistilanteessa.

Noudatan sovittuja sääntöjä ja sopimuksia.

Käyttäydyn asiallisesti eri tilanteissa.

Noudatan hyviä tapoja.

Opettajan kommentit/ jatkotavoitteita:

Kodin kommentit/ allekirjoitus:

Konkreettisten tavoitteiden avulla oppilas tietää, mitä häneltä odotetaan.

Oppilaan itsearviointi on yhtä olennainen osa keskustelua kuin opettajan antama palaute.

ARVIOINTI-
KESKUSTELU
Utvärderingssamtal

5 Keskustelu arvioinnin välineenä

Samtal som bedömningsverktyg

5.1 ARVIOINTIKESKUSTELU – KEHITYSKESKUSTELU

Rauman normaalikoulu

Arviointikeskustelun malli 1. vuosiluokalle

Rauman normaalikoulussa lukuvuoden väliarviointi suoritetaan arviointikeskusteluna vuosiluokilla 1–4. Arviointikeskustelulomakkeet on suunniteltu keskustelun dokumentoinnin näkökulmasta, jotta oppilaiden yhdenvertaisuus toteutuisi. Opettajat käsittelevät keskustelussa aihealueita omalla tavallaan. Keskustelun suunnittelemisen pohjaksi on ohjeistus.

Kehityskeskustelu vuosiluokille 7-9

Vuosiluokkien 7–9 oppilaille pidetään kehityskeskusteluja, joissa keskitytään kannustamiseen ja oppilaiden vahvuuksien painottamiseen. Tällaiset keskustelut ovat koulujen omia päätöksiä, sillä opetussuunnitelman perusteet ei niitä edellytä. Keskusteluun valmistautumiseen on ohjeistus.

5.1 UTVÄRDERINGSSAMTAL – UTVECKLINGSSAMTAL

Rauman normaalikoulu

Modell för utvärderingssamtal i årskurs 1

I Rauman normaalikoulu genomförs läsårets mellanbedömning i årskurserna 1–4 i form av ett utvärderingssamtal. Blanketterna för utvecklingssamtalen har utarbetats ur ett dokumentationsperspektiv för att garantera att elevernas likvärdighet förverkligas. Under utvärderingssamtalet behandlar lärarna de olika delområdena på valfritt sätt. En anvisning om hur man kan förbereda sig inför utvärderingssamtalen har uppgjorts.

Utvecklingssamtal i årskurserna 7–9

I årskurserna 7–9 hålls utvecklingssamtal och man fokuserar på att uppmuntra och betona elevernas styrkor. Dessa samtal hör till skolans interna bedömningsplan. En anvisning om hur man kan förbereda sig inför utvecklingssamtalen har uppgjorts.

Arviointikeskusteluun valmistautuminen/Rauman normaalikoulu

Arviointikeskustelun suunnittelun pohjaksi

Rauman normaalikoulu

Valmistautuminen	Tilanteen tunnelma ja tasavertaisuus	Oppilaan vahvuudet keskiössä	Tulevaan oppimiseen suuntautuminen	Palaute kaikille osapuolille ja kaikilta osapuolilta
Palaute oppilasta opettavilta opettajilta	Positiivinen nonverbaalinen viestintä	Kannustava ote	Käytännönläheiset ja ymmärrettävät tavoitteet	Oppilas
Itse- ja vertaisarviointi	Käytettävä kieli ja käsitteet kaikille ymmärrettäviä, tarvittaessa selvennettävä	Vahvuuksien nostaminen esiin, kaikenlainen osaaminen yhtä arvokasta	Tavoitteiden seurannasta sopiminen	Huoltaja
Muu arviointitieto eri muodoissaan. Jos oppilas voi itse esitellä osan, sovitaan siitä etukäteen.	Huolehditetaan, että oppilas osallistuu aktiivisesti	Oppilaan itse vahvimaksi kokemaa oppimistapa ja oppimisen kehittäminen	Keskustelusta saadaan tukea työskentelyn suunnitteluun: oppilas ja opettaja	Opettaja
Tiedot on koottu etukäteen ja mahdollisesti osa myös jo kirjattu. Oppilas saa tutustua aineistoon ja voi miettiä, mitä itse haluaisi sanoa.	Tasapuolinen jakautuminen asiantuntijuudessa - oppiminen - opettaminen - kasvattaminen - vanhemmuus	Huoltajan kannustava ote ja sen merkitys oppilaan kasvulle ihmisenä ja oppijana Epämukavat asiat esiin rakentavasti	Oppilas ymmärtää tavoitteet ja voi palata keskustelun tuomiin näkökulmiin myöhemmin halutessaan.	Joku muu, joka on läsnä tai ei ole päässyt mukaan
Portfolio ja arviointikeskustelulomake	Palaute tunnelmasta. Oppilas arvioi ensin ja kysyy muilta.	Oppilas kuvaa myös itse vahvuutensa (voi tehdä etukäteen osan)	Kirjataan tavoitteet ja seuranta	Palaute kunkin työstä/ osuudesta Jatkosta sopiminen

Rauman normaalikoulu/Turun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunta
Väliarviointi arviointikeskusteluna vuosiluokka 1

Väliarviointi arviointikeskusteluna						
Oppilaan nimi:					luokka:	syntymäaika:
Arviointikeskustelussa paikalla:						
	Oppilas		Huoltaja		Huoltaja	Muita kuin allekirjoittanut opettaja
Muiden mukana olleiden nimet:						
Osaaminen						
	Osaa keskittyä ja olla tarkkaavainen.					Tarvitsee tukea keskittymiseen.
	Toimii annettujen ohjeiden mukaan.					Tarvitsee tukea ohjeiden ymmärtämisessä.
	Osallistuu ryhmän toimintaan.					Tarvitsee harjoitusta vuorovaikutustaidoissa.
	Kuuntelee muiden mielipiteitä.					Tarvitsee tukea muiden kuuntelemisessa.
	Kertoo ajatuksistaan.					Tarvitsee rohkaisua ideoidensa esiin tuomiseen.
	Ryhtyy työhön ja pyytää apua tarvittaessa.					Tarvitsee tukea työskentelyn aloittamiseen.
	Saa työnsä yleensä valmiiksi.					Tarvitsee tukea työskentelyn etenemiseen.
	Huolehtii kotitehtävistään.					Tarvitsee ohjausta tehtävistään huolehtimiseen.
Muuta lisättävää tai edellä kuvatun perusteella tarvittavan ohjauksen ja tuen suunnitelmia:						
Lukemisen, kirjoittamisen ja matematiikan osaaminen						
	Lukeminen sujuu tavoitteiden mukaan					Tarvitsee harjoitusta lukemiseen.
	Kirjoittaminen sujuu tavoitteiden mukaan.					Tarvitsee harjoitusta kirjoittamiseen.
	Matematiikka sujuu tavoitteiden mukaan.					Tarvitsee harjoitusta matematiikkaan.
Muuta lisättävää tai edellä kuvatun perusteella kehittämisen kohteita, tarvittavan ohjauksen ja tuen suunnitelmia:						
Oppiaineet, jotka sujuvat tavoitteiden mukaan						
	Ympäristöoppi					
	Uskonto/Elämäkatsomustieto					
	Musiikki					
	Kuvataide					
	Käsityö					
	Liikunta					

Muuta lisättävää tai edellä kuvatun perusteella kehittämisen kohteita, tarvittavan ohjauksen ja tuen suunnitelmia:

Oppilaan vahvuudet oppijana:

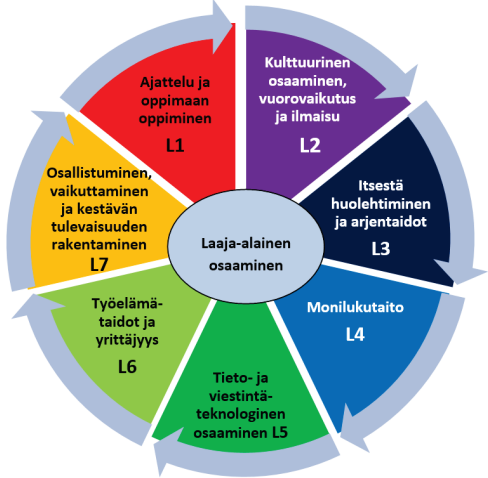
Käyttäytymisen arviointi annetaan erillisenä Wilmassa.

	Oppilas on opiskellut taitopainotteisella linjalla	
	Oppilas on opiskellut kielipainotteisella linjalla/ laajamittainen kaksikielinen opetus, kohdekielenä englanti	
Päivä, jolloin arviointikeskustelu on pidetty	Keskustelun pitäneen opettajan allekirjoitus	
	Huoltajan allekirjoitus	Oppilaan allekirjoitus

Kehityskeskustelun suunnittelun pohjaksi (Rauman normaalikoulu)

Valmistautuminen	Tilanteen tunnelma ja tasavertaisuus	Oppilaan vahvuudet keskiössä	Tulevaisuuteen suuntautuminen
Oppilas miettii ennakolta vastauksia kysymyksiin esim. luokanohjaajan vartissa.	Positiivinen ja kannustava viestintä.	Kannustava ote	Nähdään mahdollisuuksia, ei rajoitteita ja uhkia.
Opettaja lukee oppilaan vastaukset etukäteen, jos hän on niitä kirjoittanut.	Oppilas on keskustelussa pääroolissa.	Vahvuuksien nostaminen esiin. Kaikenlainen osaaminen yhtä arvokasta	Vakuutetaan, että kaikki sujuu hyvin.
Huoltajat voivat sopia lapsensa kanssa, lukevatko he sisällön etukäteen.	Oppilasta kunnioitetaan. Ei anneta vanhemman puhua lapsensa puolesta.	Rohkaistaan oppilasta kehittymään, jos hänellä on jokin oma tavoite.	Toivotaan huoltajilta, että myös he kannustavat lastaan.
Kehityskeskustelu-lomake	Oppilas kokee, että hän on tullut kuulluksi.	Oppilaalle jää tunne, että hän osaa jotakin hyvin.	Oppilas suuntautuu tulevaisuuteen luottavaisesti.

Kehityskeskustelu 7.-9. luokille		
Oppilaan nimi:	luokka:	syntymäaika:
Keskustelussa mukana olleet:		keskustelun päiväys:
Osaamisesta:		
Missä koet olevasi parhaimmillasi?		
Minkä koet haasteelliseksi?		
Mihin tarvitset tukea?		
Mitkä ovat vahvuuksiasi?		

Työskentelytaitojen kehittämisestä:		
Millaisista työtavoista pidät?		
Milloin tai millaisissa tilanteissa onnistut työskentelemään parhaiten?		
Missä asioissa toivoisit kehittyväsi?		
Laaja-alaisen osaamisen kehittämisestä:		
Missä tulevaisuuden tärkeissä taidoissa olet mielestäsi kehittynyt?		
Mihin osa-alueeseen liittyvät asiat ovat sinusta mielenkiintoisia ja helppoja?	Perusopetuksen tavoitteet ja laaja-alainen osaaminen - tiedot - taidot - arvot - asenteet - tahto 	
Millä alueella haluaisit kehittyä?		
Oppilaan vahvuudet, erityinen harrastuneisuus ja muu osaaminen:		
Mitä osaat hyvin? Mistä asioista pidät? Ei tarvitse olla kouluun liittyvää. Kaikki harrastaminen ja osaaminen on yhtä arvokasta.		
Tulevaisuudensuunnitelmista		
Missä haluaisit kehittyä lisää?		
Millaisia tulevaisuuden suunnitelmia sinulla on?		
päiväys	Luokanohjaajan allekirjoitus	Huoltajan allekirjoitus
	Oppilaan allekirjoitus	Huoltajan allekirjoitus

5.2 ARVIOINTIKESKUSTELU

Arviointikeskustelu on osa monipuolista arviointia. Sen tulee olla osallistava; pääroolissa on oppilas ja hänen ajatuksensa koulunkäynnistä, oppimisesta, vahvuuksista ja tulevaisuudesta. eNorssin OPS-tiimi on laatinut arviointikeskustelun suunnittelun ja toteuttamisen tukimateriaalin. Arviointikeskustelusta käytetään tässä nimitystä oppimiskeskustelu.

5.2 UTVÄRDERINGSSAMTAL

Utvärderingssamtal är en del av en mångsidig bedömning. Som huvudperson under det engagerande samtalet finns eleven och hans tankar kring skolgång, lärande, styrkor och framtiden. Läroplansgruppen inom eNorssi har utarbetat ett stödmateriel för planering och förverkligande av utvärderingssamtal. I stället för begreppet utvärderingssamtal används här begreppet lärandesamtal.

Arviointikeskustelussa pääroolissa on oppilas.

Ohjaavan palautteen yksi muoto - Oppimiskeskustelu

Jatkuva ohjaava palaute arjessa

Opettajan, oppilaan sekä vertaisryhmän välistä keskustelua, jossa käsitellään oppimista, työskentelyä ja käyttäytymistä ja vuorovaikutusta. Näiden keskustelujen avulla oppilas ymmärtää ja arvioi omaa oppimisprosessiaan sekä asettaa tavoitteita oppimiselle.

Oppimiskeskustelu

Oppilaan, huoltajan ja luokanopettajan tai luokanohjaajan välinen keskustelu, jossa käsitellään oppilaan edistymistä ja työskentelyä oppiaineissa/laaja-alaisessa osaamisessa sekä käyttäytymistä.

Esimerkki perusopetuksen perusteiden 2014 mukaisen oppimiskeskustelun sisällöstä

Hyvän keskustelun ominaisuuksia:

- Keskustelu on vastavuoroista, avointa, kannustavaa ja luottamuksellista.
- Keskustelussa kaikki osapuolet ovat tasa-arvoisia ja voimaantuvat. Oppilaan itsearviointi on keskustelun ja tavoitteiden asettamisen pohjana.
- Opettaja ja oppilas dokumentoivat oppilaan oppimisprosessia ja näitä käytetään hyödyksi keskustelussa.
- Oppilas arvioi omaa edistymistään. Keskustelu ohjaa häntä asettamaan itselleen tulevia tavoitteita. Näin oppilas pystyy ymmärtämään paremmin omaa oppimisprosessiaan ja oppimisen omistajuus mahdollistuu.
- Keskustelulla pyritään rakentamaan kodin ja koulun yhteistyötä, joka vahvistaa oppilaan oppimista. Keskustelussa sovitaan oppilaan, koulun ja kodin rooleista ja tehtävistä.

Oppimiskeskustelun tueksi

1. Vahvuusajattelua tukevia kysymyksiä huoltajalle

- Mitkä ovat lapsesi vahvuuksia?
- Mistä asiasta olet viime aikoina iloinnut lapsesi edistymisessä?
- Millaisista kouluun liittyvistä asioista lapsi kertoo innostuneena?
- Millaisista asioista näet, että lapsi on edistynyt x:ssä?
- Miten lapsesi on edistynyt oppiaineissa / harrastuksissa / arjessa / kaverien kanssa / muualla?

2. Vahvuusajattelua tukevia kysymyksiä oppilaalle

- Missä asioissa olet edistynyt koulussa ja oppiaineissa / harrastuksissa / arjessa / kaverien kanssa / muualla?
- Mistä huomaat, että olet edistynyt?
- Kerro yksi onnistumisen kokemus jakson ajalta.
- Mitkä ovat ilon aiheita koulussa / kotona / arjessa / kaverien kanssa?

Välineitä oppijan vahvuuksien tukemiseen

Viamittari

<http://www.viacharacter.org/www/>

Folkhälsan - vahvuuspelikortit

Positiivinen pedagogiikka

Lotta Uusitalo-Malmivaara ja Kaisa Vuorinen: Näin ohjaat lasta ja nuorta huomaamaan luontenvahvuutensa. Huomaa hyvä (PS-kustannus) + toimintakortit

3. Kysymyksiä oppimisesta

- Minkä oppiaineen oppiminen tuntuu helpolta/haastavalta?
- Oppiainekohtaista keskustelua ohjaavia kysymyksiä Esim.: Missä olet ollut oppimisessasi? Missä olet oppimisessasi nyt? Mihin haluaisit oppimisessasi mennä? Miten pääset sinne? Mistä tiedät, että olet perillä? (ks. Oppimissopimus / www.tiimiakatemia.fi)
- Miten oppimisen suunnittelu sujuu?
- Missä tarvitset apua?
- Mitä tukea toivot opettajalta?
- Mitä tukea toivot kodilta?
- Miten huolehdit kotitehtävistä? Tarvitsetko apua siinä?
- Miten toivoisit, että voisit vaikuttaa koulutyöhön?
- Miten opit parhaiten?
- Kerro jokin tilanne koulun ulkopuolelta, jossa opit helposti. Mitä silloin teit?

4. Kysymyksiä käyttäytymisestä

Tavoitelauseet:

- Noudatan sääntöjä ja sopimuksia.
- Otan toiset huomioon eri tilanteissa.
- Toimin myönteisesti eri oppimistilanteissa.
- Käyttydyn hyvien tapojen mukaisesti.

5. Työskentely vs. eri oppiaineet

Osana oppiaineiden arviointia

- taito työskennellä yhdessä toisten kanssa
- työympäristöstä huolehtiminen
- kotitehtävistä huolehtiminen
- taito työskennellä itsenäisesti
- keskittyminen tehtävien tekoon
- ohjeiden kuunteleminen ja noudattaminen
- tuntiaktiivisuus (= *tekee sitä, mitä oppitunnilla on kulloinkin tarkoitus tehdä*)
- taito suunnitella omaa oppimistaan

6. Jatkotavoitteet

Oppimiskeskustelussa sovitaan yhdessä oppimisen edistymisen jatkotavoitteista ja seuraavan tapaamisen ajankohdasta tai oppimisen arvioinnin välietapista.

Oppimiskeskustelussa sovitaan yhdessä oppimisen edistymisen jatkotavoitteista.

NIVELKOHTA
Etappmål

6 Arviointi nivelkohdissa Bedömning vid etappmål

6.1 NIVELVAIHE 2. VUOSILUOKAN LOPUSSA

OHJAAVAN PALAUTTEEN KESKUSTELU

Joensuun normaalikoulu

Toisen vuosiluokan kevätlukukauden puolivälin tienoilla käydään nivelvaiheen ohjaavan palautteen keskustelu. Tavoitteena on kartoittaa oppilaan valmiuksia, vahvuuksia ja kehittymisen kohteita silmällä pitäen kolmannelle luokalle siirtymistä.

Ennen ohjaavan palautteen keskustelua lähetetään kotiin oppilaan ja huoltajan yhdessä käsiteltäväksi ja täytettäväksi lomake (Liite toisen vuosiluokan ohjaavaan palautteeseen), johon opettaja perehtyy ennen keskustelutilannetta.

6.1 HANDLEDANDE RESPONSSAMTAL I SLUTET AV ÅRSKURS 2

Joensuun normaalikoulu

I mitten av vårterminen i årskurs två genomförs ett handledande responssamtal i samband med etappmålen. Målet är att kartlägga elevens beredskap, styrkor och utvecklingsmål inför övergången till årskurs tre.

Inför det handledande responssamtalet sänder man hem ett formulär som eleven bearbetar och fyller i tillsammans med vårdnadshavare. Läraren tar del av informationen inför samtalet. I bilaga finns ett exempel på handledande respons i åk 2

Nivelvaihe 2. vuosiluokan lopussa**Ohjaavan palautteen keskustelu, Joensuun normaalikoulu**

Liite toisen vuosiluokan ohjaavaan palautteeseen

Oppilaan nimi: _____ Luokka: _____ / _____ 2018

Keskustelin _____ kanssa.

Pohdi kotona aikuisen kanssa seuraavia asioita:

Edistyminen taidossa huolehtia omista ja yhteisesti sovituista tehtävistä

1. Miten huolehdit kotitehtävistä? (merkitseminen ja muistaminen)

2. Missä teet kotitehtävät? _____

3. Milloin teet kotitehtävät? _____

4. Millaisista kotitehtävistä pidät? _____

Edistyminen työskentelytaidoissa

1. **Rastita.** Työskentelen koulussa mieluiten ☐ yksin ☐ parin kanssa ☐ ryhmässä.

Perustele. _____

2. Miten toimit pulmatilanteissa? _____

1. **Merkitse** rasti siihen kohtaan janalle, joka kuvaa sinun työskentelijänä.

Luovutan helposti. |—————| Yritän ja olen sinnikäs.

2. Missä työskentelytaidossa tarvitset vielä harjoitusta tai haluaisit kehittyä?

3. Mitä TVT-laitteita olet käyttänyt koulussa? **Rastita.**

☐

tietokone

☐

tabletti

Alleviivaa laite, jota olet käyttänyt enemmän.

4. Mitä osaat jo tehdä laitteella? **Rastita.**

☐

käynnistää ohjelman

☐

sulkea ohjelman

☐

kirjautua omilla tunnuksilla sähköisiin oppimateriaaleihin

☐

pelata oppimispeljä

☐

kirjoittaa

☐

kuvata

☐

etsiä tietoa

☐

tallentaa tietoja

Osaatko jotain muuta? **Kirjoita:** _____

Vahvuuteni oppijana

Kirjoita, mitä koululaisen taitoja sinulla on jo nyt, joita tarvitset kolmasluokkalaisena?

minä
kolmas-
luokkalaisena

Lukeminen

Miten usein luet kotona? **Kirjoita.** _____

Mitä luet? **Kirjoita.** _____

Lapsen allekirjoitus: _____

Huoltaja täyttää:

Mitkä ovat lapsen vahvuudet oppijana?

Missä koulussa tarvittavissa arjen taidoissa lapsi on kehittynyt alkuopetuksen aikana?

Missä asioissa on vielä kehittämisen tarvetta?

Miten koti voi tukea lasta koulunkäynnissä?

Huoltajan allekirjoitus: _____

2. luokan nivelkohdan ohjaava palautekeskustelu pvm ____/____ 2018

Oppilaan nimi: _____

Läsnä: ☐ äiti, ☐ isä, ☐ _____

1. Kysymys oppilaalle: Miten oppilas on kokenut 2.luokan?
2. Kysymys vanhemmille: Miten kotiväki on kokenut lapsen 2. luokan koulunkäynnin?
3. Opettaja kertoo **ohjaavan palautekeskustelun tavoitteet**:
 - Keskustellaan, miten oppilas on edistynyt laaja-alaisessa osaamisessa (koululaisen taidot), oppimisen edistymisestä/ osaamisesta erityisesti suomen kielessä ja kirjallisuudessa sekä matematiikassa.
 - Lisäksi annetaan ohjaavaa palautetta käyttäytymisestä sekä keskustellaan oppilaan vahvuuksista ja tuen tarpeesta.
 - Arviointimaan lyhyt esittely: itsearviointin harjoittelu
4. Edetään **toisen luokan nivelkohdan palautelomakkeen** mukaisesti ottaen huomioon myös kotona täytetty **liitelomake** sekä kolmanteen luokkaan liittyvät asiat.
5. **Käyttäytymisen arviointi (Qridi)**
 - Arvioidaan ainakin sääntöjen noudattaminen (orastava, kehittyvä, edistynyt) ja keskustellaan myös muista arvioitavista kohteista (ks. käyttäytymisen arviointiin liittyvä lomake)
6. Lopuksi keskustellaan oppilaan **vahvuuksista, tuen tarpeesta** sekä sovitaan **tavoitteet**.
7. **Lukuvuositolon** lyhyt esittely
8. Muut mahdolliset asiat

2. luokan nivelkohdan ohjaava palaute / 2018

Oppilaan nimi: _____ lk

1= tarvitsee tukea ja ohjausta tavoitteiden saavuttamiseksi (orastava)

2= edistyminen vaihtelee, oppilas saavuttaa keskeiset tavoitteet (kehittyvä)

3= edistyy tavoitteiden mukaisesti, osaa taidon (edistynyt)

Työskentelytaidot	1	2	3
Taito työskennellä itsenäisesti			
Taito työskennellä parin kanssa/ryhmässä			

Tehtävien hoitaminen	1	2	3
Taito huolehtia kotitehtävistä			
Taito huolehtia yhteisesti sovituista tehtävistä			

Kielelliset valmiudet	1	2	3
Kuuntelemisen taito			
Kysymisen taito (avun pyytäminen, ihmettely, kysymysten tekeminen)			
Vuorovaikutustaidot (luokkakeskustelut)			
Taito ilmaista itseään eri keinoin (suullinen ja kehollinen)			

Oppilaan tukimuodot			
	Yleinen tuki		Erityisopettajan tuki
	Tehostettu tuki		Läskykerho
	Erityinen tuki (HOJKS)		Muu tuki
	Tukiopetus		Kodin tuki

Oppilaalle on tehty oppimissuunnitelma kyllä ☐ ei ☐

Oppilaan vahvuudet: _____

Yhteisesti sovitut tavoitteet: _____

Palaute siirtyy 3. luokan opettajalle.

Joensuu ____ . ____ . 2018

Luokanopettajan allekirjoitus

Huoltajan allekirjoitus

6.2 NIVELKOHDAN ARVIOINTI 2. LUOKKA

Rauman normaalikoulu

Rauman normaalikoulussa nivelkohdan arvioinnissa on käytössä arviointi- ja tiedonsiirtolomake, johon merkitään sovitut asiat. Kukin opettaja saa mahdollisuuden käyttää omia tapojaan taitojen kartoittamisessa.

Nivelkohdan arviointi sisältää oppilaan:

- vahvuuksien kuvauksen oppijana
- tarvitseman ohjauksen ja tuen arvioinnin
- kielellisten valmiuksien kuvauksen (kysymisen ja kuuntelemisen taidot)
- vuorovaikutustaitojen kuvauksen
- taitojen kuvauksen ilmaista itseään eri keinoin
- edistymisen työskentelytaidoissa (taito työskennellä itsenäisesti ja ryhmässä)
- edistymisen taidoissa huolehtia omista ja yhteisesti sovituista tehtävistä
- opiskelun etenemisen palautteen eri oppiaineissa

6.2 BEDÖMNING VID ETAPPMÅLEN I SLUTET AV ÅRSKURS 2

Rauman normaalikoulu

I Rauman normaalikoulu har man tagit i bruk en bedömnings- och informationsöverföringsblankett där man dokumenterar det man enats om. Varje lärare ges möjlighet att välja tillvägagångssätt för att kartlägga färdigheterna.

Bedömning vid etappmålen innehåller beskrivning av elevens:

- styrkor som lärande individ
- behov av handledning och stöd
- språkliga förutsättningar (färdigheter i att fråga och att lyssna)
- kommunikativa färdigheter
- förmåga att uttrycka sig själv på olika sätt
- framsteg i arbete (färdigheter att arbeta självständigt och i grupp)
- framsteg i förmåga att ta ansvar för egna och tillsammans överenskomna uppgifter
- framsteg i studierna i olika läroämnen.

Rauman normaalikoulu/Turun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunta

Nivelkohdan arviointi 2. luokalta 3. luokalle

Nivelkohdan arviointi 2. luokalta 3. luokalle		
Oppilaan nimi:	luokka:	syntymäaika:
Toteuttamistapa:		
☐ Keskustelu	☐ Muu tapa	
Keskustelussa mukana olleet:	Keitä on kuultu arvioinnissa	
Osaaminen:		
☐ Kuuntelee ja ymmärtää kuulemansa.	☐ Ympäristöoppi sujuu tavoitteiden mukaan.	
☐ Osaa keskustella ja kuunnella toisia.	☐ Uskonto/Elämäkatsomustieto sujuu tav. mukaan	
☐ Käyttää monipuolisia ilmaisuja.	☐ Musiikki sujuu tavoitteiden mukaan.	
☐ Saa tehtyä tehtävänsä yksin.	☐ Kuvataide sujuu tavoitteiden mukaan.	
☐ Hoitaa oman osuutensa yhdessä työskennellessä.	☐ Käsityö sujuu tavoitteiden mukaan.	
☐ Huolehtii kotitehtävistä ja tavaroistaan.	☐ Liikunta sujuu tavoitteiden mukaan.	
☐ Lukeminen sujuu tavoitteiden mukaan	☐ Englannin kieli sujuu tavoitteiden mukaan.	
☐ Kirjoittaminen sujuu tavoitteiden mukaan		
☐ Matematiikka sujuu tavoitteiden mukaan.		
Muuta lisättävää (tarkentavia havaintoja):		
Järjestetyt tukitoimet (J) ja arviointi tarvittavasta tuesta (T), järjestetty ja tarvitaan (JT) 3. luokalla:		
☐ Tehostettu tuki	☐ Erityinen tuki	
☐ Eriyttäminen materiaalit, toimintaohjeet	☐ Läksyparkki	
☐ Kotitehtävien eriyttäminen, apumateriaali	☐ Avustajan tuki	
☐ Tukiopetus	☐ Erityisopettajan tuki	
☐ Koeavustus, lisäaika kokeissa, eriytetty koe	☐ Yksilöllistetty oppimäärä	
☐ Muu opetukseen liittyvä tuki		
Muuta lisättävää (myös missä aineissa tai asioissa tukitoimia on tarvittu):		
Oppilaan vahvuudet oppijana, erityinen harrastuneisuus ja muu osaaminen:		
☐ Oppilas on opiskellut taitopainotteisella linjalla		
☐ Oppilas on opiskellut kielipainotteisella linjalla/ laajamittainen kaksikielinen opetus, kohdekielenä englanti		
Nivelkohdan arviointi ja kaikki muut oppilaan opetusta koskevat tiedot välitetään uudelle luokanopettajalle, mikäli opettaja vaihtuu.		
Päivä, jolloin nivelkohdan arviointi on toteutettu kokonaisuudessaan:	Luokanopettajan allekirjoitus Oppilaan allekirjoitus	Uuden luokanopettajan nimi (allekirjoitus, mikäli hän on ollut läsnä keskustelussa) Huoltajan allekirjoitus

6.3 PALIKAT 2. LUOKAN NIVELKOHDAN ARVIOINNIN APUNA

Savonlinnan normaalikoulu

Savonlinnan normaalikoulussa nivelkohdan arviointikeskustelu käydään maaliskuussa oppilaan, huoltajan ja opettajan kesken. Keskusteluun valmistaudutaan arviointilomakkeella, jonka täyttävät ensin oppilaat. Huoltajat saavat lomakkeen nähtäväkseen. Siitä keskustellaan arviointikeskustelussa ja opettajan tekemä arviointi sekä muistiinpanot lisätään keskustelun kuluessa. Keskustelun edetessä opettaja antaa eri aihealueiden palikoita oppilaalle koottavaan koulutaloon sitä mukaa, kun aiheet keskustelun edetessä tulevat esille.

Laaja-alaisen osaamisen palikat ovat koulutyön perustus ja sen päälle oppilas kokoaa oman taito-osansa akateemisista taidoista. Niihin liittyen oppilaalle annetaan keskustelun edetessä taitoihin liittyviä tehtäviä ja kysymyksiä, joita koulutyön edistyessä oppilas on harjoitellut ja tehnyt. Tällaisia ovat esimerkiksi: Piirrä kolmio. Kirjoita lause Tänäpä on tiistai. Palikoiden kokoamisen myötä oppilaalla on keskustelun lisäksi käsillä tekemistä, keskustelut pysyvät hyvin aiheessa ja etenevät sujuvasti.

6.3 KLOSSAR SOM STÖD VID BEDÖMNING AV ETAPPMÅLEN I SLUTET AV ÅRSKURS 2

Savonlinnan normaalikoulu

I Savonlinnan normaalikoulu hålls samtal i anslutning till etappmålen i mars-april tillsammans med elev, vårdnadshavare och lärare. Till samtalet förbereder eleven sig genom att först fylla i ett bedömningsformulär. Vårdnadshavarna får det ifyllda formuläret till påseende. Det ifyllda formuläret diskuteras under samtalets gång och lärarens bedömning och anteckningar sätts till vartefter. Allteftersom diskussionen framskrider får eleven klossar av läraren då olika teman berörs. Av klossarna får eleven bygga ett monterbart skolhus. Klossarna, med de mångsidiga kompetenserna, bildar grunden för skolarbetet och ovanpå dem lägger eleven klossar som illustrerar färdigheter bestående av akademiska kunskaper. I samband med att eleven placerar klossarna får eleven frågor och uppgifter i anslutning till färdigheten, som eleven övat och utfört under framsteg i skolarbetet. Sådana uppgifter är till exempel: Rita en triangel eller skriv meningen Idag är det tisdag. Då eleven bygger med klossar ges hen möjlighet att göra något med händerna under samtalet gång, samtalet håller sig till ämnet samt framskrider smidigt.

Nivelkohdan arviointi – 2. lk

Oppiminen ja laaja-alainen osaaminen

Oppilas:

pvm:

Edistyminen kyseisen taidon osalta.

	oppilas			opettaja		
Edistyminen kielellisissä valmiuksissa						
Kysymisen taidot						
Kuuntelemisen taidot						
	oppilas			opettaja		
Edistyminen työskentelytaidoissa						
Itsenäisen työskentelyn taidot						
Ryhmätyötaidot						
Sovituista tehtävistä huolehtimisen taidot						

Edistyminen oppiaineissa	oppilas			opettaja		
Äidinkieli ja kirjallisuus						
Sanaston ja käsitteiden karttumisen taidot						
Ymmärtävän lukemisen taidot ja lukuharrastus						
Tekstin tuottamisen taidot						
Käsin kirjoittamisen taidot ja näppäintaidot						
Kielen ja kulttuurin ymmärtämisen taidot						
Kielenkäyttötaidot arjen tilanteissa						
	oppilas			opettaja		
Matematiikka						
Lukukäsitteen ymmärtämisen taidot						
Lukujonotaidot						
Kymmenjärjestelmätaidot						
Sujuva laskutaito						
Kappaleiden ja kuvioiden luokittelutaidot						
Ongelmaratkaisutaidot						

MONIALAINEN
OPPIMIS-
KOKONAISUUS
Mångvetenskapligt
lärområde

7 Monialaisten oppimiskokonaisuuksien arviointi

Bedömning av mångvetenskapliga lärområden

7.1 ARVIOINTIPASSI

Kulttuuripassi - Anne Ervast

Hyvinvointipassi - Heidi Hämäläinen

Lapin yliopiston harjoittelukoulussa toteutettiin keväällä 2017 viidesluokkalaisten monialainen oppimiskokonaisuus otsikolla Suomi 100 - Lastenkulttuuria Rovaniemellä ennen ja nyt. Laajan kokonaisuuden arvioinnissa käytettiin yhtenä arvioinnin välineenä Kulttuuripassia. Neljäsluokkalaisten hyvinvointiin liittyvän Huolehdi itsestäni ja muista- monialaisen oppimiskokonaisuuden arvioinnissa käytettiin Hyvinvointipassia.

Arviointipasseihin kirjattiin pieniä tehtäviä ja samalla oppimiskokonaisuuden aikaista toimintaa arvioitiin eri tavoilla. Passien suunnittelussa ja toteutuksessa huomioitiin erityisesti laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ja oppilaiden osallisuus. Passi oli oppilaan henkilökohtainen asiakirja ja hänen vastuullaan oli saapua passitarkastukseen oman passinsa tehtävät suoritettuina. Passisuoritusten päivittäinen leimaus koulussa ja kotona tapahtuva huoltajan allekirjoitus toimivat hyvin sekä arvioinnin että kodin ja koulun välisen yhteistyön tukena. Tarkastukseen liittyi aina myös keskustelua suoritetuista tehtävistä.

Arviointipassit sopivat hyvin erilaisten oppimiskokonaisuuksien ja projektien arviointiin. Ne ovat helposti muokattavia ja jäsentävät esimerkiksi eri oppilasryhmien useamman päivän mittaista yhteistä työskentelyä. Samalla ne ohjaavat ja tukevat oppilaiden vertais- ja itsearviointitaitojen kehittymistä.

7.1 BEDÖMNINGSPASS

Kulttuuripassi - Anne Ervast

Hyvinvointipassi - Heidi Hämäläinen

Under våren 2017 förverkligades ett mångvetenskapligt lärområde i Lapin yliopiston harjoittelukoulu med rubriken "Finland 100 – kultur för barn i Rovaniemi förr och nu". Som ett medel för bedömning av det omfattande temat användes ett Kulturpass. I anslutning till fjärdeklassisternas tema kring välmående "Jag tar hand om mig själv" och vid andra mångvetenskapliga lärområden användes Pass för välmående som medel för bedömningen.

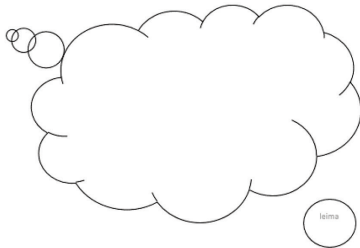
Under arbetet inom lärområdet dokumenterades mindre uppgifter i bedömningspasset och samtidigt bedömdes all aktivitet på olika sätt. Vid planeringen och förverkligandet av bedömningspasset noterade man speciellt olika delområden inom de mångsidiga kompetenserna och elevernas delaktighet. Passen var personliga och det var på elevens ansvar att anlända med utförda uppgifter till passkontrollen. Den dagliga stämpeln i passet som eleverna fick i skolan och vårdnadshavarnas underskrift hemma fungerade bra som stöd för bedömningen och som stöd för samarbetet mellan hem och skola. Vid passkontrollen ingick alltid också diskussioner om de utförda uppgifterna.

Bedömningspassen lämpar sig väl vid bedömning av olika helhetsskapande teman och projekt. De är lätta att bearbeta och de sammanfattar till exempel de olika elevgruppernas kollaboration och arbetsinsats under flera dagar. Samtidigt styr och stöder de utvecklingen av elevernas färdigheter till självvärdering och kamratrespons.

Viidesluokkalaisten kulttuuripolku Rovaniemi – Suomi 100

Paikka ja päivämäärä

Allekirjoitus

TEATTERI 15.3. LAPPILA-TALO

leima

Miten Teatterin seitsemän ihmettä poikkesi aiemmin näkemistäsi teatteriesityksistä?

Kuinka sinä osallistuit?

ARVIOI omaa toimintaasi tältä päivältä antamalla itsellesi arvosana 4-10

Kunniotin teatterissa esiintyjä ja muuta yleisöä käyttäytymällä asianmukaisesti ja tilanteeseen sopivalla tavalla.

Toimin matkoilla turvallisuutta ja liikennesääntöjä noudattaen.

Huoltajan allekirjoitus:

Kuinka monta tähteä (väritä) annat elokuvalle?

ARVIOI Minkä arvosanan (4-10) antaisit ryhmällesi yhteisen elokuvahetken järjestelyistä?

YHTEISTYÖ

ONNISTUMINEN TEHTÄVISSÄ

Huoltajan allekirjoitus:

ARVIOI työskentelyäsi tältä päivältä (4-10)

Toimin matkoilla turvallisuutta ja liikennesääntöjä noudattaen.

Huoltajan allekirjoitus:

Valitse yksi taiteilijan esittelemistä teoksista ja tee siitä tähän kuvallinen muistiinpano.

ARVIOI Mielenkiihtoisinta tänään oli:

Huoltajan allekirjoitus:

ARVIOI omaa ja luokan toimintaa (4-10):

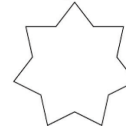
Ystävällinen ja kohtelias käytös muita kohtaan.

Museo-oppaan esittelyn ja ohjeiden kuunteleminen.

oma toiminta	luokan toiminta

Huoltajan allekirjoitus:

ONNISTUIN parhaiten tehtävissä (merkitse tehtävien numerot tähteen):

leima

ENSIM KENTTÄLE

KIITÄN

LIITÄ TÄHÄN OMA VALOKUVASI MUKAVASTA TAPATUMASTA:

leima

Oppiminen alkaa havainnoista ja ihmettelystä. Oppilaiden osallisuus näkyi oppimiskokonaisuuden eri vaiheissa ja tehtävissä sekä suunnittelussa, toteutuksessa että arvioinnissa.

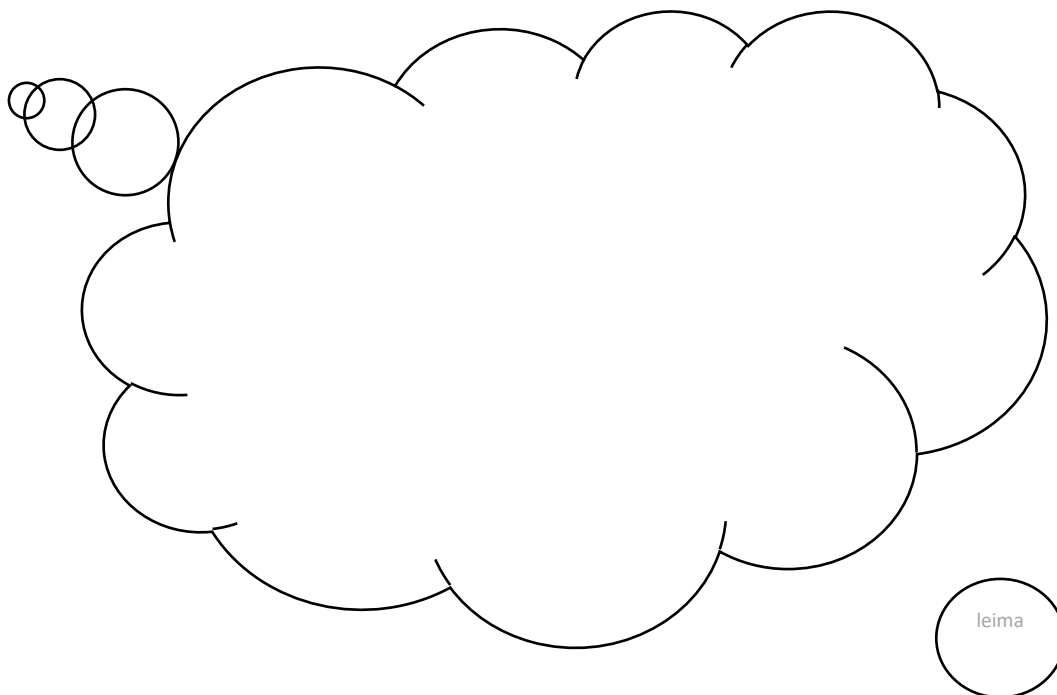
Tutkivan oppimisen malli. Vanha Rovaniemi lapsen silmin. Oppilaat asettivat kysymyksiä ja hakivat vastauksia itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.

Viidesluokkalaisten kulttuuripolku

Rovaniemi – Suomi 100

Paikka ja päivämäärä

Allekirjoitus

TEATTERI 15.3. LAPPIA-TALO

leima

Miten Teatterin seitsemän ihmettä poikkesi aiemmin näkemistäsi teatteriesityksistä?

Miten yleisö sai osallistua esitykseen?

Kuinka sinä osallistuit?

ARVIOI omaa toimintaasi tältä päivältä antamalla itsellesi arvosana 4-10

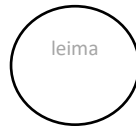
Kunnioitin teatterissa esiintyjiä ja muuta yleisöä käyttäytymällä asianmukaisesti ja tilanteeseen sopivalla tavalla.

☐

Toimin matkoilla turvallisuutta ja liikennesääntöjä noudattaen.

☐

Huoltajan allekirjoitus: _____

ELOKUVA 16.3. OMA LUOKKA

Vertaa ja kuvaile ajatuksiasi kirjasta ja elokuvasta. Miten ne erosivat toisistaan?

Mikä niissä oli yhteistä?

Mikä elokuvaprojektissa oli mukavinta? Entä mikä oli haastavinta?

Kuinka monta tähteä (väritä) annat elokuvalle?

ARVIOI Minkä arvosanan (4-10) antaisit ryhmällesi yhteisen elokuvahetken järjestelyistä?

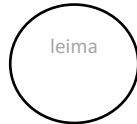
YHTEISTYÖ

☐

ONNISTUMINEN TEHTÄVISSÄ

☐

Huoltajan allekirjoitus: _____

TAIDEMUSEO 17.3. KORUNDI

Mikä oli mielenkiintoisinta Korundin Suomen taiteen työpajassa? Miksi?

Mitä uutta tietoa sait Suomen taiteesta?

Turisti kysyy sinulta, minkälaista on suomalainen taide. Kirjoita vastauksesi puhecuplaan.

ARVIOI työskentelyäsi tältä päivältä (4-10)

Toimin matkoilla turvallisuutta ja liikennesääntöjä noudattaen.

Huoltajan allekirjoitus: _____

TAITEILIJAVIERAILU 20.3. KALERVO-SALI

leima

Taiteilija Jasu Hintsala

Kysymykseni taiteilijalle/taiteilijan työstä:

1. _____

2. _____

3. _____

Kirjoitin ennakkoon tarinani Jasu Hintsalan teoksesta (ympyröi numero).

1.

2.

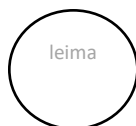
3.

Valitse yksi taiteilijan esittelemistä teoksista ja tee siitä tähän kuvallinen muistiinpano.

ARVIO! Mielenkiintoisinta tänään oli:

Huoltajan allekirjoitus: _____

MAAKUNTAMUSEO 21.3. ARKTIKUM

Mitä aihetta Arktikumin näyttely ja työpaja "100 esinettä 100 kuvaa" käsitteli?

Mikä esine oli mielestäsi kiinnostavin? Miksi? Piirrä ja kirjoita.

ARVIOI omaa ja luokan toimintaa (4-10):

Ystävällinen ja kohtelias käytös muita kohtaan.

Museo-oppaan esittelyn ja ohjeiden kuunteleminen.

oma toiminta	luokan toiminta

Huoltajan allekirjoitus: _____

FINLANDIA-HYMNI JA TUNTEET

leima

Maalaus- ja draamatehtävä

VAPAASTI VALITTAVIA TEHTÄVIÄ

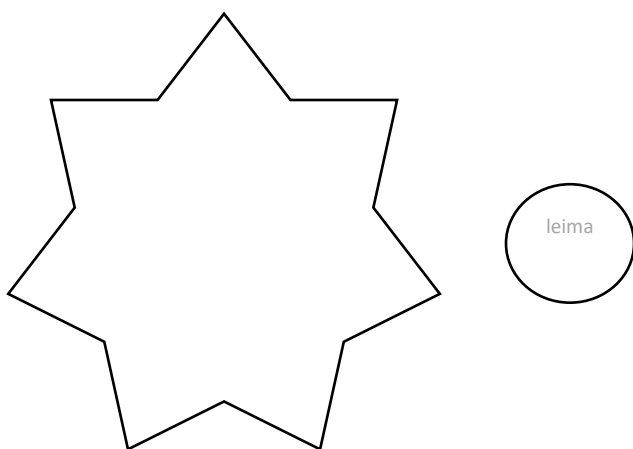
1. Keksi Rovaniemi-aiheinen arvoitus.
2. Ideoi kulttuurihaaste YouTubeen.
3. Piirrä, miltä teatterin kulisissa näyttää.
4. Keksi vierailuihin liittyviä tietokilpailukysymyksiä. Tee QR-koodit.
5. Kuvittele, että ryhdyt aikuisena muusikoksi, kirjailijaksi tai kuvataiteilijaksi.
Piirrä ja/tai kirjoita elämästäsi ja työstäsi.
6. Laadi viisi ohjetta museovierailijalle.
7. Suunnittele mainos, jolla houkuttelet kulttuurinystäviä Rovaniemelle.
8. Tee muistilista kavereille järjestettävää elokuvailtaa varten. Suunnittele myös tarjoilut.
9. Olet toimittaja. Tee haastattelukysymyksiä Kulttuuriuutisiin.
Kuvaa haastattelu tai kirjoita sen perusteella lehtijuttu.
10. Piirrä Rovaniemen kaupunkikarttaan kulttuuripolkureitti.
11. Tee uusi kansikuva kirjailijavieras Juri Paretzkoin kirjaan *Shell's Angles*.
12. Piirrä "visuaalinen partituuri" Lapin kamariorkesterin konsertin jälkeen valitsemastasi teoksesta.

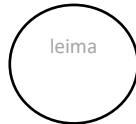
Suoritin tehtävän (väritä tähti/suoritettu tehtävä):

KEKSI LISÄÄ TEHTÄVIÄ.

ONNISTUIN parhaiten tehtävissä (merkitse tehtävien numerot tähteen):

LOPPUARVIOINTI**JATKA LAUSETTA**

ENITEN MINUA ILAHDUTTI _____

MIELEENI JÄI _____

LUOKKANI _____ OLI _____

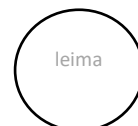
MUUT OPPILAAT _____

VIERAILUILLA OPIN _____

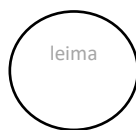
OLISIN VIELÄ TOIVONUT _____

ENSI KERRALLA _____

KIITÄN _____

LIITÄ TÄHÄN OMA VALOKUVASI MUKAVASTA TAPATUMASTA:

KAVEREIDEN TERVEISET:

HUOLTAJIEN KOMMENTIT KOKONAISUUDESTA:

A large rectangular area for comments, with a small circular stamp area labeled "leima" (stamp) in the bottom right corner.

*Museot ja museopedagogiikka oppimisen tukena.
Menneet vuosikymmenet avautuivat asiantuntijan
avulla Maakuntamuseossa.*

MOK - OPEN ARVIO: Huolehdi itsestäni ja muista

- Opin hyvinvointiini liittyviä eri osa-alueita ja tarkastelen niiden toteutumista omassa arjessani = sisältötavoite
- Työstän ryhmässä taukojumpan ja hyvinvoinnin tiekarttaa videohaastattelun pohjalta = taiteellinen tuotos
- Puhun ystävällisesti, kunnioitan muita, olen aktiivinen ja osallistun = taitotavoite
- Asetan omalle toiminnalle tavoitteita ja arvioin onnistumistani = reflektointitavoite

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet (OPS 2016):

- ajattelu ja oppimaan oppiminen L1
- kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L2
- itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L3
- osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen L7

HYVINVOINTIPASSI

MONIALAINEN OPPIMISKOKONAISUUS

Huolehdi itsestäni ja muista

Allekirjoitus ja nimenselvennys

Paikka ja päivämäärä

käläistä

VALITSEMAMME LIIKKEET:

1. _____
2. _____
3. _____

ARVIOI omaa toimintaasi tältä päivältä antamalla arvosana 4-10

YHTEISTYÖ

OSALLISTUMINEN

Huoltajan allekirjoitus: _____

KERRO yksi luokan hyvinvointipajassa jakamasi ajatus/teko:

YHTEISTYÖ

OSALLISTUMINEN

Huoltajan allekirjoitus: _____

Mitä uutta tietoa sain?

ENSIAPUTAIDOT: Minkä pisteillä opetelluista ensiaputaidoista koet itsellesi hyödyllisimmäksi ja miksi?

ARVIOI OPPIMISTASI TÄLTÄ PÄIVÄLTÄ (4-10)

KOTITEHTÄVÄT VIikonlopulle – HUOLTAJIA KUITTAA! ☺

Tiedän, missä lääkkeitä säilytetään kodissamme

Olen esitellyt jonkin oppimani/kertaamani ensiaputaidon

4. Muista haastatteluista parhaiten mieleeni jäi...? Miksi?

ARVIOI SANALLISESTI TOIMINTAASI

YHTEISTYÖ

OSALLISTUMINEN

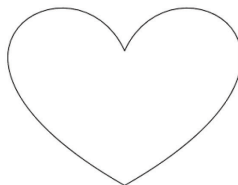
OPPIMINEN

HAUSKINTA TÄNÄÄN OLI

Huoltajan allekirjoitus: _____

Mistä pidin?

HYVINVOINTIPASSI

MONIALAINEN OPPIMISKOKONAISUUS

Huolehdin itsestäni ja muista

Allekirjoitus ja nimenselvennys

Paikka ja päivämäärä

KESKIVIIKKO 29.3.

KAHOOT- kartoitus sekä taukojumpan suunnittelu

1. ASETA itsellesi hyvinvointia lisäävä lyhyen aikavälin (1-2 viikkoa)

TAVOITE:

2. TAUKOJUMPPASUUNNITTELU

VALITSEMAMME LIIKKEET:

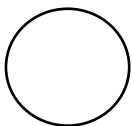
1. _____

2. _____

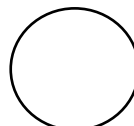
3. _____

ARVIOI omaa toimintaasi tältä päivältä antamalla arvosana 4-10

YHTEISTYÖ

OSALLISTUMINEN

Huoltajan allekirjoitus: _____

TORSTAI 30.3.

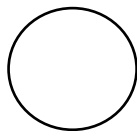
Taukojumppien pitäminen ja raportointi, luokan hyvinvointipaja

Kuvaile oloasi ennen taukojumpan pitämistä ja sen jälkeen:

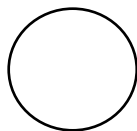
Minkälaisia reaktioita jumppa sai aikaan oppilaissa ja opettajissa? Minkälaista palautetta saitte?
Miltä palaute tuntui?

KERRO yksi luokan hyvinvointipajassa jakamasi ajatus/teko:

YHTEISTYÖ

OSALLISTUMINEN

Huoltajan allekirjoitus: _____

PERJANTAI 31.3.

Huomiointipilvet, sähkötapahatuma, farmaseuttiopiskelijoiden lääkekasvatustunti ja ensiaputaidot pistetyöskentelynä

LÄÄKEKASVATUSTUNTI:

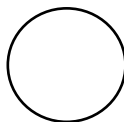
Miten sait osallistua?

Mitä uutta tietoa sain?

ENSIAPUTAILOT:

Minkä pisteillä opetelluista ensiaputaidoista koet itsellesi hyödyllisimmäksi ja miksi?

ARVIOI OPPIMISTASI TÄLTÄ PÄIVÄLTÄ (4-10)

KOTITEHTÄVÄT VIKONLOPULLE – HUOLTAJA KUITTAA! ☺

Tiedän, missä lääkkeitä säilytetään kodissamme ○

Olen esitellyt jonkin oppimani/kertaamani ensiaputaidon ○

MAANANTAI 3.4.

Hyvinvoinnin tiekartta – projekti, seikkailumieltä metsässä

1. Haastateltavani: _____

2. Aihe: _____

3. Haastattelun videointi ja koonti: Miten onnistuimme?

4. Muista haastatteluista parhaiten mieleeni jäi...? Miksi?

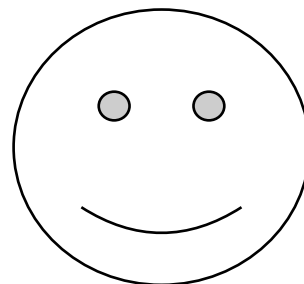
ARVIOI SANALLISESTI TOIMINTAASI

YHTEISTYÖ _____

OSALLISTUMINEN _____

OPPIMINEN _____

HAUSKINTA TÄNÄÄN OLI

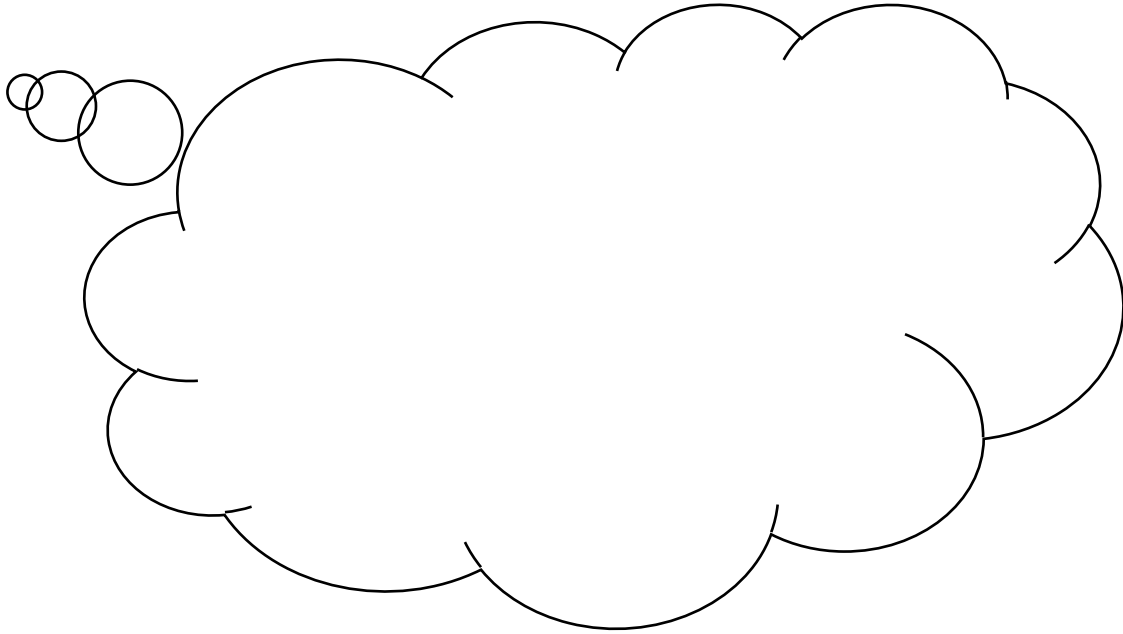
Huoltajan allekirjoitus: _____

TIISTAI 4.4.

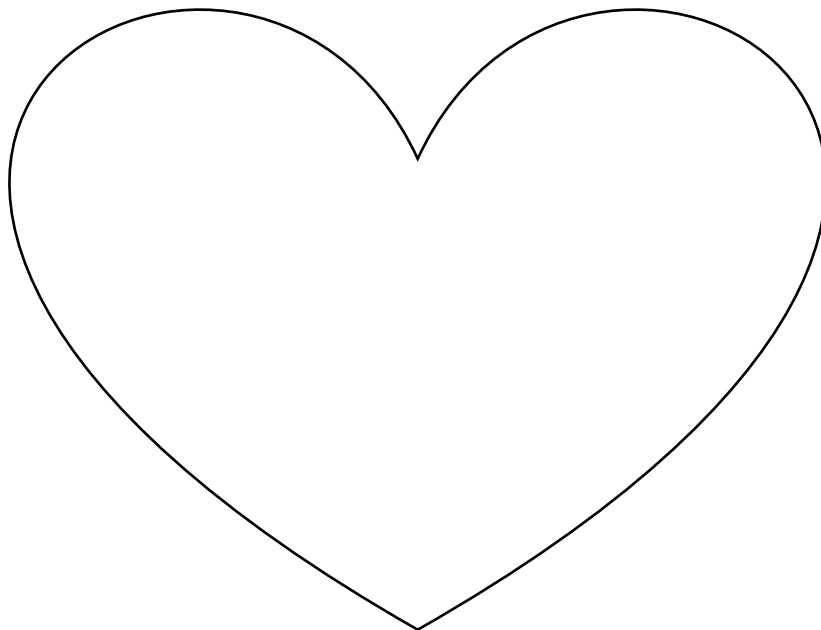
Aamujumppailut, tiekartan tarkastelu, mahdollinen turvallisuuspaneeli

KOKONAISUUDEN ARVIOINTI:

Mitä opin?

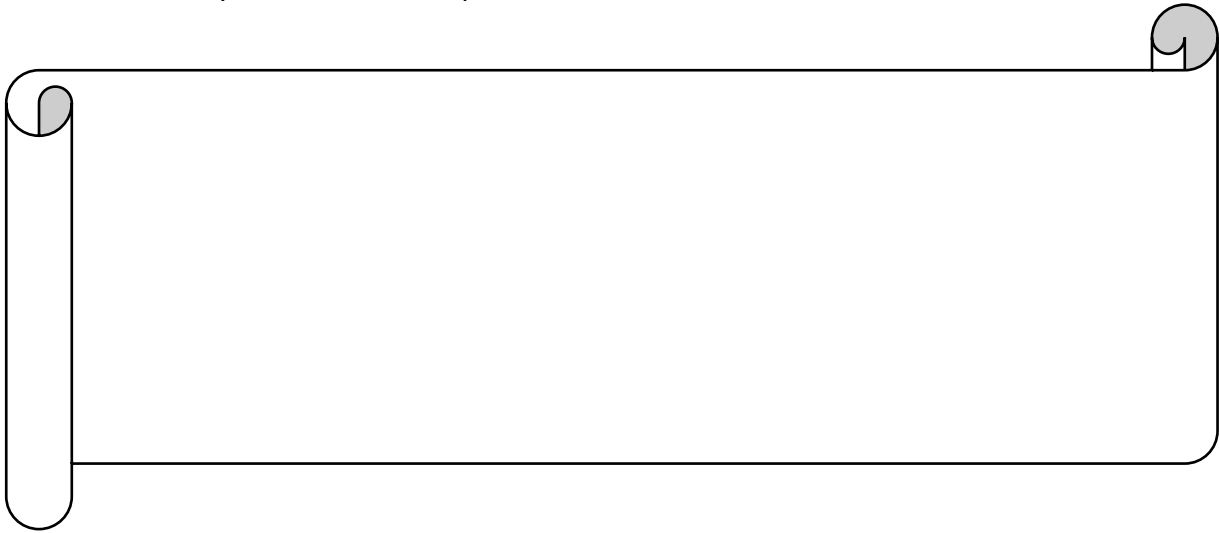

Mistä pidin?

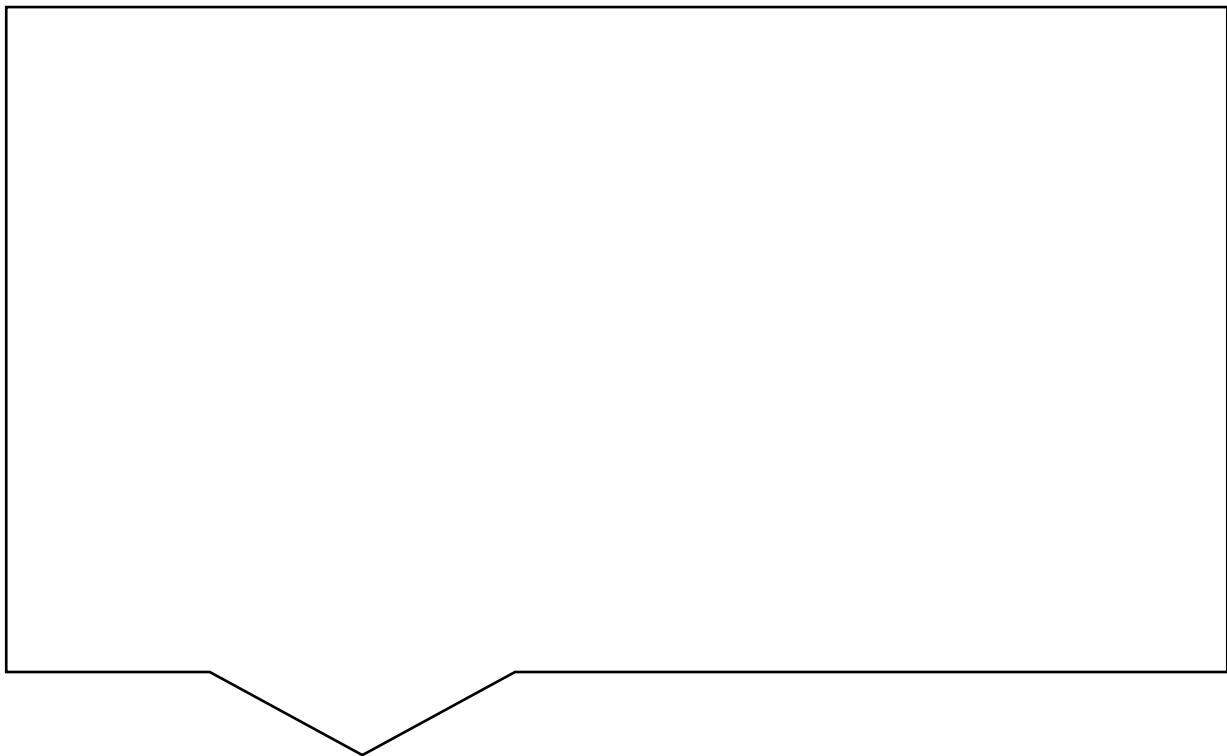

KOTITEHTÄVÄ

ASETA itsellesi hyvinvointia lisäävä pitkän aikavälin TAVOITE:

HUOLTAJIEN KOMMENTIT KOKONAISUUDESTA:

*Uutta tietoa rakennetaan ryhmässä. Miten minusta tuli taiteilija?
Taiteilija Jasu Hintsala vieraili koululla esittelemässä omia teoksiaan ja vastasi
oppilaiden moniin kysymyksiin taiteilijan ammatista.*

*Arviointi on aina haasteellista. Millaista on suomalainen taide?
Tekemällä oppii parhaiten. Vertais- ja ryhmäarvioinnin taitoja harjoiteltiin
mm. taidetyöpajassa Korundissa.*

*Oppimisen arvo on ymmärtämisessä. Erilainen koulupäivä.
Teatterissa pääsimme tutustumaan teatterin salaisuuksiin ja paikkoihin,
jonne yleisöllä ei yleensä ole pääsyä.*

*Oppimiskäsitys asettaa oppilaan kokemuksen keskiöön. Oppimisen ilo löytyi myös
teatterin maailmasta. Puvustamossa kokeiltiin ja luotiin erilaisia hahmoja.*

7.2 MOK 2017 TURUN NORMAALIKOULUSSA: LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN

Turun normaalikoulun luokilla 7–9 Toteutettiin keväällä 2017 kaksipäiväinen monialaisen oppimisen kokonaisuus. Oppilaalle jakson päätavoitteena oli kehittyä laaja-alaisen osaamisen alueilla. Työpajojen yleisteenä oli ”Suomi 100 vuotta”. Oppilaat valmisteltiin kokonaisuuteen vaihteittain.

Vaihe 1: Oppilaille esiteltiin ja avattiin laaja-alaisen osaamisen alueet. Oppilaat kirjasivat itselleen oman laaja-alaisen osaamisen tavoitteen.

Vaihe 2: Oppilaat ja opettajat saivat suunnitella työpajoja.

Vaihe 3: Oppilaat valitsivat itselleen työpajan, jonka toimintaan osallistuivat. He asettivat itselleen oppimistavoitteet ja miettivät, millä tavalla jokaisen valitsemaa laaja-alaisen osaamisen tavoitetta voisi tässä ryhmässä edistää.

Vaihe 4: Työpajat toteutettiin luokkarajat ylittävänä toiminnallisina ryhminä. Esimerkkejä ryhmistä: Kansallispuistot tutuksi (maantieto/ äidinkieli/ liikunta); Suomen kansallisruoat ja pula-ajan reseptit (kotitalous / historia / äidinkieli).

Vaihe 5: Laaja-alaisen osaamisen kehittymisen oppilas arvioi itsearviointina. Oppilas arvioi itse myös oppiaineen tavoitteiden saavuttamisen sekä ryhmäkohtaiset työskentelytaidot. Mallina on käytetty kemian ja kuvataiteen työpajan (Art in Finland) arviointilomaketta, joka toimi pohjana muidenkin ryhmien arviointilomakkeille. Opettaja arvioi oppilaan työskentelyä ja oppiaineen (esimerkissä kemia) tavoitteen saavuttamista. Mallin antoi käyttöön Marianna Vanhatalo.

Materiaalissa on perusmalli oppilaalle annettavasta lomakkeesta laaja-alaisen osaamisen tavoitteen asettamista ja arviointia varten. Lisäksi materiaalissa on esimerkki tavasta, jolla työpajassa ”Art in Finland and how it has changed in 100 years” käytettiin lomaketta. Lomakkeet ovat siis muokattavissa kulloistakin tarvetta varten. Lisäksi mukana on opettajille annettu peruslomakepohja, johon on lisätty ohjeita lomakkeen käytöstä.

MÅNGVETENSKAPLIGT LÄROMRÅDE MED MÅNGSIDIGA KOMPETENSER SOM MÅL

Under våren 2017 genomfördes ett tvådagars mångvetenskapligt lärområde i åk 7–9 vid Turun normaalikoulu. Det huvudsakliga målet för eleverna var att utvecklas inom de mångsidiga kompetenserna. Workshopparnas övergripande tema var ”Finland 100 år” och eleverna arbetade stegvis fram helheten.

Skede 1: Presentation och synliggörande av de mångsidiga kompetenserna för eleverna. Eleverna ställde upp sina mål inom mångsidiga kompetenser.

Skede 2: Elever och lärare planerade workshopparna.

Skede 3: Eleverna valde workshop. De ställde upp sina lärandemål och reflekterade över hur man inom gruppen kunde främja målen inom de mångsidiga kompetenserna.

Skede 4: Workshopparna förverkligades i form av funktionella klassöverskridande grupper. Exempel på workshoppar: Bli bekant med nationalparkerna (geografi/modersmål och litteratur/gymnastik); Nationalrätter och recept från nödåren i Finland (huslig ekonomi/historia/modersmål och litteratur).

Skede 5: Eleverna gjorde en självvärdering utgående ifrån målen för de mångsidiga kompetenserna. Eleverna utvärderade också sitt kunskapsområde inom olika läroämnen i relation till sina lärandemål samt arbetet inom de olika grupperna. Som underlag användes bedömningsformuläret från workshopparna inom kemi och bildkonst (Art in Finland). Detta formulär användes också som grund för bedömningen inom de andra grupperna. Läraren bedömde elevens arbete och ämneskunskaper inom läroämnen enligt uppställda mål (t ex kemi). Modellen har delgivits av Marianna Vanhatalo.

I detta material finns en grundmodell för formuläret som eleverna fick för att ställa upp mål och för utvärderingen. Ytterligare finns det exempel på hur man inom workshopen ”Art in Finland and how it has changed in 100 years” använde sig av formuläret. Formulären är redigeringsbara enligt behov. En modell på formuläret med anvisningar om hur läraren kan tillämpa det finns också bland materialet.

LV 16-17 Työpaja:

Nimi:

LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN

Työskentelyn alussa:

1) Omat laaja-alaisen osaamisen tavoitteeni
(1-2 kpl tehty aikaisemmin, katso muistiinpanoistasi):

-
-

2) Mitä tavoitteiden sisältöjä haluan erityisesti harjoitella tämän pajan avulla?

-
-

3) Mistä tiedän, että olen onnistunut, eli saavuttanut tavoitteeni?

4) Oppiaineiden tavoitteet:

5) Omat tavoitteeni oppiaineisiin:

Arviointi: Arvioi työskentelyn lopuksi omaa suoriutumistasi.

1) Työskentely ryhmässä

Saavutettu taso	Kuvaus osaamisesta	Oppilaan arviointi	Opettajan arviointi
4	En osallistunut työskentelyyn lainkaan.		
5-6	Työskentelen vain ajoittain ryhmässäni, ja tarvitsen opettajalta usein muistutusta asiasta. Työskentelen myös välillä tehottomasti (juttelen muiden kanssa, häiritsen jne.)		
7-8	Työskentelen ryhmän jäsenenä, mutta tarvitsen joskus muistutusta asiasta. Teen sovitut asiat. Kuuntelen muita, mutta en aina ilmaise omia käsityksiäni rakentavasti tai aktiivisesti.		
9-10	Työskentelen aktiivisena ryhmän jäsenenä ja huolehdin omalta osaltani siitä, että työt tulevat tehtyä. Kuuntelen muita ja huomioin muiden mielipiteitä. Etsin aktiivisesti ratkaisuja ongelmiin ja kehitän ryhmän työtä eteenpäin. Huolehdin kokonaisuudesta ja autan muita tarvittaessa.		

2) Työskentelytaidot

Saavutettu taso	Kuvaus osaamisesta	Oppilaan arviointi	Opettajan arviointi
4	En osallistunut työskentelyyn lainkaan.		
5-6	Tarvitsen paljon opastusta työvälineiden käyttöön (esim. iPad, keittiövälineet, työkalut, laboratoriovälineet). Opettajan joutuu muistuttamaan minua usein siitä, että en tee annetuilla välineillä muuta kuin pyydettyjä asioita. Työskentelyni on sotkuista, ja työpisteeni jää epäsiistiksi, vaikka opettaja huomauttaa siitä minulle. Ylitän käytettävissä olevan ajan.		
7-8	Tarvitsen välillä opastusta työvälineiden (esim. iPad, keittiövälineet, työkalut, laboratoriovälineet) asianmukaisesta käytöstä. Työskentelen siististi ja työpisteeni jää siistiksi myös työskentelyn jälkeen, jos opettaja muistuttaa asiasta. Saan tehtävät tehtyä annetussa ajassa		
9-10	Osaan käyttää annettuja työvälineitä huolellisesti ja oikein (esim. iPad, keittiövälineet, työkalut, laboratoriovälineet). Työskentelen siististi ja huolehdin, että työpiste jää siistiksi myös työskentelyn jälkeen (opettajan ei tarvitse muistuttaa siitä). Osaan suunnitella ja arvioida työskentelyäni niin, käytän annetun ajan työskentelyyn ja saan työni ajoissa valmiiksi.		

3) Oppiaineiden arviointi

4) Palauta mieleesi omat laaja-alaisen osaamisen tavoitteesi (tämän dokumentin alussa)

a) Missä asioissa onnistuin?

-
-
-

b) Mitä tein, että onnistuin?

c) Mitkä asiat olivat vaikeita?

-
-
-

d) Mitä tekisin toisin, jos voisin tehdä työn uudestaan?

5) Palautetta monialaisten oppimiskokonaisuuksien työpajasta:

Työpaja: Art in Finland and how has it changed during 100 years

LV 16-17

LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN (ESIMERKKI)

Työskentelyn alussa:

1) Omat laaja-alaisen osaamisen tavoitteeni

(1-2 kpl tehty aikaisemmin, katso muistiinpanot/seafile/onedrive):

-
-

2) Mitä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden sisältöjä haluan erityisesti harjoitella tämän pajan avulla?

-
-
-

3) Mistä tiedän, että olen onnistunut eli saavuttanut tavoitteeni?

4) Oppiaineiden tavoitteet: (Kemia)

- Oppilas osaa valmistaa taidepaperia kierrätyspaperista ja tietää menetelmään liittyvää teoriaa **tai**
- Oppilas tutustuu luonnonindikaattoreihin ja niiden käyttöön taiteen tekemisessä (happamuuden mukaan muuttuvat värit) **tai**
- Oppilas osaa kasvattaa kiteitä vesilasiliuoksessa ja tietää menetelmään liittyvää teoriaa **ja**
- Oppilas osaa hakea tietoa tutkittavasta ilmiöstä lpadin avulla ja arvioida erilaisten lähteiden luotettavuutta **ja**
- Oppilas osaa työskennellä siististä ja turvallisesti kemian laboratoriossa. (Työskentelytaidot) **ja**
- Oppilas osaa työskennellä siististi ja päämäärätietoisesti ryhmässä. (Ryhmätyötaidot)

5) Omat tavoitteeni oppiaineisiin:

Arviointi: Arvioi työskentelyn lopuksi omaa suoriutumistasi.**1) Työskentely ryhmässä**

Saavutettu taso	Kuvaus osaamisesta	Oppilaan arviointi	Opettajan arviointi
4	En osallistunut työskentelyyn lainkaan.		
5-6	Työskentelen vain ajoittain ryhmässäni, ja tarvitsen opettajalta usein muistutusta asiasta. Työskentelen myös välillä tehottomasti (juttelen muiden kanssa, häiritsen jne.)		
7-8	Työskentelen ryhmän jäsenenä, mutta tarvitsen joskus muistutusta asiasta. Teen sovitut asiat. Kuuntelen muita, mutta en aina ilmaise omia käsityksiäni rakentavasti tai aktiivisesti.		
9-10	Työskentelen aktiivisena ryhmän jäsenenä ja huolehdin omalta osaltani siitä, että työt tulevat tehtyä. Kuuntelen muita ja huomioin muiden mielipiteitä. Etsin aktiivisesti ratkaisuja ongelmiin ja kehitän ryhmän työtä eteenpäin. Huolehdin kokonaisuudesta ja autan muita tarvittaessa.		

2) Työskentelytaidot

Saavutettu taso	Kuvaus osaamisesta	Oppilaan arviointi	Opettajan arviointi
4	En osallistunut työskentelyyn lainkaan.		
5-6	Tarvitsen paljon opastusta työvälineiden käyttöön (esim. iPad, keittiövälineet, työkalut, laboratorion välineet). Opettajan joutuu muistuttamaan minua usein siitä, että en tee annetuilla välineillä muuta kuin pyydettyjä asioita. Työskentelyni on sotkuista, ja työpisteeni jää epäsiistiksi, vaikka opettaja huomauttaa siitä minulle. Ylitän käytettävissä olevan ajan.		
7-8	Tarvitsen välillä opastusta työvälineiden (esim. iPad, keittiövälineet, työkalut, laboratoriovälineet) asianmukaisesta käytöstä. Työskentelen siististi ja työpisteeni jää siistiksi myös työskentelyn jälkeen, jos opettaja muistuttaa asiasta. Saan tehtävät tehtyä annetussa ajassa		
9-10	Osaan käyttää annettuja työvälineitä huolellisesti ja oikein (esim. iPad, keittiövälineet, työkalut, laboratoriovälineet). Työskentelen siististi ja huolehdin, että työpiste jää siistiksi myös työskentelyn jälkeen (opettajan ei tarvitse muistuttaa siitä). Osaan suunnitella ja arvioida työskentelyäni niin, käytän annetun ajan työskentelyyn ja saan työni ajoissa valmiiksi.		

3) Oppiaineen arviointi (lähtökohtana oppiaineen tavoitteet)

Saavutettu taso	Kuvaus osaamisesta	Oppilaan arviointi	Opettajan arviointi
4	En ole osallistunut lainkaan.		
5-6	Osaan valmistaa taidepaperia kirjallisten ohjeen ja suullisen ohjeistuksen avulla./ Osaan maalata ja tuottaa eri värejä kokeilemalla. /Osaan kasvattaa kiteitä vesilasiliuoksessa.		

7-8	Osaan valmistaa taidepaperia kierrätyspaperista kirjallisen ohjeen avulla. Tiedän miten paperia valmistetaan teollisesti. / Tunnen muutamia luonnon indikaattoreita ja osaan tuottaa joitakin eri värejä. / Osaan kasvattaa kiteitä vesilasiliuoksessa ja tiedän eri suolojen kasvavan eri tavoin. Osaan hakea tietoa luonnontieteellisestä ilmiöstä tai prosessista. Osaan tehdä lähdeluettelon ja lähdeviitteet pienin puuttein.		
9-10	Osaan valmistaa taidepaperia kierrätyspaperista. Tiedän, miten paperia valmistetaan teollisesti ja tiedostan sen merkityksen suomalaisessa teollisuudessa. / Tunnen muutamia luonnon indikaattoreita ja osaan systemaattisesti tuottaa eri värejä ja sävyjä käyttäen sopivia happoja ja emäksiä. / Osaan kasvattaa kiteitä erilaisista suoloista vesilasiliuoksessa ja tiedän mihin kiteiden kasvu perustuu. Osaan hakea tietoa luonnontieteellisestä ilmiöstä tai prosessista monipuolisesti ja osaan arvioida erilaisten lähteiden luotettavuutta. Osaan tehdä täydellisen lähdeluettelon ja lähdeviitteet.		

4) Palauta mieleesi omat laaja-alaisen osaamisen tavoitteesi (tämän dokumentin alussa)

a) Missä asioissa onnistuin?

-
-
-

b) Mitä tein, että onnistuin?

c) Mitkä asiat olivat vaikeita?

-
-
-

d) Mitä tekisin toisin, jos voisin tehdä työn uudestaan?

5) Palautetta monialaisten oppimiskokonaisuuksien työpajasta:

7.3 MOK 2016 TURUN NORMAALIKOULUSSA TAVOITTEENA PROJEKTIOSAAMINEN

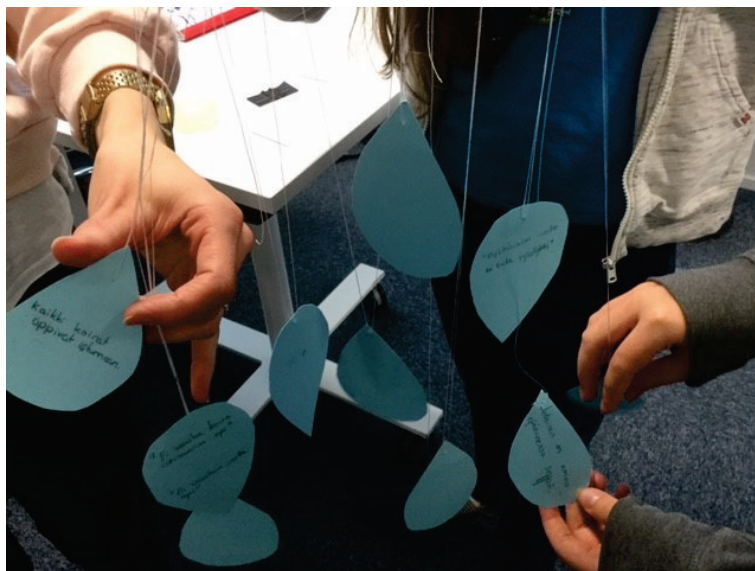
Turun normaalikoulussa toteutettiin keväällä 2016 monialaisen oppimisen nelipäiväinen jakso. Työskentely toteutettiin projektimallilla. Ryhmät muodostettiin luokkarajat ylittävänä ryhminä luokista 5–9, ja ryhmät jakaantuivat vielä pienryhmiin toteuttamaan oppilaskunnan valitsemaa kattoteemaa ("Eurooppa"). Työskentelyn alussa oli erillinen suunnittelutuokio, jossa pienryhmät ideoivat itselleen tätä yleisteeä toteuttavan projektiaiheen ja -tavoitteen.

Jokaisena projektipäivänä pienryhmä asetti itselleen päivätavoitteet ja arvioi niitä päivän päätteeksi. Projektin lopuksi arvioitiin myös lopputulos ryhmäarviointina. Arvioinnin pääpaino on projektiosaamisessa ja ryhmän toiminnassa. Tätä tavoitetta tukevat myös ryhmäroolit (Kirjuri / Aikatauluvastaava / Vastuuoppilas), jotka vaihtuivat päivittäin. Tuotos arvioitiin myös osana oppiaineen arviointia. Tuotokset julkistettiin sähköisellä alustalla.

7.3 MÅNGVETENSKAPLIGT LÄROMRÅDE MED PROJEKTKOMPETENS SOM MÅL

Våren 2016 förverkligades ett fyradagars mångvetenskapligt lärområde i Turun normaalikoulu. Arbetssättet var projektinriktat. Grupperna skapades över klassgränserna i åk 5–9, och fördelades ytterligare i mindre grupper för att förverkliga elevkårens utvalda huvudtema ("Europa"). Smågrupperna jobbade fram egna projektrubriker och -mål med anknytning till det övergripande temat under ett planeringspass.

Under varje projektdag ställde smågrupperna upp mål för dagen och utvärderade dem i slutet av dagen. Slutresultatet utvärderades i slutet av projektet som en gruppbedömning. Tyngdpunkten lades vid projektkompetens och vid gruppens aktivitet/verksamhet. Gruppmedlemmarna tilldelades olika roller (sekreterare/ tidshållare/ansvarselev) vilket gynnade även detta mål. Rollerna byttes varje dag. Slutprodukten bedömdes även som en del inom läroämnena. Slutprodukterna publicerades i en digital plattform.

MONIALAISTEN OPPIMISKOKONAISUUKSIEN VIIKKO

PROJEKTIPOLKU TORSTAI 24.3.2016

**PROJEKTIA OHJAAVIA KYSYMYKSIÄ,
JOISTA RYHMÄSSÄ TÄNÄÄN
KESKUSTELLAAN:***Tapaaminen oman ryhmän
kanssa omassa tilassa.***Mieleenpalautus:**

1) Mitkä ovat tämän päivän
tavoitteemme? Mitä pitää vielä tehdä,
jotta tuotoksemme valmistuu?
(kuka tekee, mitä tekee, miten tekee
ja missä tekee)

*Projektipalaveri, jossa
keskustellaan ja tehdään
päätöksiä kysymysten
pohjalta.***Keskusteltavaksi:**

2) Miten jaamme tänään ryhmässä
kolme eri roolia? (ryhmän vastuuoppilas,
ryhmän kirjuri ja ryhmän aikataulu-
vastaava, roolikuvaukset löytyvät
roolikorteista)

*Projektityöskentelyä
aamupäivällä tavoitteiden
ja päätösten mukaisesti.***Arviointipalaveri:**

3) Toteutuivatko projektillemme
asetetut tavoitteet? Mitkä tavoitteet
toteutuivat? Mitkä tavoitteet eivät
toteutuneet? Miksi?

4) Miten valitsemamme oppiaineet
näkyvät projektissamme?

5) Miten yhdessä arvioimme lopullisen
tuotoksen ja työskentelyämme?
(käyttäkää arviointimatriisia ja avoimia
kysymyksiä).

*Projektipalaveri, jossa
arvioidaan tuotos ja
työskentely asetettujen
tavoitteiden ja
arviointikriteerien
perusteella. Tuotos ja
kirjurien tekemät
projektipäiväkirjat
viedään ohjeiden mukaan
Dreamdo – alustalle.**Jokainen kirjoittaa oman
projektin kulkunsa lyhyesti
sähköiseen muotoon.*

ROOLIKORTTI

KIRJURI

Sinun tehtäväsi on dokumentoida päivän työskentelyä ryhmässä. Kirjoita ja kuvaa mitä ryhmä teki päivän aikana. Kirjaa ylös myös käyttämänne tietolähteet ja työtavat.

Lähetä dokumentointisi päivän loppuksi pdf-tiedostona ryhmäsi vastuupettajalle.

ROOLIKORTTI

AIKATAULUVASTAAVA

Sinun tehtäväsi on kirjoittaa luokassa olevalle taululle ryhmän tämän päivän aikataulu.

Milloin ryhmällä on ruokailu?

Milloin ryhmä pitää taukoja?

Jos menette esim. retkelle, milloin lähdette, missä kokoonnutte jne.

ROOLIKORTTI

VASTUUOPPILAS

Sinun tehtäväsi on kertoa projektia ohjaaville opettajille mikä on aiheenne, mitä juuri nyt teette ja kuka on poissa.

Sinun tehtäväsi on myös tiedottaa opettajia jos ryhmänne projekti ei syystä tai toisesta etene.

MONIALAISTEN OPPIMISKOKONAISUUKSIEN VIIKON PROJEKTITARVIOINTI 5.-9. LUOKAT

RYHMÄN OPPIMIS- TAVOITTEET	ARVIOINTI MA	ARVIOINTI TI	ARVIOINTI KE	ARVIOINTI TO
1)				
2)				
3)				
RYHMÄN TYÖSKENTELYN TAVOITTEET				
1)				
2)				
3)				
RYHMÄN TUOTOKSEN TAVOITTEET				
1)				
2)				
3)				
HUOMIOITAVAA				

Ryhmätyöskentelyn arviointiin liittyen, onko vastaus kyllä vai ei?

- Saavutimme päivän tavoitteemme, teimme hyvää työtä.
- Autoimme ja rohkaisimme toisiamme, teimme hyvää yhteistyötä.
- Kommunikoimme keskenämme asiallisesti ja rauhallisesti.
- Kuuntelimme toisiamme ja annoimme arvoa toistemme ideoille.

Missä onnistuitte tänään?

Mitä huomenna voitte tehdä vielä paremmin?

Arviointiin liittyen projektin aikana (esim. tavoitteiden tarkennuksia ym.)

Lopullinen projektiarviointimme

TAVOITTEELLIS-
TAMINEN

Att synliggöra mål

8 Esimerkkejä tavoitteellistamisesta
Exempel på synliggörande av mål

8.1 OHJAAVA PALAUTE: SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS

Joensuun normaalikoulu

Lomake on tarkoitettu opettajan työkaluksi. Sitä voidaan käyttää ensimmäisen luokan oppilaan ohjaavan palautteen keskusteluissa, joissa vanhemmat ovat läsnä. Joensuun normaalikoulussa ekaluokan opettaja tapaa oppilaan kanssa hänen huoltajansa sekä syyslukukauden aluksi, että kevätlukukauden alkupuolella. Prosessinomaisen arvioinnin periaatteen mukaisesti opettaja keskustelee oppilaan kanssa hänen edistymisestään paitsi luku- ja kirjoitustaidossa myös työskentelytaidoissa pitkin kouluvuotta. Lomaketta voidaan siis käyttää myös näissä oppilaan ja opettajan välisissä keskustelutilanteissa.

Lomaketta on tarkoitus käyttää siten, että sen avulla voidaan arvioida luku- ja kirjoitustaitoa neljästi vuodessa. Ensimmäinen arviointikerta on lähtötason arviointi. Seuraavan kerran samaa välinettä voidaan käyttää esim. syyslukukauden loppupuolella, sitten kevätlukukauden puolivälin tienoilla ja lopuksi vielä lukukauden päätteeksi. Näissä vaiheissa voidaan asettaa yhdessä lapsen ja vanhempien kanssa välitavoitteita.

Olemme ajatelleet lomaketta laatiessamme sen täyttämisen kuormittavuutta. Käytössä lomake on osoittautunut nopeasti ja helposti täytettäväksi. Eri arviointikerroilla rastimerkinnot voidaan esim. tehdä eri väreillä.

Lomakkeessa kuvataan lapselle hänen edistymistään konkreettisella porrasmallilla. Yläosassa on lukemisen portaat ja alaosassa kirjoittamisen portaat. Oppilas voidaan esim. piirtää jollekin portaalle. Kun lomaketta käytetään uudelleen, lapsi näkee edistymisensä ylemmälle portaalle siirtymisenä.

8.1 HANDELDANDE RESPONS: SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS

Joensuun normaalikoulu

Formuläret är avsett att användas som ett lärarverktyg. Formuläret kan användas under samtal med ettorna och deras vårdnadshavare med fokus på handledande respons i början av höstterminen och vårterminen. I enlighet med processinriktade bedömningsprinciper samtalar läraren med eleven fortlöpande under läsåret om framsteg i läs- och skriftfärdigheter men också om framsteg i arbetet. Formuläret kan således även utnyttjas under dessa samtalssituationer mellan läraren och eleven. Formuläret är avsett att användas så att man med hjälp av den kan utvärdera läs- och skriftfärdigheter fyra gånger per år. Den första gången är en bedömning av utgångsnivån. Följande gång kan samma redskap användas till exempel i slutet av höstterminen, sedan i mitten av vårterminen och ännu i slutet av läsåret. Vid dessa etapper kan man tillsammans med elev och föräldrar ställa upp etappmål.

Under utarbetandet av formuläret har man tänkt på den eventuella belastningen som ifyllandet kan medföra. Erfarenheter har visat att formuläret går snabbt och enkelt att fylla i. Under olika bedömningstillfällen kan man använda sig av t ex olika färger.

Elevens framsteg tydliggörs i form av konkreta trappsteg i själva formuläret. I den övre delen av formuläret finns trappsteg för läsandet och i den nedre delen finns trappsteg för skrivandet. Man kan t ex rita eleven på ett trappsteg. Då formuläret används följande gång ser barnet sina framsteg genom att gå upp ett trappsteg.

OHJAAVA PALAUTE SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS

E = edistynyt: osaa taidon
K = kehittyvä: osaaminen vaihtelee
O = orastava: tarvitsee tukea

Tuki

☐ tukiopetus

☐ STK

☐ erityisopetus

Nimi: _____ Luokka: _____ Ajankohta: _____

Osallistuminen tuntityöskentelyyn

☐ edistynyt
☐ kehittyvä
☐ orastava

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

☐ edistynyt
☐ kehittyvä
☐ orastava

Lukeminen

äännetaso

☐ kaikki
☐ osa

tavutaso

☐ >4
☐ 3
☐ 2

sanataso

☐ pitkiä
☐ lyhyitä

virketaso

☐ pitkiä
☐ lyhyitä

tekstitaso

☐ edistynyt
☐ kehittyvä
☐ orastava

ymmärtävä mekaaninen

☐ ymmärtävä
☐ mekaaninen
☐ ymmärtävä
☐ mekaaninen

Tavoitteita ja huomioita:

Kirjoittaminen

kirjaintaso

☐ edistynyt
☐ kehittyvä
☐ orastava

tavutaso

☐ edistynyt
☐ kehittyvä
☐ orastava

sanataso

☐ edistynyt
☐ kehittyvä
☐ orastava

virketaso

☐ edistynyt
☐ kehittyvä
☐ orastava

tekstitaso

☐ edistynyt
☐ kehittyvä
☐ orastava

Kotitehtävistä huolehtiminen

O

☐ syyslukukausi
☐ kevätlukukausi

K

☐
☐

E

☐
☐

eNORSSI

8.2 OPPIMISTA TUKEVA ARVIOINTI

Oulun normaalikoulu

Aineenopettajakoulutuksen osana suoritimme matematiikan kurssin opettamista ja arviointia yhteisopettajuudella. Kurssin näkökulmaksi valitsimme yhdessä ohjaajamme kanssa oppimista tukevan arvioinnin uuden opetussuunnitelman mukaisin keinoin. Tarkoituksenamme oli kerätä monipuolista aineistoa arviointia varten sekä testata erilaisten arviointi- ja palautemenetelmien käyttömahdollisuuksia opetuksessa. Näiden toimien tarkoituksena oli myös tukea oppilaiden itseohjautuvuutta sekä tukea oppilaiden ymmärrystä ja osaamista.

Oppilaiden tiedollisten ja taidollisten tavoitteiden asettamista kannustettiin aluksi opettajajohtoisesti, jonka jälkeen oppilaita ohjattiin asettamaan tavoitteita itsenäisesti. Tavoitteiden ymmärrystä johdateltiin ohjaavien tehtävien avulla, eli jokaiseen tavoitteeseen määriteltiin juuri kyseiseen tavoitteeseen sopivia tehtäviä. Oppilaiden tuli arvioida tavoitteiden onnistumista jokaisen uuden aiheen jälkeen. Tavoitteiden tarkastelussa toimivimmaksi tavaksi havaitsimme perinteisen paperisen monisteen, joka jäi oppilaille talteen. Tällöin oppilaat pystyivät palaamaan tavoitteisiin helposti esimerkiksi kertaustunnilla.

Tarkoituksenamme oli hyödyntää sähköisiä menetelmiä kurssin sisällöissä mahdollisimman paljon. Oppilaita pyrittiin ohjeistamaan Peda.netin käyttöön, mutta osalle oppilaista oli hankala sisäistää Peda.nettiä. Suurimmaksi ongelmaksi tuli se, että Peda.net on käytettävissä verkkoversiona, jolloin käytettävyys on hankalaa puhelimella. Nykynuorille tietokoneen käyttö on vieraampaa. Sovelluspohjainen järjestelmä, joka ilmoittaa uusista sisällöistä, voisi toimia paremmin. Verkko- ja mobiiliympäristön hyödyntäminen on arvioinnin kannalta merkittävää, sillä kaikki oppilaan sinne tuottamat materiaalit ovat helposti saatavilla opettajille. Hyödynsimme Peda.nettiä oppilaiden näkemysten ja osaamisen syventämisen väylänä. Oppilaat kirjoittivat erinäisillä tunteilla annettuja tehtäviä Peda.nettiin. Oppilaita pyydettiin esimerkiksi taidekorttien avulla tulkitsemaan omia tunteitaan matematiikan opiskelua kohtaan sekä pohtimaan tehtävän eri suoritusmalleja. Annettujen tehtävien määrä huomioitiin laskennallisten kotitehtävien määrässä.

Pyrimme kurssin sisältöjen avulla auttamaan oppilasta hahmottamaan omia tunteita, tavoitteita ja vahvuuksia matematiikan opiskelun kannalta. Taidekorttien lisäksi hyödynsimme Joensuun normaalikoulussa kehitettyä arviointimaata. Arviointimaan avulla oppilaan tunteet ja asenteet matematiikkaan kohtaan ilmenevät helposti, koska arviointimaa antaa symbolisen merkityksen eri toimille. Kaikki oppilaat eivät ole niin hyviä ilmaisemaan itseään verbaalisesti. Lisäksi oppilaat saivat arvioida omia vahvuuksiaan kehittelemällämme tähtikuviolla. Tähtikuviossa oppilaat määrittelivät osaamistaan neliportaisella asteikolla matematiikan opiskelun kannalta tärkeissä alueissa esimerkiksi itsenäisessä työskentelyssä ja ryhmätyöskentelyssä. Tähtikuvion alueet aseteltiin vastakohtittain, jotta oppilas pystyisi havaitsemaan omat vahvuutensa ja kehitettävät alueet.

Kaikki oppilaiden tekemät arviointitehtävät käsiteltiin yhdessä oppilaiden kanssa palautekeskustelussa. Tavoitteena oli tukea oppimista ja ohjata kehittämään oppimisen keinoja sekä motivoida oppilaita. Toteutimme kurssin yhteisopettajuudella, jonka vuoksi meillä oli mahdollista hyödyntää monipuolisia menetelmiä sekä käydä palautekeskustelut kahteen kertaan. Palautekeskustelu vie todella paljon aikaa,

joten yksin opettaessa mahdollisuudet tähän ovat rajalliset. Mietimme mahdollisuutta palautteen antoon sähköisesti, jotta aikaa säästyisi oppitunneilta.

Oppilaat tekivät tunneilla ensimmäisiä perustehtäviä opettajalle palautettavalle monisteelle, jonka lopussa oli aiheeseen liittyvää sekä osaamisen että tunteiden arviointia. Palautettava moniste havaittiin hyvin informatiiviseksi, sillä se kertoo oppilaan osaamista kyseisellä osa-alueella. Tällöin oli helppo tarjota oppilaalle apua ja palautetta esimerkiksi toistuvista virheistä sekä mahdollisista virhekesityksistä. Kurssin aikana suoritettiin kaksi koetta, joita ennen oppilaat saivat tehdä yhden tai kaksi harjoituskoea. Harjoituskokeen tarkoituksena oli selvittää oppilaan osaamisen tasoa ja se antoi oppilaalle välitöntä palautetta. Harjoituskokeeseen oli rakennettu polku, joka ohjasi oppilasta harjoittelemaan heikkoja osa-alueita vahvistavia tehtäviä. Palautettavat monisteet sekä harjoituskokeet yhdessä Peda.netissä olleiden tehtävien kanssa auttoivat hahmottamaan oppilaan osaamisen tasoa ja siten opettajana tukemaan oppilaiden oppimista.

Näkemyksiemme mukaan oppilaiden tukeminen on tärkeää ja oppilaat hyötyivät käyttämistämme menetelmistä. Kannustavan palautteen antaminen ja oppilaiden ohjaaminen itseohjautuvuuteen on merkitsevää. Uuden opetussuunnitelman edellyttämät formatiivisen arvioinnin keinot ovat helposti integroitavissa osaksi kurssia ainakin jossain määrin. Menetelmien tulee olla sellaisia, että opettaja pystyy helposti ja nopeasti hyödyntämään niiden antamaa informaatiota. Käyttämistämme menetelmistä kaikki antoivat tarpeellista tietoa arviointia varten, mutta todellisuudessa yhdellä kurssilla ei saa käyttää niin montaa eri menetelmää kuin käytimme omassa kurssissamme.

Opettajaopiskelijat Heli Liusti ja Mirjam Määttä

8.2 BEDÖMNING SOM STÖDER FÖR LÄRANDET

Oulun normaalikoulu

Som en del av ämneslärarutbildningen genomfördes undervisning och bedömning av en matematikkurs i form av kompanjonlärarskap. Tillsammans med vår handledare valde vi bedömning som stöder lärandet som ett fokusområde i enlighet med den nya läroplanen. Vår avsikt var att samla in mångsidigt material för bedömningen samt att pröva olika bedömnings- och responsmetoder. Avsikten med verksamheten var också att stöda elevens självstyrning samt att stöda elevens förståelse och kunskaper.

Till en början uppmuntrades eleven mer av läraren att ställa upp mål för sina kunskaper och färdigheter, men längre fram handledades eleverna i att mer självständigt ställa upp mål. För att synliggöra målen utnyttjades handledande uppgifter så att man till varje mål definierade lämpliga uppgifter. Eleverna skulle bedöma sina framsteg i relation till målen efter varje nytt tema. Vi kunde konstatera att en traditionell papperskopia som eleven fick behålla var det mest ändamålsenliga tillvägagångssättet. På så sätt kunde eleverna blicka tillbaka på sina mål under till exempel en repetitionslektion.

Vår avsikt var att utnyttja digitala arbetssätt så mycket som möjligt under kursens gång. Vi strävade efter att handleda eleverna att använda Peda.net, men för en del elever var det svårt att internalisera Peda.net. Det största problemet var att Peda.net är tillgängligt som en nätversion, vilket gjorde att användbarheten var bristfällig med en telefon. Datoranvändning är mer främjande för dagens ungdomar. Ett system som baserar sig på en programvara eller applikation, som meddelar om nytt

innehåll, kunde fungera bättre. Att utnyttja nätbaserade mobila miljöer ur ett bedömningsperspektiv är viktigt, eftersom allt elevmaterial blir lätt tillgängligt för läraren. Vi utnyttjade Peda.net som en kanal för att fördjupa elevernas attityder och kunskande. Eleverna gjorde givna uppgifter i Peda.net under ett antal lektioner. Eleverna ombads till exempel med hjälp av konstkort att tolka sina egna känslor gällande matematikstudier och att reflektera över olika sätt att utföra uppgiften. Antalet givna uppgifter beaktades i den totala mängden matematiska hemuppgifter.

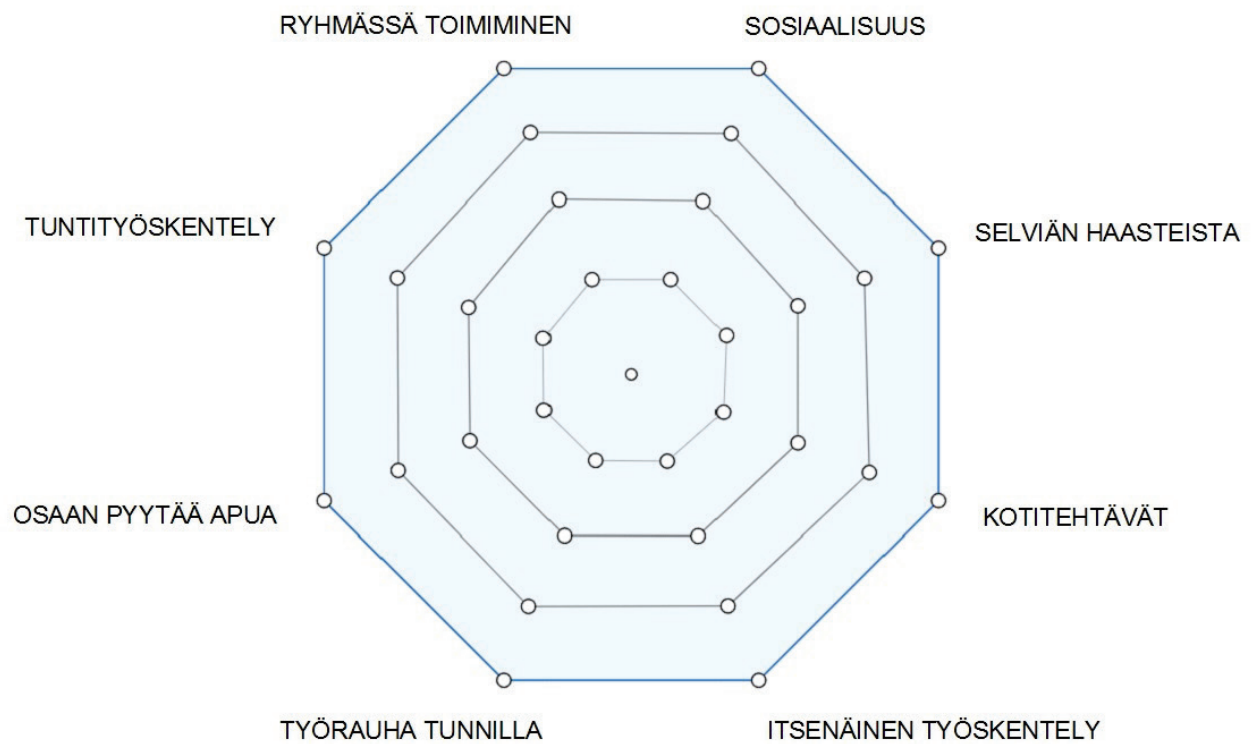
Med hjälp av kursinnehållet strävade vi efter att stöda eleven i att bilda sig en uppfattning om sina känslor, mål och styrkor via matematikstudier. Förutom konstkort tillämpade vi även materialet Arviointimaa som utarbetats vid Joensuun normaalikoulu. Med hjälp av Arviointimaa-materialet synliggörs elevens känslor och attityder om matematik på ett enkelt sätt, då materialet ger en symbolisk betydelse för olika aktiviteter. Alla elever är inte så duktiga på att uttrycka sig verbalt. Eleverna fick ytterligare bedöma sina egna styrkor med hjälp av en stjärnfigur som vi utvecklat. Med hjälp av en fyrgradig skala tog eleverna ställning till sitt lärande inom matematikens betydelsefulla områden som till exempel självständigt arbete och grupparbete. Olika delområden placerades mittemot varandra i stjärnfiguren så att eleven skulle kunna uppfatta sina styrkor och utvecklingsbara områden.

Alla utvärderingsuppgifter som eleven gjort behandlades tillsammans med eleven under ett utvecklingssamtal. Målet var att stöda elevens lärande och att handleda dem i att hitta strategier för lärande samt att motivera eleverna. Vi förverkligade kursen som kompanjonundervisning vilket möjliggjorde utnyttjandet av mångsidiga metoder samt att hålla två responssamtal. Responssamtal är tidskrävande så möjligheter till detta är begränsade då man undervisar ensam. Vi reflekterade också över möjligheten att ge responsen digitalt för att spara tid under lektionerna.

Under lektionerna gjorde eleverna de första basuppgifterna på ett arbetsblad som returnerades till läraren. I slutet av arbetsbladet fanns en utvärdering som kopplades både till både kunskap och känslor inom temat. Vi upplevde detta arbetsblad som väldigt informativt eftersom den beskrev elevens lärande inom ett specifikt delområde. På så sätt var det enkelt att erbjuda eleven hjälp och respons om till exempel fel som upprepades eller eventuella missuppfattningar. Under kursen skrevs två prov, som föregicks av ett eller två övningsprov. Syftet med övningsprovet var att kartlägga nivån på elevens kunskande och ge eleven omedelbar respons. Övningsprovet var uppbyggt av en stig som handledde eleven att öva svagare delområden med hjälp av träningsuppgifter. De inlämnade arbetsbladen och övningsproven samt uppgifterna i Peda.net bidrog till att beskriva elevens kunskapsnivå och därmed blev det lättare att som lärare stöda elevens lärande.

Enligt vår uppfattning är det viktigt att stöda eleverna och att eleverna gynnas av de metoder vi använde. Att ge sporrande respons och att handleda eleverna till självstyrning är betydelsefullt. Angreppssätt för den formativa bedömningen som läroplanen förutsätter är enkla att integrera som en del av kursen, åtminstone i någon mån. Metoderna behöver vara sådana att läraren enkelt och snabbt kan utnyttja den erhållna informationen. Vi erhöll nödvändig bedömningsinformation via våra olika metoder, men i verkligheten borde man inte använda så många olika metoder under en kurs som vi gjorde under vår egen kurs.

Lärarstuderande Heli Liuski och Mirjam Määttä

Tähtikuvio-arviointiväline

Ideointi ja suunnittelu:

Heli Liuski ja Mirjam Määttä

8.3 OPETUSSUUNNITELMASSA ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN KONKRETISOIMINEN YMMÄRRETTÄVÄKSI OPPILAALLE

Oulun normaalikoulu

Pasi Hieta

Oppimisen taitojen oppiminen on korostunut koko kouluopetuksen tavoitteena. Oppimisen taitojen kehittyminen edellyttää sitä, että oppilas pohtii ja arvioi omaa oppimistaan niin itse kuin muidenkin kanssa. Tämä voidaan toteuttaa monella tavalla, esimerkiksi itse ja- ja vertaisarviointina ja opettajan kanssa käytävinä arviointikeskusteluina.

Jotta oppilas voi arvioida oppimistaan, työskentelylle täytyy olla määriteltynä ymmärrettävät tavoitteet. Seuraavassa esimerkissä yhteiskuntaopin opetussuunnitelman yrittäjyysjakson tavoitteet on purettu arkikielelle apukysymysten avulla, esimerkeiksi käytännön pedagogisesta toiminnasta tavoitteiden saavuttamiseksi ja mahdollisista tavoista arvioida tavoitteiden mukaista etenemistä.

8.3 ATT KONKRETISERA OCH FÖRTYDLIGA LÄROPLANENS MÅL FÖR ELEVERNA

Oulun normaalikoulu

Pasi Hieta

Att lära sig att lära har utkristalliserats som ett viktigt mål i skolans undervisning. Att utveckla förmågan att lära sig att lära förutsätter att eleven själv reflekterar över och värderar sitt lärande både enskilt och tillsammans med andra. Detta kan förverkligas på flera sätt t ex i form av självvärdering, kamratrespons och utvärderingssamtal med lärare.

För att eleven ska kunna utvärdera sitt lärande behöver målen för arbetet vara begripliga. I följande exempel har läroplanens mål för företagsamhet i läroämnet samhällslära omskrivits till vardagsspråk med hjälp av stödfrågor. I matrisen ges exempel på praktisk pedagogisk verksamhet för att uppnå målen samt exempel på olika sätt att bedöma framsteg i enlighet med målen.

Esimerkki tavoitteiden konkretisoimisesta: yhteiskuntaoppi, 9 luokka, yrittäjyysjakso

Aiheeseen liittyvät opetussuunnitelman tavoitteet	Oppilaan tavoitteiden konkretisointi (Huomioitava ajattelun taitojen/taksonomian eri tasot)	Esimerkkejä käytännön pedagogisesta toiminnasta tavoitteiden saavuttamiseksi	Esimerkkejä tavoista arvioida tavoitteissa etenemistä (formatiivinen) ja niiden toteutumista (summatiivinen)
T1 ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja yhteiskuntaoppiin tiedonalana.	- Löydän mielenkiintoisia asioita yrittäjyyteen liittyen. APUKYSYMYS?: - <i>Mikä minua kiinnostaa yrittäjyydessä tai yrityksissä?</i>	Tutustutaan sekä lähiympäristön yrityksiin että yritystoimintaan laajemmin. Annetaan oppilaalle mahdollisuuksia löytää itseään kiinnostavia asioita ohjaamalla tiedon ääreen.	- Ei käytetä summatiivisessa arvioinnissa - arvioidaan itsearviointina
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin.	- Opin arvioimaan yritystoimintaan liittyviä eettisiä kysymyksiä, siis yritystoimintaan liittyvää hyvää ja pahaa, oikeaa ja väärää. APUKYSYMYKSIÄ?: - <i>Mitä hyvään ja pahaan liittyviä kysymyksiä yritystoiminnassa voi olla?</i> - <i>Miten perustelen, että jokin on hyvää tai pahaa?</i>	Pohditaan yhdessä etiikkaan liittyviä kysymyksiä. Ensin annetaan ja myöhemmin ohjataan oppilas löytämään eettistä pohdintaa vaativia kysymyksiä.	- Ei käytetä summatiivisessa arvioinnissa - arvioidaan itsearviointina tehtävien yhteydessä
T4 ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa	- Löydän ajankohtaisia talousuutisia. - Löydän esimerkkejä tiedotusvälineiden erilaisista näkökulmista ja tarkoituseristä	Tutkitaan tiedotusvälineitä ensin ohjatusti ja edetään itsenäisempään työskentelyyn. Etsitään osaamista laajentavia esimerkkejä tiedotusvälineistä.	- Arvioidaan työskentelyn yhteydessä oppilaan kanssa yhdessä, kuinka monipuolisia tietolähteitä oppilas osaa käyttää

koskevia tietojaan ja taitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä.	- Osaan täydentää ja päivittää tietojani tiedotusvälineiden avulla - Pystyn keskustelemaan taloutta koskevista aiheista ja perustelemaan mielipiteitäni <i>APUKYSYMYKSIÄ?:</i> - Mistä löydän uutisia? - Mitä eroja samasta asiasta kertosilla uutisilla voi olla? - Mitä tietoja tarvitaan talousasioista keskustelemiseen? - Miten löydän ne?	Annetaan esimerkkejä erilaisista näkökulmista. Järjestetään tilaisuuksia keskustella yrittäjyyteen liittyvistä teemoista. Annetaan mahdollisuus harjoitella perusteltuja mielipiteitä ja toisaalta vaaditaan niitä.	- Arvioidaan keskustellen oppimiskeskusteluja - Summatiivisessa kokeessa tehtävä, joka mittaa oppilaan kykyä löytää tietoa hänelle ennestään tuntemattomasta lähteestä. Tehtävä, joka mittaa oppilaan kykyä muodostaa perusteltu näkemys talouteen liittyvästä asiasta.
T5 rohkaista oppilasta kehittymään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka tuntee yrittäjyyttä ja työelämää sekä niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan.	- Ymmärrän yrittäjyyden peruspiirteitä ja osaan kertoa niistä - Tiedän yrityksen perustamiseen tarvittavasta suunnittelusta - Osaan suunnitella yritystoimintaa yhteistyössä muiden kanssa - Ymmärrän yritysten merkitysten työllistäjinä <i>APUKYSYMYKSIÄ?:</i> - Mitä yrittäjyys on? - Minkälaisia taitoja ja ominaisuuksia yrittäjä tarvitsee? - Mitä asioita täytyy huomioida yrityksen suunnittelussa? - Miten kannattaa toimia yhdessä, kun suunnitellaan yrityksen toimintaa?	Perehdytään yrittäjyyden peruspiirteisiin ja yritystoiminnan suunnitteluun. Harjoitellaan yritystoiminnan suunnittelua yhteistoiminnallisesti. Selvitetään esim. tilastoja tutkimalla yritysten merkitystä työllistäjinä. Arvioidaan tilastotietojen merkitystä.	- Itse- ja vertaisarviointina arvioidaan tilastojen käsittelyn ja yhteissuunnittelun taitoa - Yrityssuunnitelma voi olla summatiivisesti arvioitava tuotos. Suunnitelmaa tehtäessä voidaan käyttää itsearviointia proses-sin etenemisestä. - Summatiivisessa kokeessa tehtäviä, joissa oppilas kuvaa yrittäjyyttä, yritystoiminnan suunnittelua ja yritysten merkitystä työllistäjinä. Tähän sopii hyvin esim. tilastojen tutkimista vaativa tehtävä.

	- Miksi yritykset ovat tärkeitä työn saamisen kannalta?		
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa lähiyhteisöä kehittävänä kansalaisena.	- Ymmärrän, miten yritykset vaikuttavat yhteiskuntaan, ympäristöön ja tulevaisuuteen, ja osaan kertoa esimerkkejä siitä. - Käsitän, että voin yrittäjänä vaikuttaa omaan elinympäristöön ja osaan antaa siitä esimerkkejä. <i>APUKYSYMYKSIÄ?:</i> - Miten yritykset vaikuttavat? - Miten itse yrittäjänä voisin vaikuttaa?	Tutkitaan yritysten vaikutusta tiedotusvälineiden, tilastojen ja muiden materiaalien avulla. Esitellään esimerkkejä yritystoiminnan vaikutuksista ja yrittäjän mahdollisuuksista vaikuttaa	- Itsearviointi esimerkeistä - Summatiivinen koe, jonka tehtävissä mitataan ymmärrystä vaikuttamisesta ja taitoa antaa esimerkkejä siitä
T8 ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.	- Ymmärrän, mitä yritystoimintaan liittyvät peruskäsitteet kuten kannattavuus, riski, voitto jne. tarkoittavat - Tiedän, mitkä asiat vaikuttavat yritystoiminnan vastuullisuuteen - Osaan arvioida yrityksen toiminnan vastuullisuutta - Osaan huomioida vastuullisen toiminnan omistani tuotoksissani	Perehdytään yritystoimintaan liittyvään käsitteistöön. Tutustutaan vastuuttoman yritystoiminnan haittoihin. Harjoitellaan yritystoiminnan vastuullisuuden arviointia esimerkiksi keskustelemalla esimerkkitapauksista. Otetaan huomioon vastuullisuuden näkökulma oppilaiden omista tuotoksista	- Oppilaiden omien tuotosten kuten yrityssuunnitelmien arviointi - Keskustelutilanteiden tavoitteiden toteutumisen arviointi vertaisarviointina - Summatiivinen koe, jonka tehtävät mittaavat tavoitteiden mukaista osaamista, esim. käsitteiden ymmärtämistä

	<i>APUKYSYMYKSIÄ?:</i> - Mitkä ovat tärkeimpiä yritystoimintaa kuvaavia käsitteitä ja mitä ne tarkoittavat? - Mitä tarkoittaa yritystoiminnan vastuullisuus? - Miten sitä voi arvioida?		
T9 ohjata oppilasta laajentamaan yhteiskunnallisia näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietojään yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa.	- Muodostan itselleni perustellun käsityksen yrittäjyydestä, yritystoiminnasta ja yritysten merkityksestä yhteiskunnassa <i>APUKYSYMYKSIÄ?:</i> - Onko yritystoiminta tärkeää yhteiskunnalle ja ihmisille? Miksi?	Harjoitellaan oman näkemyksen muodostamista, tietojen hyödyntämistä ja oman perustellun näkemyksen esittämistä.	- Itsearviointi ennen- jälkeen, jossa tarkastellaan omien käsitysten muuttumista - Summatiivisessa kokeessa tehtävä, jossa arvioidaan taitoa perustella oma näkemys

8.4 TEKSTIEN YMMÄRTÄMISEN JA KIRJOITTAMISEN ARVIOINTI ANDERSONIN JA KRATHWOHLIN MUOKKAAMA BLOOMIN AJATTELUN TAKSONOMIAA SOVELTAEN

Turun normaalikoulu

Turun normaalikoulun yhdeksäsluokkalaisten äidinkielen ja kirjallisuuden tehtävän tavoitteena on harjoitella aineistopohjaista kirjoittamista ja kirjallisuuden analysointitaitoja. Pohjatekstinä on Laura Lähteenmäen dystopia ”North End”. Oppilas valitsee itselleen haluamansa aiheen ja arvosanatason, jota hän tavoittelee. Tehtävänannot noudattavat ajattelun taksonomiaa, jonka Anderson ja Krathwohl ovat muokanneet Benjamin Bloomin taksonomian pohjalta. Esimerkiksi juoniselostuksen kirjoittaminen vaatii oppilaalta mieleenpalauttamista ja tuottaa arvosanan 5, kun taas arvosanoja 9 ja 10 tavoittelevat oppilaat kirjoittavat aiheista, joiden käsittely edellyttää vertailua ja arviointia.

Alakoulussa Andersonin – Krathwohlin taksonomiaa taas sovellettiin tehtävään, jossa luetusta kirjasta piti valmistaa arvostelu. Oppilas valitsi itselleen tavoitteen. Korkeimpia arvosanoja tavoittelevilta voidaan edellyttää eniten luovaa ajattelua.

8.4 BEDÖMNING AV TEXTFÖRSTÅELSE OCH UPPSATSSKRIVNING MED TILLÄMPNING AV BLOOMS REVIDERADE KUNSKAPSTAXONOMIER ENLIGT ANDERSON OCH KRATHWOHL

Turun normaalikoulu

Inom läroämnet Modersmål och litteratur för elever i årskurs 9 i Turun normaalikoulu är målet bland annat att öva på materialbaserat skrivande och förmåga att analysera litteratur. Som grundtext fungerade Laura Lähteenmäkis ”North End”. Eleven valde själv tema och eftersträvad vitsordsnivå. Uppgiftsbeskrivningarna följde Blooms reviderade kunskapstaxonomier enligt Anderson och Krathwohl. Som exempel kan en beskrivning av intrigen kräva återkallande i minnet och ge eleven vitsordet 5 medan elever som strävar efter vitsorden 9 och 10 skriver om teman som förutsätter jämförelser och värderingar.

I årskurserna 1-6 tillämpades Andersons och Krathwohls kunskapstaxonomier i skrivandet av en bokrecension baserad på en bok man läst. Eleverna väljer själva mål för sitt arbete. Av de elever som eftersträvar ett högre vitsord kan man förvänta sig ett mer kreativt tänkande.

Kirja-arvostelu

Kun saat uuden kirjan luettavaksesi, aseta itsellesi arvosanatavoite, johon pyrit. Tutustu oheisiin arviointikriteereihin. Halutessasi arvosanan kahdeksan, tee kaikki vaadittavat tehtävät huolellisesti siihen asti.

Tee kirja-arvostelu joko käsin tai iPadille. Noudata opettajan antamaa aikataulua, sillä esittelyn viivästyminen vaikuttaa arvosanaan. Esittele kirja koko luokalle. Ota kirja mukaan esittelyyn.

Arvosana:

4. Kirjoita kirjan nimi, kirjailijan nimi sekä kirjan julkaisuvuosi.

(Kirja on jäänyt lukematta kokonaan.)

5. Kirjoita lyhyt juoniselostus käyttäen apuna takakansitekstiä.

(Kirja on luettu vain osittain.)

6. Kuvaile kirjan päähenkilöä sekä ainakin kahta sivuhenkilöä (esim. ikä, sukupuoli, ulkonäkö, perhe, harrastukset, luonne, kiinnostuksen kohteet...)

(Kirja on luettu kokonaan)

7. Kuvaile kirjan tapahtumapaikkoja (2-4). Piirrä ja väritä kuva kirjan mielenkiintoisimmasta paikasta. Perustele valintasi.

8. Valitse jompikumpi seuraavista tehtävistä:

Tuo mukana vähintään kolme esinettä, jotka liittyvät kirjan juoneen. Esittele esineet muille ja kerro miten ne liittyvät tarinaan.

TAI

Kirjoita päähenkilön päiväkirjaa ainakin kolmen päivän ajalta. Kerro päivän kulku aamusta iltaan.

9. Vastaa seuraaviin kysymyksiin kokonaisiin lausein. Perustele mielipiteesi.

Mihin kirjallisuuden lajiin kirja kuuluu? Mitä mieltä olit kirjasta? Mikä oli kirjan juonen käännekohta? Mikä mielestäsi oli kirjan sanoma ja teema? Minkä viestin kirjailija haluaa lukijalle kertoa?

Mitä yhtäläisyyksiä kirjan tapahtumilla on omaan elämäsi? Mikä on samaa ja mikä erilaista?

Mitä muita kirjoja kirjailija on kirjoittanut? Mitä haluaisit sanoa tai kysyä kirjailijalta?

10. Esittele kirja koko ryhmälle tavalla, jota kukaan muu ei ole tehnyt. Aktivoi yleisö. Käytä apuna draamaa (patsas, impro, mimiikka...), elävää kuvaa (kirjaan sopiva videoklipp, traileri, tietovisa...), itse kuvaamaasi materiaalia ("kirjailijan" haastattelu, itse tehty animaatio kirjasta, itse tehty elokuvan traileri...).

Aineistopohjaisen kirjallisuuskirjoitelman arviointi, yläkoulu

Luettavana kirjana Laura Lähteenmäen North End

Mieti, mitä arvosanaa tavoittelet. Valitse jokin seuraavista aiheista ja käsittelytavoista. Huomaa, että eri aiheista tai käsittelytavoista saa eri arvosanoja. Otsikoi itse.

Arvosanat 9-10:

a. North End – toivottu / ei-toivottu tulevaisuus.

Kirjoita kirjan maailmasta ja pohdi, miten se vastaa omaa käsitystäsi tulevaisuuden maailmasta.

b. Mitä mieltä aktivismista?

Pohdi ja esittele kirjan aktivisteja ja mieti, toimivatko he oikein vai väärin. Miksi he toimivat niin kuin he toimivat? Muista perustella mielipiteesi.

Arvosana 8:

a. Kirjoita esittely Teklasta ja hänen perheestään.

Miten perhesuhteet vaikuttavat Teklan ja Kaurin toimintaan?

b. Kirjoita esittely kirjan maailmasta.

Millaisessa ympäristössä eletään? Miten ympäristöongelmat on yritetty ratkaista?

Arvosana 7:

a. Vertaile nuorten elämää kirjassa omaan elämääsi.

Mitä yhteistä, mitä eroa?

b. Esittele kirjan tärkeimmät henkilöt.

Arvosana 6:

a. Kirjoita kirje Teklan äidille / isälle.

Kuvittele olevasi naapuri. Selosta, mitä Tekla on Kaurin kanssa puuhannut viikon aikana.

b. Kirjoita Teklan kirje entisille luokkakavereille.

Kerro tärkeimmät kuulumiset viikon ajalta.

Arvosana 5:

Kirjoita juoniselostus kirjasta.

Hylätty 4:

Et ole lukenut kirjaa lainkaan. Kirjoitat takakansitekstin pohjalta.

MATERIAALIEN
TUOTTAJAT
Materialproduktion

8 Julkaisun materiaalien tuottajat
Produktion av publikationsmaterial

JULKAISUN MATERIAALIEN TUOTTAJAT

Produktion av publikationsmaterial

Tässä julkaisussa esiteltyjä materiaaleja ovat olleet tuottamassa:

Helsingin yliopiston Viikin normaalikoulu

Arviointityöryhmä

Anja Huurinainen-Kosunen

Joensuun normaalikoulu

Alkuopetuksen arviointiryhmä: Katja Figueras, Helena Järvinen, Merja Kukkonen,
Päivi Ruotsalainen, Sinikka Rätty-Záborszky, Raija Savolainen

Jyväskylän normaalikoulu

Merja Kuosmanen

Anne-Mari Kyyrä

Elina Törmä

Lapin yliopiston harjoittelukoulu

Anne Ervast

Heidi Hämäläinen

Opettajaopiskelija Saara Tarkka

Oulun normaalikoulu

Pasi Hieta

Opettajaopiskelija Heli Liuski

Opettajaopiskelija Mirjam Määttä

Rauman normaalikoulu

Elisa Nurmi

Merja Toivanen

Koulun arviointityöryhmä OPS2016 valmisteluvaiheessa

Savonlinnan normaalikoulu

Merja Kuosmanen

Kirsi Kaiponen

Erja Koskelainen –Koukkari

Sanna Metsälä

Kristiina Vesala

Tampereen normaalikoulu

Johanna Hildén

Tuomo Tammi

Turun normaalikoulu

Perusopetuksen toimintakulttuurityöryhmä, Viveca Himberg-Rintanen, Pekka Parkkinen, Tarja Ruohonen, Ville Simell, Marianna Vanhatalo, Pasi Varjus

Vasa övningsskola

Arbetsgruppen för bedömning i grundskolan

Harjoittelukoulujen yhteinen työryhmä

Elisabet Backlund-Kärjenmäki, Anne Ervast, Pasi Hieta, Anja Huurinainen-Kosunen, Nina Högerman, Ulla Ilomäki-Keisala, Kirsi-Liisa Koskinen-Sinisalo, Merja Kukkonen, Satu Kumpulainen, Merja Kuosmanen, Annika Lassus, Heli Lepistö, Tarja Ruohonen, Tuija Saarivirta, Elina Törmä, Paula Äimälä

Käännös

Annika Lassus

Taitto

Tuomo Tammi

Kiitämme

kaikkia työyhteisöjemme jäseniä, jotka ovat olleet mukana työryhmissä kehittämässä oppimisen arviointia.

Oppimista edistävä arviointi
Bedömning som stöder lärandet

Suomen harjoittelukouluverkosto
Nätverk för övningsskolorna i Finland